

Torsdagen den 1 mars

Kl. 12.00–20.23

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 8 februari justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2017/18:19 för tisdagen den 27 februari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:391

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:391 Ostlänken förbi Skavsta flygplats
av Erik Bengtzboe (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 mars 2018.
Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid
på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 28 februari 2018

Miljö- och energidepartementet

Karolina Skog (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:400 Institutionell korruption inom läkemedelsbranschen

av Margareta Larsson (-)

Interpellationen 2017/18:400 *Institutionell korruption inom läkemedelsbranschen* av Margareta Larsson (-) besvaras fredagen den 23 mars 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 februari 2018

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:107 till finansutskottet

2017/18:117 och 132 till civilutskottet

Motioner

2017/18:3991 och 3992 till arbetsmarknadsutskottet

Kommunala frågor

§ 5 Kommunala frågor

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU26

Kommunala frågor

föredrogs.

Anf. 1 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Låt mig inledningsvis säga att jag kanske kommer att utnyttja någon minut mer än den angivna talartiden.

Herr talman! Välfärd är något som frigör människor. Den frigör oss från ekonomisk underordning. Den gör att vi inte är beroende av egna ekonomiska tillgångar för att få del av välfärdstjänster som skola, vård och omsorg. Dessutom slipper vi många gånger ge upp stora delar av vårt eget liv för att ta hand om närstående som behöver sådana tjänster som man inte kan köpa på marknaden.

När vi talar om välfärd måste vi ofrånkomligen också nämna ett par ord om Sveriges kommuner och landsting, som står för en stor del av välfärden i vårt land. De står också ofta för de nära välfärdstjänsterna. Därför är det viktigt att ge kommunerna förutsättningar att klara sina uppgifter.

I dag väljer vi att organisera välfärden utifrån en allmännyttig princip. Det innebär, mycket enkelt uttryckt, att var och en bidrar efter förmåga

och att var och en får efter behov. Det innebär att de resurser vi gemensamt bidrar med till gemensamma angelägenheter också ska användas till det. Det är en enkel princip, och det är en tidlös princip. Man skulle kunna uttrycka det annorlunda: Vård, skola och omsorg är viktiga för människors möjligheter i livet. Livschanserna blir nämligen mycket mindre när detta inte finns. Jämlikhet i välfärdstjänster ger frihet åt flertalet.

I dag ser vårt land annorlunda ut. Sverige har de mest liberala reglerna i världen när det gäller exempelvis möjligheter att bedriva skolverksamhet i vinstsyfte. När man hör talas om de summor som vissa av välfärdsbolagen har tagit ut i vinst är det inte utan att man baxnar. Det hade varit möjligt att åstadkomma rätt mycket välfärd för de pengarna.

Det vi har sett de senaste åren är en ökad svårighet för kommuner och landsting att planera välfärdsverksamheterna. Det som brukar kallas valfrihet har oftare handlat om valfrihet för företag och inte för oss som behöver välfärden. I vårt land råder i det närmaste fri etableringsrätt för vissa typer av välfärdsföretag samtidigt som vi har sett att vissa välfärdsföretag helt plötsligt läggs ned. Eleverna lämnas mer eller mindre i sticket, och kommunen har det slutgiltiga ansvaret för att garantera att de ändå får sin utbildning. Det senare är bra, och det är viktigt. Men ett sådant ansvar kräver naturligtvis också att man har rätt verktyg.

Herr talman! Det är inte rimligt att välfärdsföretag kan välja var de vill etablera sig utan att ta hänsyn till vad de som bor där tycker eller vilka förutsättningarna är i övrigt. Det har lett till en överetablering på många platser och en kortsiktighet i planeringen. Det går ut över dem som använder välfärden, och när vinsterna inte längre är tillräckligt höga finns risken att företaget bara lämnar platsen.

Herr talman! På ett sätt är det här inte särskilt konstigt, för om man väljer att tillämpa marknadens logik får man också marknadens resultat. Högre betyg blir försäljningsargument och betygsinflation ett faktum. När lönsamheten får styra föredrar vården ”kunder” som är friskare. Vi får ett resultat som inte är önskvärt.

När beslutet om att tillåta privata företag i välfärden fattades på 1990-talet var tanken att valfriheten skulle öka. Genom att öppna upp för företag, föreningar, kooperativ och andra former av aktörer var tanken att erbjuda olika pedagogiska metoder och inriktningar inom välfärden. Med fler alternativ skulle medborgarna få valfrihet genom tillgång till en mångfald av olika verksamhetsinriktningar.

Antalet icke vinstdrivande aktörer i svensk välfärd är i dag i stort sett detsamma som det var när reformen genomfördes i början på 1990-talet. Det är framför allt antalet vinstdrivande aktiebolag som har ökat kraftigt på bekostnad av andra. Småföretag, föräldra- och personalkooperativ och andra mindre aktörer köps upp i ökande omfattning och tas över av koncernbolag som kan vara större än många stora kommuner. De slås dessutom ut i upphandlingar eftersom de inte kan konkurrera på lika villkor. Det leder därmed till en likriktning där företag med ett visst vård- eller skolkoncept tar över allt större andelar av välfärden. Vad de nya aktörerna erbjuder är ofta samma tjänster som kommunen. Valfriheten har därför kommit att bestå av ett val mellan olika varumärken snarare än ett val av innehållet i tjänsten.

Låga inträdeskrav för att etablera sig och begränsade kapitalbehov i samverkan med de relativt säkra intäkterna i en skattefinansierad verksamhet med en stabil och förutsägbar efterfrågan har inneburit starka ekonomiska drivkrafter för etablering och köp av verksamhet inom välfärdssektorn. Med låg risk och goda kassaflöden i en ny expansiv bransch med hög förändringstakt och täta ägarbyten drivs utvecklingen mot koncerner som kontrolleras av riskkapitalbolag. Mångfalden försvinner, och valfriheten begränsas.

Herr talman! Även den tidigare, borgerliga, regeringen påpekade i sina direktiv till den så kallade Ägarprövningsutredningen att en utveckling mot ett fåtal större bolag som dominerar marknaden är problematisk om den innebär att mångfalden och därigenom valfriheten begränsas. Fredrik Reinfeldts regering insåg att en fortsatt utveckling mot allt större vinstsyftande aktörer riskerar att leda till en allt större likriktning med minskad mångfald och minskad valfrihet för brukarna. I dag ser vi ytterst lite kvar av Reinfeldts arv i de nya moderaterna.

Herr talman! Låt mig nämna några ord om Sverigedemokraternas frånvaro i dagens debatt. För vilken gång i ordningen det är vet jag inte, men det är tämligen uppenbart att de inte vågar se sina väljare i ögonen efter bjudkalasen i näringslivets festlokaler. Sverigedemokraterna bytte nämligen uppfattning i sin syn på vinster i välfärden efter ett antal uppmärksammade lobbymiddagar med näringslivet.

I valet 2014 ansåg Sverigedemokraterna att skattepengar skulle gå till skolan och sjukvården, och inte tas ut i vinst. I dag tycker de precis tvärtom. ”Det är oacceptabelt att skattepengar avsedda för skolundervisning slussas över till aktieutdelningar.” Så stod det i Sverigedemokraternas skolpolitiska inriktningsprogram 2013. Ja, vi vill begränsa vinster i välfärden, sa partiledaren Jimmie Åkesson till Sveriges Radio den 28 augusti 2014 i en utfrågning inför valet.

Tre år senare meddelar samme Jimmie Åkesson att Sverigedemokraterna är emot vinstbegränsningar. Sverigedemokraterna har efter intensiv uppvaktning valt riskkapitalisternas vinster före välfärden. Alliansen har fått ett stödihjul, och ett tydligt högerparti har etablerat sig i svensk politik.

Herr talman! Det är min övertygelse att för den som tror på verklig mångfald och reell valfrihet är slutsatsen enkel: Utvecklingen med stora växande koncerner som lägger under sig mindre, ofta ideella aktörer, måste brytas.

En ordning där idéburna och mindre aktörer som inte primärt driver sin verksamhet i syfte att göra vinst måste lyftas fram och ges en större roll. Vinstsyftet som drivkraft styr helt enkelt verksamheten fel.

Det är inte rimligt att vi har tydligare regler för att driva en korvkiosk än för privata utförare inom den sociala barn- och ungdomsvården. Därför är det viktigt med en reglering av hur de offentliga medlen får användas, dels för att kunna ge bättre förutsättningar för framväxten av valfrihet för medborgarna där de kan påverka verksamhetens innehåll, dels för att ge förutsättningar för olika alternativa verksamheter att ta del av.

Herr talman! Så får vi verklig mångfald samtidigt som vi kan garantera kvalitet och utveckla verksamheterna genom att våra gemensamma resurser används till gemensamma angelägenheter.

(Applåder)

Herr talman! Tanken med utjämningsystemet är att skapa ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att kunna tillhandahålla likvärdig offentlig service oberoende av invånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden.

De största och mest centrala delarna i utjämningsystemet är inkomstutjämnning, kostnadsutjämnning och ett strukturbidrag. Inkomstutjämnningen sker genom utjämnning utifrån skattekraft mellan kommuner och mellan landsting. Utjämnningen beräknas utifrån skillnaden mellan den egna befolkningens skattekraft och den så kallade garantinivån, som är 115 procent av landets medelskattekraft. Kommuner och landsting med en skattekraft under garantinivån får ett bidrag, medan de 15 kommuner vars skattekraft i nuläget överstiger denna nivå betalar en avgift.

Syftet med kostnadsutjämnningen är att kompensera för strukturella behov och kostnadsskillnader mellan enskilda kommuner respektive landsting. Utjämnningen ska kompensera för skillnader i behov av kommunal service och för förutsättningarna att producera sådan service. Det gäller alltså sådana skillnader som kommuner och landsting inte själva kan påverka.

År 2005 genomfördes stora förändringar av kostnadsutjämnningen. Dessa förändringar gav betydande omfördelningseffekter. Framför allt drabbades landsbygdskommuner i skogslänen negativt. Som kompensation för detta införde man ett separat system kallat strukturbidraget.

Huvuddelen av omfördelningen sker via inkomstutjämnningen genom att staten skjuter till medel till kommunsektorn. En mindre del av omfördelningen inom inkomstutjämnningen finansieras av kommunerna och landstingen genom att de med allra högst skattekraft får betala lite grann. Kostnadsutjämnningen är däremot statsfinansiellt neutral, vilket innebär att all omfördelning sker mellan kommuner respektive mellan landsting och regioner.

Utjämningsystemet betyder särskilt mycket för de landsbygdskommuner som har långa avstånd och en utspridd befolkning. I genomsnitt får kommunerna 13 procent av sina inkomster från utjämningsystemen. Spridningen är emellertid stor. En del kommuner med mycket hög skattekraft får ett negativt bidrag. Bland landsbygdskommunerna står utjämnningen i genomsnitt för 20 procent av intäkterna. Det finns dock en betydande spridning även mellan landsbygdskommunerna. I Kiruna får man endast 4 procent av sina intäkter från utjämningsystemet medan man i Bergs kommun får hela 34 procent.

Sverige står, i likhet med de flesta västländer, inför stora demografiska förändringar de kommande decennierna. Andelen personer i yrkesverksam ålder kommer att sjunka i relation till befolkningen som helhet. Denna utveckling drivs av att medellivslängden förväntas öka.

Parallellt med detta förväntas urbaniseringen fortsätta. Storstäderna växer alltså mer i förhållande till landsbygden. Denna utveckling kommer att leda till att kommunsektorn står inför omfattande utmaningar vad gäller kompetens- och personalförsörjning. För många kommuner på landsbygden kommer denna utmaning att bli särskilt stor.

Den parlamentariska Landsbygdskommittén, där alla riksdagens partier satt med, skrev i sitt slutbetänkande att andelen som kommer att behöva arbeta inom omsorgen av äldre och personer med funktionsvariationer kommer att vara högre i Norrlands inland än i storstadnära kommuner. I Norrlands inland var 9,5 procent av befolkningen anställd inom omsorgen, men den andelen förväntas öka till nästan 17 procent eftersom andelen äldre ökar.

Långtidsutredningen bedömde också att den ekonomiska utvecklingen blir klart sämre för landsbygdskommunerna jämfört med storstadskommunerna. Utjämningsystemet ingår i de kalkylerna.

Landsbygdskommittén menar därför att dagens utjämningsystem delvis bygger på inaktuella uppgifter. Vidare har SKL sagt att de delar av kostnadsutjämnningen som kompenserar för landsbygdernas merkostnader de senaste åren inte har uppdaterats på ett sådant sätt att de här faktorerna har blivit aktuella.

För tillfället ser en särskild utredare över kostnadsutjämningsystemet. Det är bra, men det är inte tillräckligt. Regeringen behöver därför inrätta en parlamentarisk beredning där alla partier ingår för att kontinuerligt följa upp och anpassa det kommunala utjämningsystemet till dagens förändrade demografiska förhållanden.

Herr talman! I dag vill de borgerliga partierna ännu en gång göra ett tillkännagivande om vinster i välfärden. Denna gång tror jag att man slår något slags rekord i politisk floskeltopp. Man tillkännager att regeringen ska återkomma med förslag på hur man tänker arbeta för att öka mångfalden i välfärden.

Jag ska berätta när det kommer att ske. Det kommer att ske senast den 20 mars, alltså om mindre än tre veckor. Då kommer regeringen att lägga en proposition på riksdagens bord för att stoppa vinstjakten i välfärden. Det har vi i Vänsterpartiet sett till.

Då kommer man, till skillnad från vad de borgerliga tror, att öka mångfalden i välfärden. Den marknad som de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna kramar ihjäl är i själva verket en oligopolmarknad med några få stora friskolekoncerner, riskkapitalister och lycksökare utan moraliska kompasser.

Vilka är då de förslag som vi kommer att lägga för att öka mångfalden i välfärden? För det första stoppar vi vinstjakten som incitament i välfärden, och då kommer de bolag som har bara har intresse av att göra vinst att lämna marknaden. Det underlättar såklart för de aktörer som är seriösa och intresserade att ge en omhändertagande äldreomsorg eller bedriva en intresseväckande undervisning.

Många av dessa aktörer kommer att vara ideella aktörer som i dag trycks undan av jättekoncernerna, och därför har vi undantagit ideella aktörer från regleringarna om vinstbegränsning. Det gör vi för att de ideella aktörerna i grunden inte har vinst som sitt incitament.

För de stora aktörerna kommer det att bli omöjligt att göra övervinster, och deras möjlighet att köpa upp mindre aktörer kommer därför kraftigt att minska. Det här är också en av huvudförklaringarna till att vi i dag har en oligopolmarknad.

Det blir också omöjligt att använda svenska skattepengar som skulle ha gått till undervisning till att köpa upp bolag utomlands, till exempel i Saudiarabien.

En annan viktig förändring är undantaget för alla aktörer oavsett organisationsform att få göra en liten vinst på upp till ett prisbasbelopp, motsvarande 45 500 kronor. Det är ett viktigt undantag för det lilla företaget men helt obetydligt för riskkapitalisten i jättekoncernen. Därför kommer fler mindre aktörer nu att kunna utveckla sina verksamheter under sjysta villkor.

Om några år tror jag att vi inte längre kommer att se en välfärd som är som en marknad utan i stället ett område där olika aktörer bidrar till att utveckla sina verksamheter.

Av dessa skäl är det borgerliga tillkännagivande som Sverigedemokraterna ställer sig bakom i dag helt orimligt. Men det är såklart ett beställningsjobb från vinstlobbyn som man gärna äter en god middag med efteråt.

Herr talman! Det ska vara möjligt för alla som arbetar att försörja sig på sitt arbete. För den som är hänvisad till att jobba deltid är det ofta en omöjlighet att klara sin egen och eventuella barns försörjning. Att jobba deltid innebär i praktiken ofta att man är beroende av någon annan för att klara sig.

Deltidsarbete innebär inte bara en lägre inkomst. Personer som arbetar deltid har också sämre utvecklingsmöjligheter i arbetet, sämre löneutveckling, lägre ersättning från trygghetssystemen och lägre pension.

Frågan om hur rätten till heltidsanställning ska kunna stärkas har varit föremål för en statlig utredning, den så kallade Heltidsutredningen. Redan 2005 överlämnades ett betänkande med förslag om en lag om heltidsanställning. Utredningen ledde dock aldrig till någon lagstiftning, och problemen kvarstår än i dag.

Vänsterpartiet har vid upprepade tillfällen motionerat om att rätten till heltid ska stärkas genom att lagen om anställningsskydd ska ändras så att heltid blir norm.

Våren 2016 tecknade SKL ett treårigt avtal med Kommunal. Avtalet innehåller flera delar som syftar till ökat heltidsarbete, bland annat att tillsvidareanställningar på heltid ska eftersträvas vid nyanställning.

Vänsterpartiet menar att detta är vällovt och ett bra steg på vägen, men för att alla på arbetsmarknaden ska omfattas av rätt till heltid krävs lagstiftning. Deltid ska vara en möjlighet, inte ett tvång.

Rätten till heltid bör därför stärkas genom ändringar som gör heltid till norm i lagen om anställningsskydd. När det gäller anställningar på deltid ska parterna kunna komma överens om och ingå sådana avtal, om man kommer överens om detta. Det skulle också gynna anställda i offentlig sektor i hög grad. Vänsterpartiet föreslår detta i vår motion *Ett tryggt och hållbart arbetsliv*, som dock behandlas i arbetsmarknadsutskottet.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nr 1 och till vår gemensamma rödgröna reservation nr 2.

Anf. 3 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag noterar att Niklas Karlsson är den enda som företräder regeringspartierna eftersom ingen representant från Miljöpartiet deltar i debatten, vilket är beklagligt.

Kommuner och landsting ansvarar för att Sveriges invånare får tillgång till skola, äldreomsorg och sjukvård. I bästa fall är det verksamheter som håller god kvalitet. Det avgörs i huvudsak i respektive kommun eller landsting. Men det hänger även ihop med de förutsättningar som grundas på att ekonomin går bra eller på andra faktorer som kommunerna inte själva kan påverka direkt. Dessutom är kommunerna beroende av att vi här i riksdagen fattar kloka beslut.

Sverige går just nu riktigt bra, tack vare internationell högkonjunktur, Alliansens tidigare reformer och låg ränta. Även kommunsektorn går bra. För landstingen går det däremot knackigare.

De stora investeringarna i nya skolor och äldreboenden lånefinansieras dock, liksom renoveringar av gamla badhus och idrottsanläggningar. Och det riskerar att belasta framtida kommunala budgetar och kommande generationer. De kommande generationerna kommer också att behöva dra ett tyngre lass, jämfört med tidigare generationer, så som befolkningsutvecklingen ser ut. Dessutom ökar kostnaderna snabbare än befolkningsförändringarna.

Det är inget nytt fenomen. Det har varit på det sättet länge. Vad gör då regeringen? Kort sammanfattat gasar regeringen i högkonjunktur i stället för att nyttja möjligheten att genomföra nödvändiga reformer. Det är beklagligt.

När regeringen lämnade sin budgetproposition i höstas hade finansministern tagit bort kapitlet om kommunsektorns ekonomi. Det är fortfarande oklart varför. När Riksrevisionen skulle granska regeringens finanspolitiska avvägningar fick de begära ut beräkningsunderlagen från Finansdepartementet. Det visar på bristande transparens i hur regeringen hanterar den här otroligt viktiga frågan.

Jag har själv begärt ut dokumenten, och de bekräftar bilden av att kommunsektorn kommer att få betydande ekonomiska problem om inte vi politiker agerar i tid. Detta är en fråga som en finansminister inte får ta lätt på.

Den mest uppmärksammade punkten i detta betänkande handlar om aktörer i välfärdens verksamheter. För tredje året i rad kommer riksdagen alltså att tala om för regeringen att den ska komma med förslag på hur den tänker arbeta för att öka mångfalden i välfärdssektorn. Anledningen till att vi ligger på är att det är viktigt för Sveriges invånare att det finns alternativ att välja mellan. Det må gälla skola, hemtjänst, äldreboende eller vårdcentral. Om det finns alternativ ökar fokus på kvaliteten.

Vi vet att konkurrens bidrar till att även den offentliga verksamheten blir bättre, genom att man ser över sina arbetsprocesser och kostnader. Och vi är medvetna om att det även i dessa branscher behövs kreativa företagare, som kommer på nya sätt att arbeta och som det offentliga kan lära av.

En sjundedel av välfärdstjänsterna tillhandahålls i dag av privata utförare. Mångfalden bidrar till högre kvalitet och ett förbättrat resursutnyttjande och uppskattas av barn, föräldrar och äldre. Om man sätter människan framför systemen inser man betydelsen av att det finns olika lösningar, beroende på vilket behov eller önskemål den enskilde har. Regeringen väljer dock att i stället lägga tid och energi på hur företag inom välfärden kan motarbetas.

Regeringen borde i denna fråga lyssna inte bara på riksdagen utan även på socialdemokratiska kommunalråd, exempelvis Lars Stjernqvist i Norrköping och Karin Wanngård i Stockholm. Socialdemokrater och miljöpartister är alltså väl medvetna om att kommunerna inte skulle klara av att täcka upp för alla verksamheter som riskerar nedläggning om förslaget genomförs. I höstas var det drygt 245 000 barn och ungdomar som gick i fristående grundskolor och gymnasier.

Regeringen går emot praxis och vägrar att gå riksdagen till mötes, inte en utan två gånger, i denna fråga och prioriterar i stället att lägga resurser på att ta fram ett förslag som den vet inte kommer att genomföras, eller som inte ens kommer att vara möjligt att genomföra. Det visar på ett slösaktigt beteende liksom bristande respekt för vårt demokratiska system. Och det är allvarligt.

Det är förresten inte bara de större företagen som skulle drabbas av det förslag som Reepaluutredningen presenterade. Beroende på hur slutförslaget ser ut kommer det exempelvis att slå även mot föräldrakooperativ och stiftelser. Det har bland andra föräldraföreningen Båstad Montessori, som driver förskolor och en grundskola, räknat på.

Anser verkligen Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att problemen inom välfärdens verksamheter skulle vara att vissa företag gör vinst?

Herr talman! Det finns många riktiga problem och reella utmaningar i kommunsektorn, inte minst på lång sikt. Befolkningsutvecklingen innebär stora pensionsavgångar, samtidigt som personalkrävande verksamheter kommer att efterfrågas i allt högre grad. Vi har stora utmaningar med integrationen av nyanlända. Och kommunerna i landet har redan i dag väldigt olika förutsättningar att klara sina åtaganden.

Vi moderater vill att fokus när det gäller välfärden ska ligga på kvaliteten i verksamheterna, liksom på att verksamheterna ska arbeta så effektivt som möjligt. Vi vill behandla de aktörer som utför välfärdstjänsterna så lika det bara går, oberoende av om de är privata företag eller offentlig sektor. Vi är också positiva till att man ställer krav på dem som utför tjänsterna. Och aktörerna ska självklart följa de lagar och regler vi har i Sverige, oavsett om det rör sig om skatter eller verksamhetskrav.

Vårt huvudfokus är att invånarna ska ha möjlighet att välja, eller i alla fall inte stoppas från att ha möjlighet att välja. För att säkerställa det vill vi skapa så goda förutsättningar för företagen som möjligt, även inom välfärden, så att de blir kvar i Sverige och skapar jobb och därmed skatteintäkter till våra offentliga verksamheter.

Vi vill ha ett samhälle som tar tag i riktiga problem. Det som slår mig när jag läser Reepaluutredningen är att man först konstaterar att kvaliteten bedöms vara likvärdig i privata och offentligt drivna verksamheter. Vissa delar är bättre här, och andra är bättre där. Sedan visar man att företag i välfärdssektorn gör vinst, även om man fick leta ett tag för att hitta ett nyckeltal som visar på det. Av detta drar utredningen slutsatsen att företag ska stoppas från att göra vinst. Hur landade man där?

I min värld vore den naturliga frågan: Om privata företag levererar likvärdiga tjänster och produkter med samma kvalitet som kommuner och landsting men till en lägre kostnad, varför har då kommuner och landsting högre kostnader för att leverera samma produkter och tjänster? Varför tar man inte chansen att lära av privata företag?

Nu vet jag att man gör det ute i kommunerna. Men tanken verkar inte ha slagit socialdemokrater, miljöpartister eller vänsterpartister på nationell nivå. Hur kan annars samhällsproblemet för socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister vara att företagen gör vinst? Varför diskuterar vi inte vad kommuner och landsting kan göra annorlunda? Och hur kan vi från riksdagen bidra till att kommunerna och landstingen har rätt förutsättningar för det?

Vi kan väl hoppas att regeringen i år gör det som riksdagen sa åt den att göra redan förra året – och året före det – det vill säga tar fram förslag som säkerställer att medborgarna även i framtiden har en gemensam välfärd av hög kvalitet, oberoende av vem som levererar den.

Jag yrkar bifall till punkt 2.

(Applåder)

Anf. 4 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag tänker börja med det som jag och Anette Åkesson är överens om, nämligen att det är viktigt att säkra kommunernas finansiering på lång sikt, för de kommande 10–20 åren sådär.

Vänsterpartiet såg till att det blev 10 välfärds miljarder till kommunsektorn under den här mandatperioden. Det drev vi igenom i budgeten förra året. Jag undrar helt enkelt vad Moderaterna gör för att säkerställa kommunernas finansiering, Anette Åkesson.

Ett område där vi kanske inte är riktigt lika överens kan sammanfattas med mångfald och vinster i välfärden. Det jag lurar på när jag hör Anette Åkesson är att det är en beskrivning som inte riktigt stämmer med verkligheten.

Anette pratar om hur stor andel det är som går i friskolor och i andra typer av verksamheter. Men problemet är ju att det i mångt och mycket är ett fåtal stora koncerner som ägs av riskkapital som står för nästan alla dessa verksamheter. De mindre aktörerna är ganska många till antalet, men de utgör bara en liten andel av det hela. Jag undrar om det är ett problem för Moderaterna att det finns stora riskkapitalkoncerner som gör stora vinster – övervinster som Reepaluutredningen konstaterar. Ni återkommer alltid till Båstads stiftelse eller föräldrakooperativ som exempel.

Jag menar att vi har lyssnat på det som riksdagen har beslutat om, både i Reepaluutredningen och i behandlingen av den proposition som kommer att läggas på riksdagens bord. Det är inte föräldrakooperativen och stiftelserna som kommer att drabbas. Det är vinstjakten som incitament som är problemet, och den skapar ett fel i systemet.

Jag vill gärna se en mångfald där man lär av varandra. Det gäller kommuner, ideella aktörer och privata intressenter som vill skapa en god utbildning. Problemet är att det inte går att lära sig någonting av Academedia. Men en sak som man kan lära sig av Academedia är hur man gör en ofantligt stor vinst och flyttar den till skatteparadis. Det vill jag inte att svenska kommuner ska lära sig av detta bolag.

Anf. 5 ANETTE ÅKESSON (M) replik:

Herr talman! Tack så mycket för frågorna! Det var många frågor som jag skulle kunna svara på länge. Jag ska se om jag dels lyckas komma ihåg dem, dels lyckas besvara dem på ett bra sätt.

Generellt sett har vi moderater större fokus på arbetslinjen. Under de två mandatperioder som vi moderater tillsammans med allianspartierna styrde landet visade vi att det går att kombinera sänkta skatter med olika reformer som leder till att skatteintäkterna till kommuner och landsting ökade. Med vår politik ökade alltså resurserna till kommunerna, och det finns ingenting som hindrar det från att fortsätta. Då var det dessutom både finanskris och lågkonjunktur.

När det gäller ägandet i olika stora skolor är börsnoterade företag väldigt tydliga med sin ägarandel. Bland de största ägarna finns konsekvent olika fonder. Våra pensionspengar finns till stor del i dessa sektorer. Faktum är att vi alla på ett eller annat sätt är delägare i dessa företag. Jag ser inte det som ett problem, utan jag ser det som en långsiktig investering.

Beträffande vinst har jag saknat frågan varför det delvis historiskt har skapats relativt höga vinster i dessa sektorer. Till en början var skolpengen för hög därför att kommunerna själva inte hade kontroll över sina kostnader, men nu har det justerats ned. Allteftersom kommunerna har sett över sina kostnader – till exempel lokalkostnader – har även kommunerna blivit mer effektiva i att ta vara på de resurser som de har. Då har skolpengen minskat, och vinsterna i dessa företag är ju inte längre lika stora som de var i början.

Det är ett rimligt system. Jag är glad för att dessa företag finns, och jag hoppas att de kan fortsätta att verka.

Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Man kan också konstatera att antalet elever på gymnasiesidan har gått ned kraftigt, vilket gör att vinsterna minskar eftersom de har färre elever. Därför finns det inte lika många skolor. Den viktiga skillnaden i hur jag och Anette Åkesson ser på den här frågan är att för henne är vinsten i sig inte något problem, utan det är en långsiktig investering som går tillbaka till ägaren. Om man flyttar den till ett skatteparadis är inte heller så viktigt.

Det jag anser är att vinstjakten som incitament är det som är problematiken. Man får ett system i välfärden som får den att fungera som en marknad. Sverige har det mest liberala systemet för skolor i hela världen. Chile hade ett lika privatiserat skolsystem som vi, men man har avskaffat det. Nu är vi ensamma kvar med att vara så här extrema. Det finns inget land som är jämförbart med Sverige.

Det leder till sådana konstiga effekter som betygsinflation, som att man ger knäckebröd till barn i förskolan och som att man skiter i gamlingar på äldreboenden. Det är så man gör vinst. Man pressar ned kostnaderna och sänker kvaliteten. Sedan för man ut vinsten. Man använder vinsterna på olika sätt, bland annat genom att köpa skolor i Saudiarabien.

För mig är problemet att det är aktieägarnas utdelning som är incitamentet och som ska stå i fokus. Det är därför som man kapar kostnaderna. Jag har egentligen inget problem med att det finns ideella aktörer i sektorn. Jag har inget problem om man vill skapa ett litet bolag eller ett kooperativ. Det är inte där problemet ligger. Allt måste inte vara offentligt.

Men när vinstjakten tar över på det sätt som vi har sett i Sverige måste vi göra någonting. Jag tycker att vi ser ett moderat parti och borgerliga partier som är handlingsförlamade. Då får jag känslan av att de är köpta av

vinstlobbyn på ett sätt som gör att fina middagar är viktigare än hur det går för våra elever.

Anf. 7 ANETTE ÅKESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Håkan Svenneling!

Jag delar naturligtvis inte alls den bilden. Du pratade om att något som utmärker Sverige är att vi har en sektor med privat välfärd. Men jag ser det tvärtom så att Sverige utmärker sig därför att vi har privata alternativ som alla har möjlighet att nyttja. Det kan man inte i andra länder, för i så fall behövs det pengar. Det är den stora skillnaden som jag inte tycker har belysts tillräckligt mycket. Skillnaden är inte att vi har olika system, utan skillnaden är att i Sverige kan alla – oavsett om de är rika eller fattiga – nyttja privata alternativ.

Vinster behövs, absolut, i de här företagen. De måste kunna spara till olika investeringar över åren. Man kan inte sköta allting per år.

Det var under alliansregeringen som man stoppade möjligheten att på olika sätt föra ut pengar till skatteparadis. Man började teckna avtal, och man ingick i samarbete med OECD-länder och så vidare. Alliansregeringen visade väldigt tydligt att pengarna ska användas där de behövs, nämligen i välfärden. Så är det.

Jag vill avsluta med den fråga som jag ställde i mitt anförande. Jag ställde den inte till Håkan Svenneling eftersom han ställde många frågor som jag behövde tid att besvara.

Jag förstår inte problemet. Om privata företag levererar likvärdiga tjänster och produkter till en lägre kostnad, hur kan det vara ett problem? Varför uppskattar man inte detta och ser det som någonting positivt som man ska ta vara på? Möjligheten för kommuner och landsting att lära sig – vilket man delvis gör, då man blir mer och mer effektiv även i offentlig sektor – borde ju vara någonting positivt och inte någonting som ska förhindras. Varför är det ett problem för Vänsterpartiet?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Nu har Håkan Svenneling inte rätt till fler repliker, men jag tänker ge honom en möjlighet att besvara frågan om han så önskar.)

Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag tackar för det, och jag tar tillfället i akt.

Jag försökte svara på frågan genom att säga att det inte är vinsten i sig som är problemet för oss, utan det är vinstjakten som incitament som gör att man får ett fel i systemet. Så länge som vinstjakten är i fokus och så länge rika direktörer säger att de är värda en flaska vin när de har lagt ned en massa skolor, då har man skapat problem i systemet.

Om vi avskaffar vinstjakten som incitament tror jag att vi får ett bättre skol- och välfärdssystem.

Anf. 9 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Att få prata kommunala frågor är alltid stimulerande för ett tidigare kommunalråd som jag själv. Jag tycker det är viktigt att det finns kommunpolitiker eller människor som har en kommunal erfarenhet i denna riksdag. Mycket av det som beslutas i detta hus blir till slut lokal-

politik som påverkar människor. Jag värnar alltid det kommunala självstyret eftersom det är grunden för det svenska demokratiska samhället och det har en historia som är äldre än den svenska staten.

Ibland kan jag nog tycka att det finns en alltför stark tro på statlig detaljstyrning och riktade statsbidrag hos flera partier här i riksdagen. Jag vill bara påminna om vad det står i regeringsformen, som är en av Sveriges fyra grundlagar. I den första paragrafen står det följande: "All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. Den offentliga makten utövas under lagarna." Det är en viktig paragraf att komma ihåg.

Herr talman! Det kommunala utjämningsystemet fyller en stor funktion i Sverige, men det kritiseras också av vissa som tycker att systemet är orättvist och hämmar tillväxten i kommuner med hög skattekraft. Det finns dock ett antal myter om utjämningsystemet. Den segaste myten är nog den att det är Stockholms län som försörjer Norrbotten och Västerbotten. I reda pengar får Stockholms län faktiskt ut mer än vad Norrbotten och Västerbotten får. Om det är någon riktning som utjämningsmiljarderna tar är det mot Skåne och Västra Götaland.

Omfördelningsprincipen vilar i huvudsak på tre olika ben: demografi, geografi och socioekonomi. Tanken är att kompensera kommuner med större andel äldre i befolkningen, långa avstånd mellan invånarna och hög andel personer med små inkomster eller med bidragsberoende.

Det kommunala utjämningsystemet får kritik från många håll. Glesbygden känner sig förfördelad, Täby känner sig brandskattat och Malmö pekas ut som den största bidragstagaren av alla. Systemet retar regelbundet gallfeber på folk i den så kallade betalande änden. Andra ser sig samtidigt som otillräckligt kompenserade, inte minst i norra Sveriges glesbygder där det muttras en hel del. Det alla är överens om är att boven i dramat är Malmö. Vad många inte vet är att Malmö har lägre skattekraft än Pajala och Övertorneå.

Är det kommunala utjämningsystemet verkligen så orimligt? I korthet innebär utjämningsystemet att kommuner med ekonomiskt gynnsamma förutsättningar får dela med sig till kommuner med sämre förutsättningar. Det är sant att cirka en fjärdedel av Malmös kommunala budget kommer från det kommunala utjämningsystemet. Men är det verkligen ett korrekt sätt att se på utjämnningen så här? Det rimliga borde väl vara att se på hur omfördelningen ser ut per invånare? Då blir bilden en helt annan. Då är det glesbygdskommuner i Norrland som får mest i det kommunala utjämningsystemet av samma skäl som jag nyss nämnde.

Ett argument som brukar föras fram är att staten borde utjämna mellan kommunerna och inte kommunerna sinsemellan. Så är det också. Staten står för tio gånger så mycket pengar som kommunerna i inkomstutjämningsystemet.

Herr talman! Är det nuvarande systemet bra? Den frågan tänker jag själv svara på. Om det är bra beror på vem man frågar. Jag kan bara konstatera att så länge vi har kommunalt självstyre där kommunerna får sköta och betala för vård, skola och omsorg behövs det ett utjämningsystem.

Själva utjämningsystemet består egentligen av fem olika delar. Två delar dominerar: inkomstutjämnningen och kostnadsutjämnningen. Nu pågår en utredning för att se över kostnadsutjämningsdelen, vilket Håkan Svenning nämnde. Man ska komma ihåg att den bara utgörs av en tiondel av inkomstutjämningsdelen. Det är alltså en ganska liten del.

Utredningen tittar på de strukturella skillnaderna i beräkningsmodellen och ser om de är relevanta och korrekta. Jag sitter själv med i utredningens referensgrupp tillsammans med min kollega i finansutskottet Ingemar Nilsson. Förutom att titta på strukturella skillnader försöker utredningen också hitta incitament som gör att det ska löna sig för kommuner att förbättra sig, vilket en del har kritiserat.

Det pågår också en mycket större utredning, Kommunutredningen. Ordförande i den parlamentariska kommittén är vår kollega i finansutskottet Niklas Karlsson, och även Anette Åkesson och jag själv ingår i denna. Utredningen har lämnat ifrån sig ett delbetänkande om kommunal avtalsamverkan, ett område som vi var överens om. Jag hoppas att delbetänkandet kommer upp på riksdagens bord under våren. Jag hoppas även att utredningen kommer att kunna leverera ett antal skarpa förslag när den blir klar hösten 2019.

Herr talman! I en debatt om kommunala frågor måste man som centerpartist ta upp frågan om de begränsningar av människors valfrihet som regeringspartierna, ivrigt påhejade av Vänsterpartiet, vill införa. Under punkt 2 i betänkandet finns för tredje året på raken återigen en uppmaning till regeringen, i det som kallas tillkännagivande, att återkomma med förslag om hur mångfalden inom välfärdssektorn ska öka.

Att regeringen nonchalerar riksdagens återkommande uppmaningar är inte bra. Centerpartiet och Alliansen vill se förslag på åtgärder för att öka valfriheten, mångfalden och kvaliteten inom skolan, sjukvården och äldreomsorgen.

Vill man att människor ska få en verklig valfrihet måste det finnas privata alternativ. Den besatthet som finns över vinster i företag inom välfärdssektorn gör att man inte har den enskilda människans bästa för ögonen. I stället för att fokusera på effektivitet och kvalitet vill regeringen och Vänsterpartiet införa en vinstbegränsning baserad på operativt kapital, vilket gör att företag inom välfärdssektorn som jobbar med människor och som inte äger fastigheter och maskiner i princip får ett vinstförbud. Det innebär att fullt fungerande verksamheter som människor själva har valt för att de tycker de är bra kommer att läggas ned eller gå i konkurs.

Vad är problemet om människor väljer en privat driven verksamhet som fungerar bra, har hög kvalitet, har nöjd personal och som dessutom kan göra en vinst på samma summa pengar som den offentligt drivna verksamheten kostar? Det fina med valfrihet är att dålig verksamhet väljs bort oavsett om den är privat eller offentlig. Om det skulle uppstå övervinster, vilket i sig är ett märkligt begrepp, hos en verksamhet som kostar lika mycket som det offentliga borde kanske en rättrogen socialdemokrat fundera på hur den offentligt drivna verksamheten fungerar och vad Gustav Möller menade med att varje förslösad skattekrona är en stöld från folket. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 6 Riksrevisionens rapport om tillgängligheten till Statistiska centralbyråns registerdata

Prot. 2017/18:77
1 mars

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU33
Riksrevisionens rapport om tillgängligheten till Statistiska centralbyråns registerdata (skr. 2017/18:46)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 7 Konsumenträtt

Konsumenträtt

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU10
Konsumenträtt
föredrogs.

Anf. 10 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Herr talman! Det mesta inom konsumentpolitiken har vi debatterat tidigare under mandatperioden. Därför tänker jag hålla mig till det som har tillkommit.

För mig är det viktigt att konsumenter inte utnyttjas av företag. Vi har uppmärksammat att det ibland finns problem med överdrivna prispåslag, framför allt kopplat till hantverkstjänster. Som konsument av hantverkstjänster har du ett långtgående eget ansvar att förhindra att hantverkaren tar ut ett högre pris än vad tjänsten och varan är värda för dig.

Vid köp av tjänster frågar man som konsument normalt efter vilket timpris hantverkaren tar ut. Vad man däremot har svårare att jämföra är påslaget på använt material. Att hantverkare inte vill använda material som kunden själv har köpt kan man lätt förstå. Som hantverkare vill man kunna försvara kvaliteten på det som levereras, och man vill att slutprodukten ska bli bra. Hantverkaren vill också vara väl insatt i hur produkterna fungerar.

Det blir dock en snedvridning av konkurrensen när hantverkare har olika mycket vinst på de produkter som används i samband med själva tjänsten. Om kunden jämför timpriset på hantverkare kan det mycket väl vara så att den som är billigast har ett större påslag på sina levererade produkter, vilket gör att slutprodukten ändå blir dyrare.

Man kan visserligen begära offerter och där få det mesta specificerat. Det är dock ofta bara en teoretisk möjlighet om arbetet inte är omfattande. I dag finns en brist på många sorters hantverkare, och ofta är det svårt att hitta någon som ens vill ta på sig att göra jobbet mot löpande kostnad. För mindre jobb är det alltså inte alltid praktiskt möjligt att begära en offert.

Då återstår i princip bara den bedömning man kan göra utifrån timtaxor, som blir missvisande om vissa hantverkare har mycket större påslag än andra på de produkter som levereras i samband med tjänsten.

Sverigedemokraterna vill därför se över de lagar som är tänkta att reglera konsumentmarknaden, för att undersöka hur man kan möjliggöra för konsumenten att kunna se skillnader mellan olika hantverkares prissättning och för att omöjliggöra för hantverkare att ta oskäligt mycket betalt för en vara som levereras i samband med en tjänst.

Detta kan göras genom att det blir enklare att se skillnader i påslag mellan olika hantverkare och att det därigenom blir möjligt för konsumenten att göra ett aktivt val eller genom att man begränsar vilket påslag som är möjligt för hantverkaren.

Herr talman! Vi har också det här med försäljning av djur. Det har egentligen debatterats tidigare, men det kommer upp här ändå genom Centerpartiet.

Försäljning av djur kan inte ses som vilken vara som helst. Detta var samtliga partier överens om, kanske inte tidigare då vi skickade ett tillkännagivande, men vi var det åtminstone förra veckan hos Hästföretagarforum i Göteborg. Lite extra intressant är det att regeringspartierna nu också anser att djur måste undantas från konsumentköplagen. Det gör att vi nu kan vänta oss att regeringspartierna också kommer med ett förslag om undantag inom kort, om det nu inte är så att deras representant i Göteborg bara sa vad som passade för stunden.

Centerpartiet driver här en linje om att förhandla om undantag inom EU för att inte räkna djur som vanliga konsumtionsvaror. Något sådant undantag behövs inte enligt andra länder, som till exempel Frankrike som redan självt har gjort ett undantag för handel med djur. Det gick tydligen alldeles utmärkt.

Sverige kan givetvis göra ett liknande undantag om man vill, och det vill i stort sett samtliga partier. Det gäller åtminstone alla de partier som var med vid debatten i Göteborg förra veckan. Alla partier var närvarande där utom Vänsterpartiet. Förutom Vänsterpartiet var alltså övriga partier helt överens om att djur inte ska hanteras som andra varor. Därför finns det egentligen ingen anledning att debattera detta längre.

Jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 4 under punkt 4.

Anf. 11 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Åhörare! Alla vi kan nog betrakta oss som konsumenter i lite större eller lite mindre skala. Alla köp som vi inte är nöjda med kan ju inte skyllas på den som vi har köpt varan av. Vi kan inte heller alltid skylla på det sätt på vilket vi lockats till ett köp eller ett avtal om exempelvis el eller abonnemang på telefoni.

För Centerpartiet är det viktigt att skydda konsumenten, men det är också viktigt att se till att den näringsidkare som lever av att tillverka eller köpa in varor eller tjänster till försäljning kan få avsättning för sina produkter. På en fungerande marknad råder det jämvikt mellan dessa parter. Vi ska också minnas att vi alla är konsumenter, även om vi ibland tar på oss rollen som säljare.

I en marknadsekonomi är detta ett samspel där det ska finnas tydliga lagar och regler för hur man får uppträda och när man har rätt att reklamera en vara man inte är nöjd med. Den som har begått ett fel får ta sitt ansvar och ersätta den som har lidit skada.

Telefonförsäljningen är ett av de områden där konsumentskyddet måste stärkas. Det bör ställas krav på någon form av skriftligt avtal eller kvittering från köparens sida. Centerpartiet har länge krävt detta, och vi ser fram emot att äntligen få ta ställning till ett förslag från regeringen i denna fråga. Det har länge funnits en majoritet för skriftliga avtal vid telefonförsäljning.

För oss är det viktigt att lagstiftningen inte onödigtvis försvårar där det redan finns en relation mellan säljare och köpare. Det är viktigt att avtalet kan utformas på ett sådant sätt att det är så enkelt som möjligt för båda parterna att ingå avtalet och förstå vad man har kommit överens om. Den utveckling vi har med en ökande näthandel, där för många unga det första jobbet och den första erfarenheten av försäljning är jobb på ett callcenter med försäljning, telefonintervjuer och annat, gör att kravet på avtal inte ska bli något som för båda parter uppfattas som onödigt regelkrångel.

Vi vill inte slå undan fötterna för en hel bransch, men vi vill skydda den svaga parten. Många är äldre personer som kanske äger en skogsfastighet eller ett mindre företag. Det är viktigt att en ny lagstiftning inte skiljer på privatpersoner och näringsidkare i det här fallet. Många av Centerpartiets olika enskilda motioner handlar om det, men dessa har vi redan fattat beslut om och behandlat förenklat. Jag väljer ändå att nämna det här, som är en viktig fråga, särskilt för många äldre människor på landsbygden.

Herr talman! Åhörare! Det jag vill yrka bifall till i dag är Centerpartiets reservation 2, där vi kritiserar att det i konsumentskyddslagen inte görs någon skillnad på om man köpt eller sålt en brödrost jämfört med om det vore ett levande djur, som till exempel en ridhäst. Enligt konsumentköplagen har man samma rätt att reklamera ett levande djur som att reklamera en död sak, en icke levande vara.

Det säger sig självt att det inte är en rimlig ordning när det är samma sak att köpa ett par jeans eller en smartphone som det är att köpa ett levande djur. Det är också skälet till att många näringsidkare som äger och föder upp hästar ogärna säljer dem till privatpersoner. De vet att köparen med stöd av konsumentköplagen kan åberopa ett ”fel” på varan efter sex månader av vanvård eller misskötsel, när det visar sig att djuret inte längre betar sig som det gjorde när köpet gjordes upp. Det är i de flesta fall enklare att förstå sig på och sköta en brödrost än att sköta en häst. Framför allt är det enklare att påvisa ett fel på den. Det ska därför vara precis så enkelt att reklamera den här brödrosten, men det ska göras en avsevärd skillnad i konsumentskyddslagen mellan den och ett levande djur.

Herr talman! Det är inte bara inom hästnäringen som det här har blivit ett problem, utan det gäller även i högsta grad hundar som säljs av en kennel till en privatperson som inte känner till den specifika rasens behov och egenskaper, inte ger hunden rätt föda, låter den vara ensam eller låter den hamna i situationer där den känner sig otrygg. Hundpsykologer lär ha fullt upp, liksom mannen som kunde tala med hästar skulle ha haft.

I Centerpartiets motioner sägs det en hel del om hur viktig hästnäringen är, vilka summor som omsätts, hur mycket jobb den skapar och vad den betyder för hela landet, och det finns ingen anledning att upprepa detta här. Vi vet att det här är regler som också måste ändras på EU-nivå. Låt oss sträva efter det, samtidigt som vi gör vad vi kan i den egna lagstiftningen, som svar till Mikael Eskilander. Men vi kräver att regeringen tar upp den här frågan till förhandling och tillgodoser de riksdagsbeslut vi har om tillkännagivanden.

För tids vinnande yrkar jag inte bifall till Centerpartiets reservation 1. Vi föreslår där att man ska låta reklamationsrätten följa varan, i stället för att den som i dag tillfaller den ursprungliga köparen. Skälen till det är miljömässiga. Vi vill helt enkelt att det även när en vara bytt ägare ska kunna vara möjligt att påvisa ett fel som har uppkommit. Vi lever i ett samhälle

där alltför mycket slits och slängs. Många produkter är inte ens slitna när de slängs utan skulle mycket väl kunna övertas och användas av någon annan. Den som övertar en vara – till exempel den där brödrosten som jag pratade om tidigare – inom sex månader efter att den köptes har alltså enligt konsumentköplagen ingen rätt att returnera varan och få den utbytt, utan måste kasta bort den.

Herr talman! I en ekonomi som är cirkulär och där vi delar på nyttan av varor och tjänster måste lagstiftningen följa med och främja en hållbar konsumtion – därav vår reservation 1. Jag upprepar mitt yrkande av bifall till reservation 2.

Anf. 12 HAMZA DEMIR (V):

Herr talman! Ledamöter och lyssnare! Vänsterpartiet har två reservationer i civilutskottets betänkande om konsumenträtt.

Ett bra sätt att inte överkonsumera är att dela, hyra eller låna, det som kallas delningsekonomi. Även om delningsekonomin befinner sig i ett tidigt skede i Sverige finns det tydliga tendenser till att denna typ av ekonomi växer i allt snabbare takt.

Utredningen om användarna i delningsekonomin har i sitt betänkande inte ansett att det finns skäl att nu se över lagstiftningen på området. Jag delar inte utredningens bedömning. I dag är konsumentlagstiftningen utformad för köp mellan en näringsidkare eller företagare och en privatperson. Vid gemensam konsumtion hyrs, delas eller köps varor eller tjänster ofta privatpersoner emellan. För sådan konsumtion är konsumentskyddet i dag mycket begränsat.

Jag tycker att det är bra att regeringen har gett Konsumentverket i uppdrag att lämna allmän information om vilka regler som kan vara tillämpliga vid transaktioner inom delningsekonomin och vid andra avtal mellan privatpersoner om köp av varor eller tjänster samt att följa hur sådana transaktioner utvecklas. Men jag tycker även att den nuvarande lagstiftningen behöver ses över för att säkerställa att konsumentskyddet utvecklas så att konsumenterna kan känna sig trygga med gemensam konsumtion. Gemensam konsumtion kallas även kollaborativ – ett nytt ord för mig i alla fall.

Jag anser därför att regeringen ytterligare bör utreda frågan om hur konsumentskyddet i delningsekonomin kan stärkas.

Reservation 5 handlar om betaltider i näringslivet.

Herr talman! Långa betaltider är ett problem för mindre företag. När betalningar drar ut på tiden ansträngs likviditeten, vilket i många fall innebär begränsningar, inte minst vad gäller möjligheter till expansion och nyanställningar. För myndigheter och andra offentliga organ finns en tvingande regel om en längsta betaltid om 30 dagar. Jag anser att regeln även bör gälla i förhållanden mellan företagare. Riksdagen har tidigare riktat två tillkännagivanden till regeringen om betaltiderna i näringslivet.

Våren 2014 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare alltid ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning. Det är angeläget att regeringen nu återkommer till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med detta tillkännagivande.

Vänsterpartiet står bakom båda reservationerna, men jag yrkar bifall bara till reservation 3.

Prot. 2017/18:77

1 mars

Konsumenträtt

Anf. 13 EVA SONIDSSON (S):

Herr talman! Vi ska nu behandla civilutskottets betänkande nr 10, som några har nämnt här tidigare, som handlar om konsumenträtt. Motionerna och reservationerna gäller bland annat reklamationsrätt vid köp av varor, köp av levande djur, användarnas ställning i delningsekonomin, köp av varor i samband med hantverkstjänster samt betaltider i näringslivet.

Det är 45 motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning. Det innebär att utskottet hänvisar till ställningstaganden som gjorts tidigare under valperioden. Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I många av de ämnen som behandlas i dessa motioner pågår det arbete både på EU-nivå och i regeringen, varför utskottet inte finner anledning att gå händelserna i förväg utan vill vänta i det fall det finns utredningar som pågår eller pågående förhandlingar med EU. Jag tänker i stället ägna min talartid åt vad som hänt under innevarande mandatperiod när det gäller rättigheter för konsumenter.

Herr talman! Här är några exempel:

- Konsumentombudsmannen har fått möjlighet att under vissa förutsättningar omedelbart, utan att först behöva gå till domstol, förbjuda företag att ägna sig åt otillåtna marknadsföringsmetoder. Det kom en proposition om det 2015/16 och ett betänkande i samma ärende i utskottet.
- Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att motverka överskuldssättning. Det är något av det viktigaste som har hänt under mandatperioden. En strategi mot överskuldssättning presenterades i budgetpropositionen 2016. Den strategin omfattar bland annat en ny skuldsaneringslag och satsningar på förebyggande arbete. Det sker bland annat genom att uppdra till Konsumentverket att samverka med olika typer av aktörer för att motverka överskuldssättning och ta fram rekommendationer för budget- och skuldrådgivares verksamhet. En proposition om räntetak och andra åtgärder på marknaden för snabbblån och andra högkostnadskrediter har överlämnats till riksdagen, vilket är mycket välkommet.
- Man har genom ett ökat anslag till Allmänna reklamationsnämnden gjort många förbättringar för konsumenters möjligheter att få tvister med företag lösta.
- Konsumentupplysningen har förbättrats genom ytterligare ekonomiska satsningar på upplysningstjänsten Hallå konsument, som drivs av Konsumentverket.
- Fastighetsmäklarinspektionen har fått ett utökat anslag för en mer aktiv, omfattande och underbyggd tillsyn av fastighetsmäklare. Det fanns med i budgetpropositionen för 2017.

- En strategi för hållbar konsumtion som ska göra det lättare för konsumenterna att agera hållbart presenterades i budgetpropositionen för 2017. Strategin inkluderar bland annat uppdrag till Konsumentverket att inrätta och tillhandahålla ett forum för miljösmart konsumtion och stimulera miljösmarta konsumtionsmönster.
- Ett förnyat uppdrag har getts till Konsumentverket att rapportera om tillståndet på olika konsumentmarknader och om konsumenters förutsättningar och problem.
- Regeringen har också tillsatt en utredning för att kartlägga användares villkor i delningsekonomin, och uppdrag har getts till Konsumentverket att förmedla allmän information om sådana transaktioner och andra avtal mellan privatpersoner.
- Det har tillsatts en utredning för att kartlägga och analysera det förändrade reklamlandskapet.
- Konsumentverket har tilldelats ekonomiska medel för fortsatt drift och utveckling av informationstjänsten Money from Sweden. Det finns i budgetpropositionen för 2018.
- Uppdrag har getts till Konsumentverket att tillsammans med Upphandlingsmyndigheten främja mer tillförlitlig information om produktionsvillkor i andra länder och vidare att förmedla stöd till det civila samhällets aktörer för information till konsumenterna om dessa frågor. Till det har Konsumentverket tilldelats medel.
- Det ekonomiska stöd till det civila samhällets aktörer som förmedlas av Konsumentverket enligt förordningen om statligt stöd till organisationer verksamma på konsumentområdet har ökat. Det finns också med i budgetpropositionen för 2018.
- Slutligen har ett uppdrag lämnats till Diskrimineringsombudsmanen att kartlägga förekomsten av könsstereotyp och sexistisk reklam och överväga om det finns behov av ytterligare åtgärder i form av utvecklad självreglering och utbildningsinsatser.

Sammantaget innebär detta att det har skett en hel del till konsumenternas fördel under innevarande år.

Anf. 14 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag är tacksam för att få lyssna till den redogörelse som Eva Sonidsson gör av allt regeringen åstadkommit på det konsumentpolitiska området under mandatperioden.

En sak som jag tog upp i mitt anförande, och som jag tror att hon också nämnde, är det lagförslag som är på väg och som handlar om att begränsa och ställa krav på skriftliga avtal vid telefonförsäljning. Vi har fått en del information om vad lagförslaget kommer att innebära och hur inskränkande det kommer att vara i olika branscher.

Jag har förstått att det är lagstiftarens andemening att lotterier ska vara undantagna vid telefonförsäljning. Är det någonting som skapar stora sociala problem och leder till personliga tragedier är det att fastna i spelbe-

roende. Man övertygas av en telefonförsäljare att teckna sig för ett abonnemang på lotter för stora nationella organisationer som har tillstånd att bedriva lotterierna.

Det finns tankar på att undanta just lottförsäljning från kravet på skriftliga avtal vid telefonförsäljning. Det tycker jag är rent osnyggt. Jag vet att det är andra talare som kommer att ta upp det lite senare. Jag undrar varför Eva Sonidsson tänker ställa sig bakom en sådan sak och hur hon annars tänker komma åt oskicket att låta människor fasta i spelberoende genom lottförsäljning via telefon.

Anf. 15 EVA SONIDSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Ola Johansson, för inlägget i debatten!

Det här är en stor fråga. Frågan om telefonförsäljning har debatterats ganska länge både i regeringen och i vårt utskott. Det är ett stort problem. I det här läget får vi kanske ta ett steg i taget. Den proposition som nu kommer spänner ändå ganska vitt över ett område som är svårt att hantera.

Jag håller med om att spelberoendet är en stor problematik i frågan. Man tecknar ett avtal via telefon, som många lockas till att göra när man blir övertalad om att vinna stora summor pengar som man kanske inte gör. Här har vi också hela reklambiten med tv-reklamen. Den sköljer över oss dagligdags när man tittar på de finansierade kanalerna. Där kan man titta på tio olika spelbolag som gör reklam under en kväll för att man ska börja att spela. Det är ett stort problem.

Jag tror inte att man löser den frågan med enbart telefonförsäljningen. Men jag hoppas att vi på sikt även kan komma åt den problematiken.

Anf. 16 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Eva Sonidsson, för svaret! Det är ett stort och komplext problem vi talar om. Jag försökte i mitt inlägg att vara lite resonerande. Telefonförsäljning kan ha många fördelar. Det är ett enkelt och snabbt sätt att kunna träffa ett avtal om att köpa en vara eller en tjänst som man behöver. Det är onödigt att ställa upp alltför höga krav på hur ett sådant skriftligt avtal ska vara utformat.

Det är också viktigt att vi inte hindrar människor från att kunna komma åt varor och tjänster som de faktiskt behöver. I min värld är inte lotter och spel någonting som någon behöver. Det är möjligt att jag inte har den tävlingsinstinkt som krävs av en lottköpare. Men jag inser att det finns väldigt många människor som har en alldeles för överdriven tävlingsinstinkt och lätt hamnar i ett sådant beroende.

Därför är det extra förvånande och nästan lite sorgligt att Socialdemokraterna när man nu lägger fram ett lagförslag om skriftliga avtal vid telefonförsäljning, som vi alla har önskat, undantar denna bransch. Där är syftet naturligtvis att tjäna pengar. Det är viktigt att föreningslivet kan göra det. Men detta gör också att människor hamnar i ett beroende. Sedan får vi gå in med samhällets insatser i form av skuldsanering. Vi får ta hand om barn som far illa och sörja för människors fortsatta försörjning när upphovet till deras situation har kommit sig av att de har blivit övertalade att köpa lotter som de inte behöver.

Anf. 17 EVA SONIDSSON (S) replik:

Herr talman! Ola Johansson! Jag kan dela den uppfattningen. Jag tycker heller inte att spel borde finnas på kartan, inte på den nivå som det är i dag och inte med tanke på den effekt det kan få. Det kan finnas fördelar med det också, men inte så som du beskriver det.

När det gäller telefonförsäljning tror jag inte att man har förknippat problematiken med spelberoende med just telefonförsäljning. Här är det precis som du beskrev i ditt anförande. Det handlar om dem som lockas att sluta andra avtal, som de inte är medvetna om. Man prenumererar på olika saker eller tecknar sig för ett abonnemang som man kanske inte alls har tänkt i inledningsskedet – detta för att man inte kan stå emot och för att man inte kan värja sig mot den argumentation som säljaren i detta fall lockar med.

Vi får se vad som händer. Jag tycker kanske heller inte att spel borde ha undantagits. Men vi får se var vi landar. Vi hoppas i alla fall att det blir stopp på åtminstone den vardagliga telefonförsäljningsproblematiken. Det är ju många som har hamnat i problem med abonnemang och så vidare.

Anf. 18 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Under alliansregeringen var regeringens mål för konsumentpolitiken att konsumenten skulle ha makt och möjlighet att göra aktiva och medvetna val. Målet utgick från konsumentens kapacitet att göra egna val och från behovet av ett regelverk som underlättar för konsumenterna att göra medvetna och informerade val. Det målet bör naturligtvis återinföras.

I dagens debatt tänkte jag lyfta några konsumentfrågor som är särskilt angelägna, utöver det som vi tidigare har debatterat. Jag tänkte ta vid där Ola Johansson var nyss. Det finns en bred samstämmighet i riksdagen om att telefonförsäljning kan vara ett problem och att aggressiv telefonförsäljning kan vara ett problem. Därför blir det närmast obegripligt att Socialdemokraterna vill undanta just lotteriförsäljning via telefon. Man vill alltså undanta lotteriförsäljning via telefon från skriftliga bekräftelser.

Jag besökte Konsumentverket i Karlstad och lyssnade på några av de telefonsamtal som de hade. Jag och svenska folket kan vara glada och tack samma över det resoluta agerande som Konsumentverket gjorde mot en lotteriverksamhet som hade väldigt påstridiga telefonförsäljare – och det var naturligtvis ren bluff de höll på med. Där är det väldigt bra att våra myndigheter har agerat. Därför är det sorgligt att Socialdemokraterna går fram med ett lagförslag om att undanta lotteriförsäljning.

Herr talman! Detta beror naturligtvis på – det är min teori – att Socialdemokraterna har betydande intäkter från lotterier. Man har tidigare sålt lotter på avbetalning till personer som är skuldsatta. Jag tycker att det är väldigt dåligt. Jag hoppas att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet kommer till sans och kompletterar det eventuella lagförslaget med just skriftlig bekräftelse vid lotteriförsäljning.

Sedan är det så som min kollega Ola Johansson sa. Vi är alla konsumenter. I dag är handeln betydligt mer global. Jag själv blev ganska förbannad när jag läste om en smartphonetillverkare som drar ned hastigheten när man uppdaterar sin smartphone. Man är egentligen ganska maktlös när man trycker på uppdateringsknappen och märker att telefonen blir slö.

Detta har jag uppmärksammat regeringen på. Jag fick till svar att regeringen arbetar med det på EU-nivå. Det är bra att Sverige är med i EU. Det innebär att vi kan jobba mot eller med globala företag på internationell nivå.

Sedan vill jag lyfta den kommunala konsumentvägledningen, som är oerhört viktig. Där blir jag bekymrad. Jag är också lokalpolitiker i Gävle. Det är bekymmersamt när regeringen höjer försörjningsstödet väldigt kraftigt men inte skickar med någon finansiering. Man höjer försörjningsstödet, men man skickar inte med någon finansiering. Det är klart att det ur ett kommunalt perspektiv kan bli bekymmer när kommuner måste börja titta på: Vad är icke lagstadgad verksamhet? Var ska man skära ned om man får utgifter på flera miljoner? Sådan politik riskerar naturligtvis att slå mot den kommunala konsumentvägledningen. Jag vill rikta en allvarlig uppmaning till Sveriges kommuner: Var rädda om den kommunala konsumentvägledningen! Den behövs för väldigt många.

Vi har debatterat tidigare i denna kammare. Jag noterade att den socialdemokratiska riksdagsledamoten Eva Sonidsson lyfte fram vad regeringen har gjort. Det är väl då naturligt att jag poängterar vad regeringen inte har gjort.

En av de mest allvarliga saker som man inte har gjort någonting åt gäller skönhetsbehandlingar. Där finns det inget som helst konsumentskydd. Varje dag, varje vecka och året runt riskerar främst unga människor i Sverige att få allvarliga men och allvarliga skador. Jag tror att det är ganska naturligt att man i Sverige tror att vi har ett starkt konsumentskydd på alla områden, men på detta område finns det ett obefintligt konsumentskydd. Och regeringen har haft en hel mandatperiod på sig att lösa problemet. Detta kan vi bara beklaga. Jag hoppas att den kommande alliansregeringen ska ta tag i den frågan så fort som möjligt.

En annan fråga som regeringen kanske inte har jobbat så aktivt med skriver Svenska Dagbladet om i dag. Rubriken är: Stora risker med piratkopierade däck. Det är rent livsfarligt när konsumenter köper vad de tror är ett märkesdäck, och så visar det sig vara en kopia. Konsumentfrågorna tenderar att bli mer och mer globala.

Herr talman! Vi har haft fyra år då regeringen tyvärr inte har levererat särskilt mycket på det konsumenträttsliga området. Jag hoppas att den tillträdande eventuella alliansregeringen kommer att ta tag i viktiga frågor. Det handlar till exempel om skönhetsoperationer, om att stärka konsumentskyddet och om den globala handeln med smartphones. Vi har den internationella handeln, där både Postnord och tullen mer eller mindre har struntat i att ta in moms av svenska konsumenter. När man nu helt plötsligt gör det görs en retroaktiv lagstiftning. Från och med i dag kan jag få betala höga avgifter trots att jag kanske beställde mina produkter i december. Så kan vi inte ha det, utan det måste vara ordning och reda även i konsumenträttspolitiken.

Anf. 19 EVA SONIDSSON (S) replik:

Herr talman! Ibland tar det en liten stund att landa i olika frågor. Jag vill bara göra ett förtydligande i fråga om skriftlighetskravet vid telefonförsäljning av lotter. Det ingick inte i uppdraget, i direktivet till utredningen. Detta landade i att kravet skulle införas i distansavtalslagen, och

där ingår inte lotteriförsäljningen – det finns i andra områden. Det är förklaringen till att speltjänster inte heller omfattas av EU:s konsumenträttsliga direktiv, som distansavtalen bygger på, och att det finns ett särskilt konsumentskydd på det området. Det är väl en av förklaringarna till att inte lotteriförsäljningen finns med i just detta direktiv och lagförslag.

Anf. 20 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Vi har hört den förklaringen tidigare från andra socialdemokratiska politiker. Det hade förvånat mig väldigt mycket, herr talman, om Socialdemokraterna hade sagt ungefär så här: Nej, självklart gör vi ett undantag för telefonförsäljning av lotter, eftersom vårt parti är beroende av alla tiotals miljoner kronor som vi drar in på lotterierna varje år. Därför har vi tidigare sålt lotter till skuldsatta i Sverige på kredit.

Nej, herr talman, jag tror inte att Socialdemokraterna skulle säga det, men det är naturligtvis det som är orsaken. Sedan kan man alltid hitta på många olika anledningar till att man inte åtgärdar ett allvarligt samhällsproblem som kräver en lösning.

Jag är väldigt glad att Konsumentverket och Patent- och marknadsdomstolen väldigt resolut beslutade till exempel att IOGT-NTO helt enkelt inte fick sälja lotter, eftersom deras telefonförsäljare var väldigt påstridiga och det inte var okej.

Jag hade hoppats och trott att Socialdemokraterna, trots att ni riskerar att få er ekonomi påverkad, skulle ta tag i den här frågan och naturligtvis lägga in att man ska ha skriftliga avtal även vid lotteriförsäljning.

Anf. 21 EVA SONIDSSON (S) replik:

Herr talman! Om jag inte minns helt fel påbörjades den här utredningen under Alliansens tid, så jag vet inte vem man ska skylla på för att det inte finns med.

Som framgår av lagrådsremissen utesluter inte regeringen att det finns möjligheter framöver att titta även på speltjänster och telefonförsäljning av speltjänster. Vi får alltså se fram emot en klok regering som tänker jobba med att även den biten ska förändras och tas bort.

Anf. 22 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Om det är något parti i Sverige som har god kännedom om lotteriförsäljning på telefon är det faktiskt Socialdemokraterna, inte minst efter den stora skandalen där vi kunde se hur Socialdemokraterna sålde lotter på kredit till överskuldsatta.

Problemet måste alltså vara välkänt för regeringspartiet, och vore det så att man verkligen ville åtgärda detta samhällsproblem hade man naturligtvis gjort det. Det är ju Eva Sonidssons parti som sitter i regeringen. De är fria att ta fram förslag när som helst; det kan vi ju inte göra i framtiden.

Jag tror att svenska folket skulle förstå om Socialdemokraterna var ärliga: Ni har betydande intäkter från lotteriförsäljning, så det är en viktig inkomstkälla för Socialdemokraterna. Tyvärr verkar man därför inte vara beredd att vidta några som helst åtgärder för att komma till rätta med telefonförsäljningen när det gäller lotterier.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU2

Idrott, friluftsliv och folkbildning
föredrogs.

Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag inleder med att yrka bifall till reservationerna 10 och 11. Betänkandet är uppdelat på idrott och friluftsliv, som jag kommer att debattera, samt folkbildning, som min kollega Eva Lohman kommer att debattera.

Som idrottspolitisk talesperson har jag många gånger framhållit hur stolt jag är över den svenska idrottsrörelsen och allt vad den innefattar. Denna i särklass största folkrörelse innefattar över 3 miljoner medlemmar och 650 000 ideella ledare i ca 20 000 föreningar – ledare som dagligen på ett ovärderligt sätt arbetar med våra barn och ungdomar för att de ska ha en meningsfull fritid.

Idrotten är en viktig del av samhället och berörs också av många politiska beslut. Dessa beslut går också över flera departement och ministrar.

Idrottsfrågorna har nu – glädjande, måste vi säga – fått en allt större plats i samhällsdiskussionerna, vilket direkt kan härledas till att vi inom idrotten finner de absolut bästa verktygen för exempelvis en bättre folkhälsa, integration och samhällsgemenskap.

Men nu när hushåll får mindre marginaler och utanförskapet ökar är det många gånger idrottsupplevelserna alternativt utövandet av idrotten som man först måste prioritera ned. Familjer har helt enkelt inte alltid råd att låta sina barn delta i idrottsgemenskapen så som de skulle önska.

För oss moderater är alla barns och ungas rätt att ta del av idrott ett av de absolut mest prioriterade områdena. Vi moderater vill utforma en idrott som når alla. Specifikt för barn och ungdomar föreslår vi också en ny satsning med namnet Idrott på fritids, där Svenska Skolidrottsförbundet ges i uppdrag att utforma ett projekt där idrotten blir en ännu tydligare del av fritidshemmens verksamhet.

Vi vet att ca 400 000 barn och ungdomar finns inom fritidsverksamheterna, och vi vet också att inte alla barn och ungdomar har en tradition eller en naturlig koppling till föreningslivet, ett föreningsliv som faktiskt är ganska unikt för Sverige. Idrott på fritids är därför en väldigt bra arena för att nå en stor bredd av barn och ungdomar.

Herr talman! Unga människor far illa av orimliga krav. Missbruk, sjukdom och självskadebeteende är många gånger ett uttryck för detta. Vi moderater vill därför initiera ett samlat arbete kring detta samhällsproblem via en utredning om ett fördjupat samarbete mellan stat och idrott i just detta ämne.

Bruket av illegala hormonpreparat bland företrädesvis unga män som utövar styrketräning har ökat under de senaste decennierna. Samtidigt är antalet svenska elitidrottare som fälls för fusk genom dopning mycket litet. Dopningen har alltså flyttat från elitidrotten ut i samhället i övrigt, och därför är dopningsfrågan nu en större fråga än bara för idrotten. Det är en samhällsfråga och ett samhällsproblem av stora mått.

Antidopningsarbetet i Sverige sker trots det alltjämt inom Riksidrottsförbundet. Vi moderater vill att man skapar en fristående, oberoende antidopningsorganisation – för idrottens trovärdighet. Det är nu bara Ryssland och Sverige som inte har en oberoende antidopningsverksamhet.

Fysisk aktivitet är en av de absolut viktigaste faktorerna för att människor ska hålla sig friska med stigande ålder. Att motivera äldre människor att träna regelbundet är därför viktigt både ur ett mänskligt och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Allt fler lever längre, något som är en stor framgång för samhället i stort och som skapar nya möjligheter, men det ställer också delvis nya krav på samhället.

Vi moderater vill därför skapa ett äldrelyft, en äldresatsning, för att stimulera föreningar att ge även äldre människor möjlighet att utöva just organiserad idrott. Moderaterna vill även stärka arbetet med idrott för nyanlända samt kartlägga hur socioekonomiska faktorer påverkar barns och ungdomars idrottande.

Idrotten gör, som jag tidigare har påpekat, fantastiska insatser för barn och ungdomar. Det finns dock unga som far illa och utsätts för orimliga krav, pennalistiskt ledarskap och i vissa fall även övergrepp. För att förhindra att detta sker behöver idrottsrörelsen utbildas i barnrättsfrågor, och vi vill utreda hur ett sådant arbete ska kunna se ut.

Vi moderater har även ett partistämmobeslut om att återinföra fritidspengen som alliansregeringen införde, ett viktigt instrument. Det handlade om 3 000 kronor per år till barn vars föräldrar under minst sex månader har haft försörjningsstöd. Så var upplägget. Fritidspengen, som den här regeringen har tagit bort, skapade alltså möjligheter för barn i socioekonomiskt utsatta familjer att idrotta.

Folkhälsofrågorna har fått ett allt större fokus. Övervikt och fetma blir tyvärr allt vanligare bland befolkningen. I dag vet vi att över 50 procent av Sveriges befolkning är överviktig eller lider av fetma. Här kan idrotten och friluftssektorn bidra till förebyggande åtgärder. Satsningar på idrott och friluftsliv är därför kloka, nödvändiga och välinvesterade.

Svenskt Friluftsliv har 1,8 miljoner medlemmar av vilka 300 000 är barn och ungdomar. Även dessa aktörer lyfter aktivt fram de stora samhällsproblem som följer av bristen på fysisk aktivitet, något som kostar samhället mängder av miljarder kronor varje år.

Idrotten och friluftslivet är oerhört viktiga inslag för folkhälsan och påverkas av politiken, som jag tidigare nämnde. Regeringens höjda skatter för bland annat lärare, brandmän, poliser med flera liksom en kommande flygskatt och höjningar av skatt på bensin, diesel och jobb påverkar i allra högsta grad människors möjligheter att utöva idrott och friluftsliv.

Moderaterna säger självklart nej till dessa för idrotten och friluftslivet direkt skadliga skatter. Människor behöver mer idrott i sin vardag – inte mindre.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga tack till alla som på något sätt bidrar inom idrottsrörelsen och friluftssektorn. Ni är alla våra vardagshjältar.

(Applåder)

Anf. 24 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Jag vill för oss sverigedemokrater börja med att yrka bifall till vår reservation 12, som innebär att riksdagen bifaller vår motion 2017/18:1607 yrkande 2. Vidare yrkar jag bifall till reservation 5, som innebär att riksdagen bifaller vår motion 2017/18:1608 yrkande 5.

Herr talman! Betänkande 2017/18:KrU2 *Idrott, friluftsliv och folkbildning* är ett mycket viktigt betänkande som berör alla. Jag har i dag tänkt att fokusera på våra två yrkanden.

Enligt Riksidrottsförbundet är problemet med matchfixning så stort att det räknas som ett av de största hoten mot framtidens tävlingsidrott. Inte ens i den halländska idrottsvärlden, som jag kommer från, är vi skonade. Det finns i länet flera misstänkta fall av matchfixning de senaste åren. Bland annat ska en spelare i Halmstads Bollklubb ha erbjudits pengar och tackat nej inför en allsvensk match mot Malmö i höstas, enligt P4 Halland. Detta är oroande, herr talman.

De senaste åren har uppgifter om att matchfixning förekommer i Sverige i samband med idrottsevenemang avlöst varandra. En hel del har gjorts, och Riksidrottsförbundet har satsat stora resurser på att upplysa om problemet samt tagit krafttag mot de problem som finns. Detta är givetvis bra. Samtidigt anser vi att fler åtgärder bör vidtas för att få bukt med problemet. Vi ser gärna en straffskärpning och att matchfixning ska ses som ett grovt brott eftersom det inte enbart drabbar den enskilde utan även laget och den lokala föreningen. Men det gäller även generellt samtliga som är involverade i idrottsvärlden i och med att matchfixning undergräver förtroendet för idrottsvärldens tävlingsmoment.

På grund av straffvärdet för mutbrott saknar polisen möjligheter och befogenheter att använda sig av bland annat telefonavlyssning. Det är en metod som har använts med framgång i flera stora internationella härvor. Vi sverigedemokrater föreslår därför att regeringen ser över möjligheten att höja straffvärdet på mutbrott. Utöver det föreslår vi sverigedemokrater ett ökat nordiskt samarbete på området. Samtliga nordiska förbund har nu kommit överens om att ta fram en gemensam handlingsplan för hur man motverkar och förebygger matchfixning. Därutöver har Nordiska rådet inom ramen för det parlamentariska samarbetet fört upp frågan på sin agenda.

Sverigedemokraterna stöttar de nordiska idrottsförbundens gemensamma kraftsamling i denna fråga. Inom Nordiska rådet har arbetet inte mött något motstånd från övriga partier. Därför är det vår förhoppning, herr talman, att övriga partier även i den här församlingen kan stödja vårt yrkande, som ligger i linje med det nordiska arbetet.

Sverigedemokraterna har genom åren framhållit idrottens betydelse för folkhälsan och hur viktigt det är att det finns goda möjligheter till idrott och fysisk aktivitet för alla grupper i samhället. Ett led i vår ambition är att främja folkhälsan i alla samhällsgrupper. Vi vill med hjälp av det statliga stödet till idrotten stimulera idrottsrörelsen att göra en nationell bedömning av ekonomiska och verksamhetsmässiga behov för att upprätta ett nationellt parasportotek. Vi är öppna för att skjuta till de resurser parasporten efterfrågar för att på nationell nivå göra det möjligt att inrätta ett sportotek med den idrottsutrustning som inte sällan kan vara kostsam för den enskilde med funktionsnedsättning. På så vis kan vi säkra att alla har

Prot. 2017/18:77

1 mars

*Idrott, friluftsliv och
folkbildning*

möjlighet att prova på nya idrotter oavsett fysisk förutsättning för att hitta den träningsform som passar den enskilde.

(Applåder)

Anf. 25 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Idrott har så mycket att ge i form av hälsa, glädje och samvaro. Samtidigt är det också genom idrotten man kan få insyn i och kunskap om föreningsverksamhet, ideellt engagemang och i förlängningen kunskap i demokrati och samhällsengagemang. Därför är det viktigt att främja ett brett och tillgängligt idrottsliv i hela landet. Det ska vara ett idrottsliv där både etablerade och nya sporter, även digitala, blir tillgängliga för fler.

Centerpartiet vill se generella förenklingar i administrationen av stöd till föreningslivet, inte minst för föreningar som arbetar med insatser som leder till integration och gemenskap. Det är viktigt att ansökningsprocessen för föreningarna sker på ett effektivt och smidigt sätt men också att föreningslivets ideella engagemang och funktion i samhället värdesätts ännu mer. Tillgängligheten och möjligheten att kunna delta är viktigt. Ofta kan man som barn eller ungdom prova på flera olika aktiviteter innan man hittar den som passar just en själv. Jag tror att vi alla har den erfarenheten när det handlar om våra idrottsprestationer och vårt idrottsutövande.

Men, herr talman, det finns skillnader och hinder, och de måste bekämpas och tas bort. Det kan vara att man har en funktionsförutsättning som gör att den vanliga idrottsföreningens verksamhet kan vara svår att delta i. Då finns parasporten, som erbjuder en spännande palett av idrotter. Jag kan verkligen rekommendera att ta del av Paralympics, som startar om ungefär en vecka, för att få en spännande bild av vad parasporten kan erbjuda.

I vissa parasporter krävs det dock speciell utrustning som ofta är kostsam. Att behöva införskaffa en dyr utrustning innan man ens har kunnat prova om det är den sport som blir ens passion kan bli ett oöverstigligt hinder. Det kan också bli ett oöverstigligt hinder för en förening som vill engagera sig inom parasporten att behöva köpa in dyr men nödvändig utrustning innan man ens vet om det finns tillräckligt intresse för en satsning. Därför bör det utredas hur man kan skapa ett nationellt föreningsdrivet bibliotek där parasportutrustning kan lånas. Ett sådant bibliotek kan också bidra till att möjliggöra ett aktivt friluftsliv som också det kan kräva anpassad utrustning om du har olika funktionsförutsättningar.

Herr talman! Flickor slutar idrotta i en tidigare ålder än pojkar. Att påverka normer tar tid, men dagens regering – Socialdemokraterna och Miljöpartiet – sitter på verktyg som snabbt skulle kunna användas för att minska systembristerna. Tyvärr gör man inte det.

Det finns mycket i dag som försvårar för tjejer och kvinnor att utöva idrott på lika villkor. Det finns också en koppling mellan flickor som slutar idrotta i de tidiga tonåren och ökad psykisk ohälsa liksom ökad risk för benskörhet längre fram. Varför är det fortfarande så här? Många faktorer verkar samspela, och flera olika aktörer är ansvariga. Det är allt från stat och kommun till civilsamhället med flera. Men vi vet att idrott är bra för både det fysiska och det psykiska välbefinnandet.

Då måste det också vara viktigt att ta reda på orsaker till att flickor slutar tidigare så att effektiva åtgärder kan sättas in. Till exempel saknas i dag, enligt riksdagens utredningstjänst, en nationell jämförelse som redovisar hur mycket medel som kommunerna fördelar till barn- och ungdomsidrott samt hur fördelningen ser ut för pojkar respektive flickor. Det handlar också om hur träningstider i hallar och idrottsarenor fördelas.

Centerpartiet vill därför se en bred analys av vad som hindrar att jämställd idrott genomförs. Det är för att Riksidrottsförbundet utifrån detta ska få ett tydligare uppdrag för att uppnå jämställdhet också inom svensk idrott. Ojämställdheten inom idrotten börjar redan på de första knaggliga träningarna på småbarnsben och är ett problem som multipliceras över tid.

Herr talman! Det civila samhället med föreningslivet, idrotten, friluftslivet och folkbildningen spelar en otroligt stor och viktig roll för samhällsutvecklingen och demokratin. Det gäller till exempel Studieförbundet Vuxenskolornas projekt Mitt Val, som startade inför valåret 2014 och som riktade sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning. Genom studiecirklar som stöttar och utbildar personer med intellektuell funktionsnedsättning i att ta del av och använda sin medborgerliga rättighet att rösta bidrar Mitt val till att ytterligare några av våra medborgare i Sverige får möjlighet att använda sin rätt att påverka det samhälle vi lever i. Man fortsätter nu med Mitt val-studiecirklar runt om i vårt land för att allt fler ska kunna använda sin röst, sin rättighet, i årets val.

Studiecirkeln kan här också bli början till något mycket större, en början till något som man kanske inte hade förutsett. Vad jag vill peka på är friheten och öppenheten som ger folkbildningen dess kraft att genom just bildning möta varje individ där den står för att därifrån lyfta den vidare in i ett livslångt lärande.

Folkbildningens kraft ligger också i att den finns över hela landet. Därför är det viktigt med ett generellt stöd för folkbildningen. Vi i politiken ska vara försiktiga med att styra folkbildningen alltför detaljerat mot vad vi själva ser som viktigast för stunden.

Med det, herr talman, vill jag avsluta med att jag självklart står bakom samtliga av Centerpartiet stödda reservationer men för tids vinnande väljer att här yrka bifall endast till reservation 8.

(Applåder)

Anf. 26 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 1 och 4.

Som föregående talare sa är det knappt en vecka sedan vinter-OS i Pyeongchang avslutades – ett rekord-OS med svenska mått mätt med fantastiska prestationer, både sportsliga och personmässiga.

Den 9 mars invigs Paralympics 2018. Det blir 270 nya tv-timmar med fantastiska prestationer och förhoppningsvis ett medaljregn över Sverige även då. Då är det 19 svenska idrottare som ska slåss om de åtråvärda medaljerna.

Herr talman! I Sverige har vi också siktet inställt på 2021, då jag hoppas att vi kan välkomna det som är världens största breddidrottstävling, Special Olympics, och de många tusen idrottare, tränare och närstående som kommer för att delta i den till Åre Östersund.

Parasporten i Sverige, herr talman, är i dag väldigt framgångsrik – på elitnivå och i internationell jämförelse men också inom Sveriges gränser. Liksom i andra idrotter har intresset också för breddverksamheten blivit allt större i Sverige. Det har inneburit att många personer med funktionsnedsättning har blivit delaktiga i en social gemenskap som de annars skulle ha gått miste om. Deras självförtroende och mentala hälsa har stärkts, och folkhälsan har stärkts.

Framgångar för elitidrottare är viktiga. Det kanske allra viktigaste för personer med funktionsnedsättning är att kunna titta på de 270 tv-timmar som ligger framför oss och få förebilder, personer att se upp till, som kan driva dem själva till ett nytt liv.

Särskilda elitsatsningar inom parasporten, herr talman, tycker jag därför ska både välkomnas och uppmuntras av övriga. Tänk om en parasportare på elitnivå hade haft samma förutsättningar som sin kamrat på OS-nivå som tävlar i det så kallade vanliga OS. Då hade vi kunnat se ett betydligt större lag i Pyeongchang än 19 personer. Vi hade också kunnat se betydligt fler medaljer.

Idrottsrörelsen, herr talman, måste bli bättre på att inkludera personer med funktionsnedsättning. Idrotten har som sagt ungefär 2 miljarder i stöd från staten, ett omfattande stöd från kommunsektorn och stöd från andra delar av samhället. I målformuleringarna nämner vi också särskilt personer med funktionsnedsättning. Trots detta är idrotten för dessa personer kraftigt åsidosatt. Det här måste vi ändra på, och därför behöver både en uppföljning av riksidrottsstödet och en mild styrning av detsamma komma till stånd.

När det gäller Special Olympics och personer med intellektuella funktionsnedsättningar och utvecklingsstörda är det faktiskt så att den gruppen är ännu mer åsidosatt. Den syns nästan inte alls. Det är möjligt att begreppet Special Olympics är nytt till och med för någon i den här salen. Till 2021 blir det förhoppningsvis väldigt känt. Vi vet att den satsningen är på breddidrott; vi vet att den också är en stor folkhälsosatsning. Det är en jättelik rörelse över hela världen.

Vi i Sverige behöver verkligen ta klivet framåt. Här har vi långt till de föreningar och anläggningar som kan stödja och driva idrotten för de här personerna. Jag har exempel på personer i mitt hemlän Halland som behöver åka till Kristianstad tre gånger i veckan för att deras klubb ligger där. Ingen av Hallandsklubbarna vill eller har möjlighet att ta emot de här personerna – och det är personer som deltar på internationell nivå.

Det ska inte vara dyrare eller krångligare för den som har funktionsnedsättning att utöva sin idrott än det är för andra. För att detta ska vara möjligt måste också behoven hos personer med funktionsnedsättning tillgodoses, bland annat när det gäller tillgång till anläggningar och fördelning av tränings- och tävlingstider men också att pusha på föreningar ute i vardagen att ställa platser och kunskap till förfogande. Här behövs utbildning, vilja och medel, möjligheter till anpassad utrustning – det var Per Lodenius inne på – och stimulans till långt fler klubbar att ordna träning men också ta till sig tränare som vill jobba med dessa frågor.

Herr talman! Det är som jag ser det en av idrottens viktigare funktioner i dag att inkludera hela samhället. Idrotten är historiskt sett väldigt duktig på att inkludera många olika grupper, men här har vi fortfarande personer som åsidosätts.

Med det, herr talman, vill jag som sagt yrka bifall till reservationerna 1 och 4 från Liberalernas sida. I övrigt ställer jag mig bakom betänkandet. (Applåder)

Anf. 27 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till reservationerna 10 och 13.

Vi vet att idrotten och idrottsrörelsen har stor betydelse i samhället. Det finns ett stort antal utövare, ideellt arbetande och andra engagerade människor i Sverige.

Det finns också ett omfattande intresse för idrott som underhållning. Vi har ju nyss haft ett vinter-OS i Pyeongchang med riktigt bra resultat för Sverige: 14 medaljer – sju guld, sex silver och ett brons. Vi gläder oss och talar gärna i vi-form: Det gjorde *vi* bra, eller hur? Snart kommer också Paralympics, som vi hört här. Det blir också intressant att följa.

Jag är själv idrottsnörd och ser bland annat fotboll som konst. Det kanske inte alla här håller med om; jag vet inte. Det finns både bra och dålig konst, eller hur?

Det sociala värdet av idrotten handlar bland annat om positiva effekter på hälsan, minskad ungdomskriminalitet, ett omfattande ideellt arbete och regional utveckling och upprustning.

Herr talman! Det finns många exempel på hur ensamkommande barn och ungdomar kommit in i samhället genom idrotten. I tidningen Smålandningen berättas om en aktivitet i Ljungby.

Där insåg Ensamkommandes förbund att idrotten kunde vara en väg in i samhället och dessutom göra vardagen uthärdlig, så de ordnade en fotbollsturnering i Sunnerbohallen.

Alla älskar ju fotboll, säger Amir Akbari och Amin Verhadi. Vi har många som spelar fotboll i olika klubbar men också personer som bara tycker det är kul. Alla kom hit i morse, så vi delade upp i lag, berättar de och fortsätter: Många ensamkommande älskar fotboll men kan inte spela i inomhuscuper eftersom de saknar uppehållstillstånd. Därför arrangerade vi den här turneringen, så att alla kunde ha roligt.

Framför ganska välfyllda läktare i Sunnerbohallen spelades många matcher av hög kvalitet.

Under de senaste åren har ett stort antal ensamkommande flyktingbarn och ungdomar kommit till Sverige. Idrotten är universell, och många av de nyanlända har idrottsbakgrund från hemlandet och är duktiga på sin sport. En plats i det lokala idrottslaget är därför för många en väg in i samhället. I föreningen får man sociala kontakter, lär sig förstå kulturella mönster, övar på språk och utvecklar sin identitet.

Vi menar från allianspartierna att regeringen därför bör ta initiativ till en analys av detta arbete och återkomma med förslag om hur samhället i stort ytterligare kan stötta föreningar som arbetar med integration.

Herr talman! Jag ingick i kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som lämnade in en rapport i april förra året under namnet *Statens idrottspolitiska mål – en uppföljning med inriktning på barn och ungdomar*. Den handlar alltså framför allt om barnperspektivet. Enligt gruppens mening behöver bidragen till idrotten utformas på ett sätt som säkerställer att endast barn- och ungdomsidrott som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv får bidrag. Det låter ju logiskt, eller hur? Den aktuella ministern lovade under en interpellationsdebatt att bevaka detta framöver. Vi lovar från Alliansens sida att bevaka hur ministern följer upp det.

Herr talman! Med en dåres envishet vill jag ta upp ett ämne som jag redan tagit upp några gånger här, nämligen fritidspengen. Saila Quicklund nämnde den. Fritidspengen uppgick till 3 000 kronor till barn i klass 4–9 med svag familjeekonomi – de hade haft försörjningsstöd, eller socialbidrag som det hette förr, under sex månader av de senaste tolv månaderna. De fick fritidspeng för att kunna vara med på en aktivitet: idrott, kulturskola eller liknande. Varför tar regeringen bort detta?

Fritidspeng fanns under allianstiden. Det användes av ett antal kommuner. Fritidspengen kom barn som lever i socioekonomiska svårigheter till del. Jag förstår inte hur regeringen kan vara så hjärtlös och ta bort en så viktig sak som fritidspengen. Jag tror att det finns ett antal personer på regeringssidan som håller med mig.

Herr talman! Till sist vill jag säga några ord om folkbildning och om folkhögskolornas och studieförbundens viktiga roll. För tids vinnande ska jag nöja mig med att bara nämna lite grann om hur viktig folkhögskolan är för ungdomar.

Man talar om en andra chans. Jag tycker att det är ett fint uttryck. Man kan få en andra chans. När man har tappat glöden och intresset för skolan kan man komma in på folkhögskolan och få en nytändning. Det skulle kunna betyda väldigt mycket.

Studieförbunden har jag en personlig upplevelse av i min utbildningsresa, där jag så småningom blev lärare. Studieförbundens och folkhögskolornas viktiga roll understryker vi kristdemokrater med ett riktigt kraftigt understreck.

(Applåder)

(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Anf. 28 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av finansminister Magdalena Andersson, utrikesminister Margot Wallström, statsrådet Anna Ekström och statsrådet Heléne Fritzon.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Finansminister Magdalena Andersson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Regeringens finanspolitik i högkonjunktur

Anf. 29 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Sverige är ett av världens mest konjunkturkänsliga länder. I högkonjunktur är det därför extra viktigt att vi bygger upp en buffert till dess att konjunkturen vänder nedåt igen. Inträffar en ny djupare kris är det viktigt att vi har skyddsvallar att möta den med.

Nu har vi en stark konjunktur, men vi har en svag regering. Inte sedan 70-talet har en svensk finansminister sparat så lite i högkonjunktur. I stället är finanspolitiken expansiv, och regeringen brer på med stora utgiftsökningar. Dessa utgifter kommer också att finnas kvar när ekonomin vänder. Min fråga till finansministern är: Varför sparar ministern mindre än vad föregångarna Kjell-Olof Feldt, Anders Borg och Bosse Ringholm gjorde i högkonjunktur?

Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag sparar betydligt mer än vad Elisabeth Svantesson och Anders Borg gjorde när de satt i regeringsställning. När Moderaterna styr på Finansdepartementet vet vi hur det slutar: Man inleder med stora, ofinansierade skattesänkningar och avslutar mandatperioden med gigantiska underskott. Tre gånger av tre möjliga har moderater lämnat Finansdepartementet med gigantiska underskott. Det gäller även Elisabeth Svantesson under hennes tid i regeringen – man lämnade efter sig ett underskott som var det största sedan budgetsaneringen.

Det beror inte bara på att det var lågkonjunktur och finanskris i början av de åtta åren. Även i den uppåtgående konjunkturen valde Moderaterna att sänka skatten mest för dem som tjänar mest och att skuldsätta hela svenska folket. Den del av sparandet som rensas för konjunkturen – det strukturella sparandet – var långt ifrån överskottsmålet när Elisabeth Svantesson var med och styrde. Vi, däremot, ser till att spara i ladorna.

Anf. 31 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Det är oerhört intressant att riksdagen inte kan få svar på frågan varför finansministern sparar mycket mindre i högkonjunktur än tidigare finansministrar gjorde. I dag bygger vi inte de skyddsvallar vi har gjort tidigare.

Låt mig bara tala om följande för riksdagen och svenska folket: Ja, vi har haft en tuff lågkonjunktur. År 2015 hade vi överskott i statens finanser,

och det berodde på Alliansens budget – som hela riksdagen fattade beslut om.

Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag kan dock konstatera att Alliansens budget inte var lika restriktiv som det budgetförslag jag hade lagt fram till riksdagen. Däremot vet vi att jag, liksom mina företrädare, har fått städa upp efter stora moderata budgetunderskott.

Under denna mandatperiod har vi dock betalat av 10 procentenheter på statsskulden, och jag kan konstatera att vi nu har den lägsta statsskulden sedan just 70-talet. Det är den lägsta sedan 1977. Så fungerar det när socialdemokrater får sitta i regeringsställning och ta ansvar för statsfinanserna. (Applåder)

Vårdköerna

Anf. 33 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till Magdalena Andersson.

Vi har en alarmerande situation inom sjukvården. Sverige har numera Europas längsta vårdköer. Var fjärde patient tvingas vänta längre än vårdgarantins 90 dagar på att få sin behandling. Här ingår även de med allvarliga cancersjukdomar. Varje år diagnostiseras mellan 450 och 500 patienter med livmoderhalscancer, men bara 12 procent av dessa patienter får vård inom maximal tid. Faktum är att väntetiderna är de längsta sedan man började mäta vårdköerna.

Socialdemokraterna gick till val på att korta vårdköerna, men utvecklingen har i stället blivit den rakt motsatta. Nu lovar man återigen att komma till rätta med köerna, men inte förrän efter år 2022. Man vill göra personalsatsningar genom att utbilda fler, anställa fler och se till att arbetsmiljön förbättras. Det tycker vi är bra, men sådant tar tid. Vad gör regeringen för de patienter som står i kö i dag?

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! En sak är väldigt tydlig: Vi kommer aldrig att korta köerna med de stora och omfattande skattesänkningar som inte bara allianspartierna utan även Sverigedemokraterna föreslår i Sveriges riksdag. Det skulle vara ett grundskott mot den generella välfärd och sjukvård vi under kommande år behöver bygga ut. Sverige kommer under de nästa fyra åren inte att behöva stora skattesänkningar, utan Sverige kommer att behöva stora investeringar i sjukvården, skolan och äldreomsorgen.

Det är precis detta regeringen föreslår. I år har vi gjort en historisk ökning av anslaget till sjukvården, 5,5 miljarder kronor, för att säkerställa god sjukvård i hela landet. Vi hade dock ett annat förslag, vilket stoppades av Sverigedemokraterna och allianspartierna, nämligen att göra det mindre skattemässigt gynnsamt för läkare att säga upp sig från landstingen och i stället jobba som inhyrda hyrläkare. Det skulle förbättra vården om man hade fasta läkare. Varför var Sverigedemokraterna emot den skatteförändringen?

Anf. 35 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Fru talman! Nu står vi inför ett nytt val. Varför har inget hänt i praktiken sedan förra valet? Vad är det som säger att väljarna kan lita på ert löfte den här gången, finansministern?

Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag fick inget svar från Sverigedemokraterna. Det är tydligt: Sverigedemokraterna tillsammans med allianspartierna stoppade i somras den möjlighet vi hade kunnat ha att göra det enklare för landstingen att få fast anställd personal. Det är väldigt sorgligt att vi inte kunde få den chansen. Det hade underlättat för landstingen inte minst i glesbygd, där man alldeles för ofta har hyrläkare inte bara på vårdcentralerna utan även på akutsjukhusen.

Regeringen är beredd att fortsätta satsa på sjukvården. Det är ett otroligt viktigt område, och vi socialdemokrater vill se 14 000 fler vårdanställda under nästa mandatperiod.

(Applåder)

Regeringens inställning till vinster i skolan

Anf. 37 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Som vänsterpartist är jag stolt över att vi har kommit överens med regeringen om att lägga fram en offensiv politik när det gäller vinstfrågan och att alla resurser som ska gå till vår välfärd faktiskt går till välfärden och inte till riskkapitalbolag.

Jag fick dock nyligen information om att gymnasieminister Anna Ekström bland annat har varit på en regeringsresa där hon tog med sig en av dessa skolkapitalister, nämligen Peje Emilsson som äger Kunskapskolan. Jag skulle vilja ställa frågan till dig, gymnasieminister Anna Ekström: Hur kommer det sig att vi ena dagen är överens med er om att alla resurser ska gå dit de är avsedda, det vill säga till barnen och personalen, och att du andra dagen är med på en regeringsresa tillsammans med Peje Emilsson – som är en av de absolut värsta skolkapitalister vi har i det här landet?

Anf. 38 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Vi är helt överens. Resurserna som går till svensk skola ska gå till undervisning, elevhälsa, väl utrustade skolbibliotek, lärare och rektorer. De ska inte gå till en obegränsad rätt att ta ut vinst. Det svenska systemet med en marknadsstyrd skola har stora nackdelar, och jag är den första att tala om dessa nackdelar och göra mitt för att vi ska ha en skola som styr mot kunskap och bildning och inte mot vinst.

Den fråga Daniel Riazat ställer handlar om två resor till Indien som jag har gjort. Vid den ena resan, då jag deltog i en mycket stor mäsas, deltog ett hundratal svenska företagsrepresentanter. Jag har förstått att en av dem var Peje Emilsson, som Daniel Riazat nämner. Jag kan bara konstatera att det är Business Sweden som bestämmer vilka som ska följa med på resor som går till utlandet.

Anf. 39 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Jag skulle säga att detta egentligen inte är ett svar, med tanke på att vi vet på vilket sätt Peje Emilsson och många andra av dessa skolkapitalister vill påverka politiken. Peje Emilsson har dessutom ett uttalat mål att utöka sin verksamhet till andra länder.

När Business Sweden tar med en person som Peje Emilsson vet man som regering att man på något sätt skulle kunna markera mot att dessa skolkapitalister är med och representerar Sverige.

Anf. 40 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att det är Business Sweden som bestämmer vilka som ska följa med på denna typ av resor. Detta är en gammal ordning och en ordning som har fungerat väldigt väl. Tjänsteexport är väldigt viktigt för Sveriges utveckling.

Jag har inte i något sammanhang propagerat för det svenska systemet, där man via en skolmarknad kan styra att resurser som borde gå till undervisning i stället kan gå till obegränsad vinst, och jag kommer heller inte att propagera för det. Det har inte hänt och kommer inte att hända.

(Applåder)

Sveriges alliansfrihet och Ryssland

Anf. 41 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Sverige och Kuwait initierade resolution 2401 om 30 dagars humanitär vapenvila i Syrien. Den röstades för sex dagar sedan igenom enhälligt i säkerhetsrådet.

Den lät bra då, men den har inte lett till någon förändring på marken för de 5,6 miljoner människor som är i akut behov av hjälp. Ingenting alls var resultatet, enligt vad undersekreteraren sa i säkerhetsrådet i går. Om någon tvivlat stod det då klart att Rysslands stöd för resolutionen totalt saknar trovärdighet. De driver sina egna intressen i Syrien, precis som de gör i vår region, och säkerhetsrådet lyckas inte åstadkomma fred och säkerhet.

Sveriges röst hade kunnat vara tydligare i går, och jag hoppas att den är det i dag. Är det inte hög tid för utrikesministern och Sveriges regering att göra klart för Ryssland att Sverige inte står alliansfria av hänsyn till Ryssland och att slå hål på myten om att allt blir bra bara vi inte retar Ryssland?

Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Nu går du för långt, Kerstin Lundgren! Om det är något land som har drivit fram denna resolution tillsammans med Kuwait är det Sverige. Att påstå att vi skulle gå Rysslands ärenden är faktiskt oförskämt, och jag hoppas att du tar tillbaka det.

Alla som har följt processen vet att vi har kämpat väldigt hårt för att få till stånd denna resolution. Det är Ryssland som just nu ser till att det, precis som FN har sagt, inte görs några framsteg och inte finns någon efterlevnad eller något genomförande.

Vi kommer att fortsätta att sätta press på Ryssland. Vi kommer även att fortsätta att sätta press på Asadregimen och på alla andra som just nu för ett proxykrig i Syrien. Det är för civilbefolkningen i Syrien som vi har gjort detta. Det är för civilbefolkningen som vi har kämpat så hårt för att få fram en resolution. Vi ger ännu inte upp – det är vi skyldiga alla dem som lider där.

(Applåder)

Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Jag hoppas att fru talmannen hörde att jag frågade om det inte var tid att lämna ett tydligt svar om att vi inte är alliansfria, med hänsyn till Ryssland. Jag hörde inte svaret på den frågan, utan jag hörde någonting annat.

Fru talman! Den 1 januari tog Sverige över samordningsansvaret för det nordisk-baltiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet NB8. Främsta fokus för NB8-formatet är regional-, utrikes- och säkerhetspolitik och aktuella frågor i närområdet. Är det ministerns ambition att säga till staterna att de ska lämna Nato, inte minst med tanke på erfarenheten gällande Syrien och vad som händer där?

Anf. 44 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Nu blandar Kerstin Lundgren ihop korten – nu handlar det plötsligt om någonting annat. Men som det ofta är i utrikespolitiken slutar allt med Nato. Det finns ett enda svar från den sidan, och det är Nato. Nato är svaret på allting. Är Nato också svaret på Syrienkrisen, eller vad är avsikten med denna debatt?

Jag skulle önska att hela denna riksdag sa: Nu ställer vi upp bakom Sverige när man driver en resolution som skulle kunna få slut på lidandet i Syrien, om än tillfälligt men som ett första steg. Det hade varit bättre.

(Applåder)

Utrikesministerns uttalande om Nato

Anf. 45 MARIA WEIMER (L):

Fru talman! Jag har också en fråga till utrikesministern.

Den senaste tiden har Margot Wallström gjort ett antal uttalanden om Nato som Liberalerna anser har skadat svensk säkerhet. Det ena gällde Natos försvarsgarantier, men där har utrikesministern nu backat, och vi kan lägga denna fråga åt sidan.

Men det andra uttalandet är minst lika allvarligt. Utrikesministern sa i den utrikespolitiska debatten för några veckor sedan att Sverige inte skulle bli säkrare om vi gick med i Nato. Detta uttalande gör mig mörkrädd. Menar utrikesministern att Sverige skulle bli mer utsatt om vi var med i en försvarsallians? Och menar hon att Nato inte kan garantera sina medlemmars säkerhet?

Hur ska vi förklara det för våra baltiska vänner? Menar hon att Estland, som nyss firat 100 år, inte kan vara tryggt med Nato? Jag vill be utrikesministern att förklara vad hon menade.

Anf. 46 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Vår säkerhetspolitik vilar på tre ben: fortsatt militär alliansfrihet, att vi investerar i vårt eget försvar – vilket vi håller på med – och samarbeten. Detta har hjälpt oss i långa tider och kommer fortsatt att göra det. Är det någon som tror att vi skulle kunna klara att hantera någon kris i vårt närområde utan samarbeten?

Vi har valt att inte vara medlem i Nato men att däremot ha ett samarbete med Nato. Detta ger oss en större flexibilitet. Det ger oss möjligheter att genomföra bilaterala samarbeten. Det skapar också trygghet, tillsammans med framför allt Finland.

Vi fortsätter med detta. Att nu ändra vår säkerhetspolitiska doktrin skulle kunna försätta oss i en osäkrare situation. Det gör vi inte.

Anf. 47 MARIA WEIMER (L):

Fru talman! Sverige har ett starkt intresse av att Nato finns och av att Nato är starkt. Utan Nato skulle till exempel Estland, Lettland och Litauen riskera att bli lydstat till Putin.

Jag tolkar det som att utrikesministern inte är beredd att backa från det hon sa. Då är vi alltså inte eniga om att Nato bidrar med säkerhet. Då är vi heller inte eniga om att Sverige skulle vara säkrare i Nato, utan utrikesministern står fast vid att Sverige skulle vara mindre säkert i Nato.

Anf. 48 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Att ändra vår säkerhetspolitiska doktrin just nu – att ändra på den position vi har, med alla de tre delarna i vår säkerhetspolitik – skulle göra oss mindre säkra. Det riskerar att göra oss mindre säkra, och därför ska vi inte göra detta.

Vi ska fortsätta att hålla fast vid våra samarbeten, vår militära alliansfrihet och det faktum att vi också rustar upp vårt eget försvar. Vi står fast vid detta. Det kan svenska folket lita på, till skillnad från oppositionen, som har ett enda svar: Natomedlemskap.

(Applåder)

Väntetiderna för cancerpatienter

Anf. 49 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Finansministern har varit ute med statsministern och besökt vården här i veckan. Inför förra valet lovade Socialdemokraterna att ingen patient med cancer skulle behöva vänta på vård i mer än fyra veckor. Nu lovar man samma sak igen.

Men det som har hänt under denna mandatperiod är att köerna till vård växer på område efter område. När det gäller livmoderhalscancer är det bara 11 procent av de drabbade som får vård inom den tid som man från cancerstrategin säger att det är nödvändigt att påbörja vård inom. När det gäller bröstcancer, som är en av de vanligaste cancerformerna, är det mindre än hälften som får påbörjad behandling i tid.

Min fråga till statsrådet Andersson är: Varför ska man lita på att Socialdemokraterna kan leverera det som man hittills i stället har lyckats att försämra under den tid som man har haft ansvar för vårdfrågorna?

Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det vi ser framför oss de kommande åren är ett demografiskt skifte, där vi kommer att bli fler äldre samtidigt som vi blir fler barn. Detta gör att vi kommer att behöva använda nästa mandatperiod till att bygga ut inte bara förskolan och skolan utan också sjukvården och äldreomsorgen.

Vi socialdemokrater och regeringen har varit väldigt tydliga i vår prioritering. För oss är detta viktigare än stora skattesänkningar. Jag kan konstatera att allianspartierna och Sverigedemokraterna i den senaste budgeten gick fram med mycket omfattande skattesänkningar, medan vi hade en historisk satsning på just sjukvården.

Jag ställer samma fråga till Emma Henriksson som till Sverigedemokraterna. Även i våras ville vi genomföra en förändring i skattesystemet som innebär att hyrläkare inte längre skulle tjäna 100 000 på att vara hyrläkare snarare än att vara anställda i landstinget. På vilket sätt förbättrar det sjukvården att man på det sättet driver läkare till att vara hyrläkare i stället för att vara anställda inom landstingen? Varför röstade Kristdemokraterna mot detta?

Anf. 51 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Jag vill påminna statsrådet om att frågestunden handlar om att statsråden ska svara på ledamöternas frågor.

Jag ställde en fråga om varför ni för fyra år sedan lovade att ni skulle korta köerna men har sett till att köerna har vuxit. På område efter område får man vänta. Jag talade om cancer, och vi kan ta psykiatrin, där barn och ungdomar nu får vänta längre än den utsatta tiden i alla landsting, men värst är det i de socialdemokratiskt styrda landstingen.

Varför ska någon lita på att ni kan leverera när ni försämrar?

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är korrekt att behoven i sjukvården har ökat under den här mandatperioden, och de kommer att fortsätta öka. Det är därför som vi vill satsa mer på sjukvården.

Vi gör en historiskt stor satsning i år med 5,5 miljarder som ska gå till sjukvården, och vi vill under nästa mandatperiod se 14 000 fler anställda inom sjukvården. Det är en tydlig prioritering.

Det är klart att det hade blivit ännu bättre om vi inte hade ett skattesystem som driver läkare anställda av landstingen att i stället vara hyrläkare. (Applåder)

Framtida behov av resurser till välfärden

Anf. 53 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag tänkte fortsätta med förra frågan och har också en fråga till finansministern.

Till skillnad från förra frågeställaren känner jag till att vi blir fler och fler. Det är positivt. Vi har en bra välfärd, och tack vare den fina välfärden blir vi allt äldre. När befolkningen blir äldre behövs det mer omsorg och sjukvård. Vi vill ju att våra far- och morföräldrar och även mammor och

pappor ska ha det tryggt och bra på äldre dar och att sjukvården ska fungera i hela landet.

Dessutom föds det fler barn. Det är också väldigt positivt. Men barnen behöver ju ha förskola, skola och fritidshem, och allt detta kostar förstås pengar.

SKL har bedömt att det behövs 10 miljarder mer. Delar finansministern SKL:s bedömning?

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Ja, det är också min uppfattning att vi kommer att behöva avsätta stora resurser till förskolan, skolan, sjukvården och äldreomsorgen men också polisen under nästa mandatperiod. För oss är det en oerhört viktigt prioritering, och det går före stora skattesänkningar.

Jag skulle till och med säga att det inte är verklighetsförankrat att gå fram med de omfattande skattesänkningar på 30 miljarder som Moderaterna och Sverigedemokraterna gör redan i år. Det är inte så vi kan anställa fler poliser, fler sjuksköterskor och fler lärare.

Vi har sagt att vi kommer att behöva öka statsbidragen till kommuner och landsting med minst 20 miljarder under nästa mandatperiod, bara för att upprätthålla samma kvalitet som i dag, så vi behöver naturligtvis satsa ytterligare resurser därutöver och också se till att personal utbildas som kan ta de här jobben när de växer fram.

Anf. 55 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Vi hör i debatten om välfärden att man kan klara sig utan extra resurser. Det finns till och med en del som påstår att man kan effektivisera vården så att den blir billigare, att man skulle spara pengar. Jag ställer mig främmande till det eftersom jag vet att befolkningen, som jag sa tidigare, blir allt större.

Vad anser finansministern om detta? Går det att göra effektiviseringar eller behövs det mer pengar?

Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Självklart kan man alltid förbättra arbetssätten i de här verksamheterna och använda skattebetalarnas pengar på ett mer effektivt sätt. Men att det skulle kunna ske i en sådan utsträckning att vi inte behöver skjuta till omfattande resurser bedömer jag som helt orealistiskt. Det är ungefär lika orealistiskt som när Moderaterna står och säger att det blir mer skatteintäkter när man sänker skatten. Nej, det är inte så det fungerar. (Applåder)

Situationen i Colombia

Anf. 57 MARCO VENEGAS (MP):

Fru talman! Min fråga går till utrikesminister Margot Wallström.

Implementeringen av fredsavtalet som undertecknades av Farcgerillan och den colombianska regeringen i november 2016 är inne på sitt andra år. Men efter kriget överskuggas landet nu i stället av en växande våldsvåg mot bland annat människorättsförsvarare. Den växande våldsvågen är en

konsekvens av en ny konfliktdynamik där andra olagliga beväpnade grupper som ELN-gerillan och paramilitära grupper tar kontroll över de delar av landet som förut kontrollerades av Farcgerillan och där staten inte har närvaro.

Min fråga är: Har Sverige en dialog med Colombia om den här situationen?

Prot. 2017/18:77

1 mars

Frågestund

Anf. 58 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Marco Venegas! Det är en helt riktig beskrivning som du gör av de stora utmaningar som väntar nu när man äntligen har fått ett fredsavtal med Farcgerillan. Det är nu som landet kommer att prövas, det är nu som solidariteten från andra länder kommer att prövas, det är nu FN-systemet prövas, och det är nu det prövas om vi verkligen kan leva upp till löftena att erbjuda jobb och utbildning till alla dem som kommer tillbaka från djungeln och faktiskt lämnar Farc och livet som soldater.

Vi har definitivt en roll sedan många år tillbaka genom vår ambassad och vår duktiga diplomatiska personal men också via FN. Den här frågan fortsätter att finnas på dagordningen för FN. Där kommer vi att bidra med alltifrån att hitta landminor till att utbilda människor och se till att man jobbar för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i Colombia.

Anf. 59 MARCO VENEGAS (MP):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Sverige har stött fredsförhandlingarna mellan den colombianska regeringen och ELN-gerillan, som ägde rum i februari 2017 i Quito i Ecuador men som avbröts i januari 2018. En förhandlad lösning av konflikten med denna grupp är en förutsättning för en hållbar fred i landet.

Min fråga är: Kommer Sverige att medla så att den nuvarande regeringen under Santos återupptar fredsförhandlingarna med ELN?

Anf. 60 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Vad hela det internationella samfundet önskar är att man ska få till stånd ett fredsavtal med ELN-gerillan. Det har visat sig svårt, och man måste fortsätta att försöka. Jag tror att presidenten verkligen har den viljan och den inriktningen på samtalen. Om vi kan spela någon som helst roll i detta kommer vi förstås att försöka göra det.

Det viktigaste nu tror jag är att få landet att fullt ut genomföra fredsavtalet. Det kommer att skapa en helt annan möjlighet till ekonomisk och annan utveckling i landet.

(Applåder)

Uppehållstillstånd till personer som fått avslag på asylansökan

Anf. 61 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag har en fråga till migrationsministern.

Regeringen har vid ett flertal tillfällen sagt att den som saknar skyddsskäl och som får avslag på sin asylansökan ska återvända till sitt hemland. Trots detta har regeringen nyligen aviserat en lagstiftning som innebär att

personer som har fått avslag på sin asylansökan ändå ska beviljas uppehållstillstånd. Det rör sig enligt regeringens egna siffror om ungefär 9 000 människor som ska asylbedömas som om de hade varit minderåriga trots att de är vuxna.

Förslaget har varit ute på remiss och fått allvarlig kritik. Migrationsverket påpekar att rättssäkerheten kan komma att påverkas. Förvaltningsrätten i Malmö beskriver det som en förtäckt amnesti. Polisen säger att kontrollen över vilka som vistas i landet kommer att försämrats. Dessutom blir det en årlig kostnad för detta på 1 miljard kronor.

Jag undrar hur migrationsministern kommer att förändra sitt förslag efter den allvarliga kritik som har framkommit.

Anf. 62 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Detta är ett förslag som är en tillfällig reglering för en begränsad grupp, ensamkommande barn som kom före den 24 november 2015, som har väntat väldigt länge.

Jag är helt övertygad om att också Johan Forssell egentligen ser att det krävs en åtgärd för att hantera problematiken med att det har tagit väldigt lång tid att få svar på asylansökningar. Unga människor har fått vänta väldigt länge.

Regeringen har visat handlingskraft genom att föreslå en tillfällig reglering för denna grupp. Förslaget har varit ute på remiss, och vi arbetar just nu med de remissvar som har inkommit och avser att återkomma. Jag ser fram emot att vi kan få stöd för förslaget i Sveriges riksdag, för vad jag förstår finns det också borgerliga partier som skulle kunna stödja det.

Anf. 63 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Regeringen säger att den som saknar skyddsskäl ska återvända hem. Men som alltid handlar det inte om vad man säger i politiken utan vad man faktiskt gör.

Jag kan inte förstå hur regeringens tal om ordning och reda innebär att 9 000 personer som har fått nej helt plötsligt ändå ska beviljas uppehållstillstånd. Jag kan inte heller se någon rättvisa i att en person som faktiskt har återvänt hem inte omfattas medan en person som i strid med gällande lagstiftning har hållit sig kvar i landet ska komma i fråga för den nya lagstiftningen. Detta förslag borde dras tillbaka.

Anf. 64 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag är inte helt övertygad om att om jag förklarar detta ännu en gång för Johan Forssell kommer han att godta mitt svar.

Ordning och reda gäller i asylpolitiken. Den som har skyddsskäl ska stanna; den som inte har det ska återvända. Det är ingen tvekan om det.

Det lagförslag som Forssell refererar till är en tillfällig åtgärd för en begränsad grupp. Vi tar nu ansvar för de unga människor som har väntat väldigt länge eftersom Sverige tog ett enormt stort ansvar 2015; det största i hela Europa.

(Applåder)

Anf. 65 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Min fråga går till biträdande justitieminister Heléne Fritzon.

I måndags avvisade statsministern att Socialdemokraterna arbetar på ett förslag om ett nationellt tiggeriförbud. I stället sneglar statsministern på min hemkommun Eskilstuna där Socialdemokraterna har klubbat igenom ett förslag om tillståndsplikt för tiggeri.

Det är i och för sig inget fel på det förslaget utifrån ett lokalt perspektiv. Förslaget kommer faktiskt ursprungligen från Sverigedemokraterna, men när vi lade fram förslaget kallades det för fascism av det socialdemokratiska kommunalrådet som nu alltså själv står bakom samma förslag.

Ett nationellt ansvar kan dock inte vila på att enskilda kommuner kanske tar ett eget ansvar. Då flyttar tiggeriet bara runt i landet, precis som det har flyttat runt i Europa mellan länder vars tiggerilagrar skiljer sig åt.

Om ett socialdemokratiskt kommunalråd efter goda argument kan ändra uppfattning under en mandatperiod, är det verkligen omöjligt för regeringen att efter lika goda argument förstå att ett nationellt ansvar kräver ett nationellt tiggeriförbud?

Anf. 66 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Detta är statsrådet Regnérs ansvarsområde, men eftersom hon inte är här och jag har de allmänna frågorna är det jag som svarar på frågan.

Tiggeri är något vi givetvis inte kan acceptera i den svenska gatubilden, och ingen människa ska behöva tigga för sin försörjning. Ansvaret för de personer som i dag sitter och tigger på Sveriges gator ligger på regimerna i deras hemländer. Ofta är det andra EU-medlemsländer. Därför har regeringen jobbat gentemot dessa länder för att de ska ta ansvar för sina invånare. Men vi är givetvis också beredda att titta på andra åtgärder för att få en förändring i situationen för dessa personer.

Det man gör i Eskilstuna är en möjlighet, men det viktigaste är att människor som ger till tiggare vet att de riskerar att bidra till människohandel.

Anf. 67 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Frågan om ett tiggeriförbud har drivits av Sverigedemokraterna sedan förra mandatperioden. Sedan dess har det hänt en hel del. Regeringens egen samordnare för utsatta EU-medborgare har ändrat uppfattning och förespråkar ett tiggeriförbud. Länder i vår omgivning förespråkar förbud. Moderaterna har anpassat sig i vindens riktning och förespråkar ett förbud.

I sak är vi överens med regeringen om att tiggeriet ska upphöra. Men vad är vitsen med att studera verkningslösa åtgärder? Sverigedemokraterna har ju lagt det bästa förslaget på bordet.

Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag är inte säker på att det är det bästa förslaget, för det är inte självklart att polisen ska lägga en massa resurser på att hindra människor från att sitta utanför Ica och be om hjälp när vi har brist på polisresurser. Vi behöver dock se vilka möjligheter som finns i kommunerna.

Viktigast av allt är dock att alla som ger till tiggare ska veta att man riskerar att bidra till människohandel. Vi har sett förskräckliga exempel på hur människor utnyttjas via tiggeri. Regeringen har därför gjort också denna typ av människohandel olaglig och skärpt straffen.

(Applåder)

Sveriges arbete mot förföljelse av kristna i Mellanöstern

Anf. 69 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesminister Margot Wallström.

Enligt organisationen Open Doors förföljs var tolfte kristen i världen. Det handlar om 250 miljoner utsatta kristna världen över. Allra värst är situationen i Mellanöstern där kristna har utsatts för folkmord av Isis och många islamistiska stater har infört olika typer av religionsförtryckande lagar. De kristna assyrierna i Irak har minskat från 1,4 miljoner 2003 till dagens ca 200 000. Det är ett folkmord och en etnisk rensning som regeringen fortfarande förnekar.

FN har nästan inte gjort något för att motverka kristnas utsatthet i världen. Man pratar endast om islamofobi och antisemitism, aldrig om kristofobi. Som medlem i säkerhetsrådet är den svenska regeringen medansvarig. När nu Isis pressas tillbaka måste också något göras för att stötta de kristna utsatta i världen.

Därför, fru talman, vill jag ställa utrikesministern frågan: Hur arbetar Sverige i säkerhetsrådet för att förbättra situationen för förföljda kristna i Mellanöstern?

Anf. 70 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Det är riktigt att situationen för de kristna i Mellanöstern har förvärrats de senaste åren. Jag håller med Robert Hannah om beskrivningen och utmaningen.

Sveriges regering påpekar konsekvent behovet av att upprätthålla och stärka respekten för mänskliga rättigheter. Det gör vi också i säkerhetsrådet i den mån det diskuteras där. Vi har en löpande dialog med olika regeringar och det civila samhället i Mellanöstern om vikten av att få inkluderande politiska dialoger. Detta är särskilt viktigt just nu i Irak. Också i kontakt med olika trossamfund kan vi få bättre kunskap om deras situation och få förslag till åtgärder.

Vi behöver ansvarsutkrävande och lagföring av de brott som begås, och vi behöver se till att det blir inkluderande politiska processer i de länder som har drabbats av en rad olika dåd som riktas mot kristna.

Anf. 71 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Om vi ser till de åtgärder som har vidtagits av världssamfundet är det ändå ett misslyckande och otillräckligt. De kristna i Irak är inte på väg tillbaka till sina hembyar, utan de är på väg till Europa, USA

och andra delar av världen. Varför? Jo, de kan inte leva i ett land där de är andra klassens medborgare och där de står under ständigt hot att bli halsuggna. Det är därför de stöder Assad och liknande.

Det behövs direktstöd till kristna i Mellanöstern. Det ger USA just nu. Vad anser ministern om det?

Prot. 2017/18:77

1 mars

Frågestund

Anf. 72 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Det är viktigt att man i uppföljningen av att ha lyckats bekämpa Daish ser till att det blir en situation i Irak som skapar en inkluderande politisk dialog och process. Man måste också få fram beslutsfattande om utredningar av de brott som har begåtts mot kristna och i många fall mot mänskligheten.

Därför måste man ta detta steg för steg och fortsätta att jobba med regeringar och jobba bilateralt. Man måste också genom FN förstås göra allt man kan för att se till att detta täcks.

Utredning av överförmyndarverksamheten

Anf. 73 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Heléne Fritzon. Den är kort och gott: Varför tillsätter regeringen inte en utredning om överförmyndarverksamheten för en förbättring av systemet med gode män?

Alla, det vill säga majoriteten i riksdagen, Sveriges Kommuner och Landsting och regeringens egen granskare Riksrevisionen är överens om att verksamheten måste utredas, reformeras och förbättras.

Gode män behöver kompetensutvecklas, för de har ett svårt och omfattande uppdrag. De jobbar ideellt, men regeringen gör inget för att underlätta för dem att få en rimlig verksamhet. Varför?

Anf. 74 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag delar på alla sätt frågeställarens uppfattning att de tusentals gode män över hela landet som gör en fantastisk insats för sina medmänniskor varje dag är oerhört värdefulla.

Lagstiftningen skärptes så sent som 2015. Efter det har länsstyrelserna lämnat sina synpunkter om önskad ytterligare tillsyn. Vi har också Riksrevisionens rapport, och det pågår ett arbete i Regeringskansliet med att besvara denna rapport, där en mängd angelägna frågor finns om att öka kvaliteten och säkerställa det utövande som gode män gör i hela landet.

Anf. 75 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Man skulle ha tillsatt en utredning mycket tidigare och inte väntat på Riksrevisionens rapport. Man kunde ha använt de synpunkter som fanns i utredningen, för detta är angeläget.

Vi får i dag inga gode män – de vill inte ta på sig uppdraget därför att det är för svårt och komplicerat. Det är tydligt att vi behöver ett nytt ledarskap här i Sverige, för regeringen brister i att ta hand om de mest utsatta och svaga i vårt samhälle. Varför?

Anf. 76 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Vi är inte överens om att det behövs en ny regering, men vi är överens om hur viktigt det är att fortsätta utvecklingsarbetet med gode män. Jag tror också att det finns en kunskap i Sveriges riksdag om att vi tog ett omfattande ansvar efter 2015, då många av de ensamkommande behövde stöd av en ställföreträdare. Detta har naturligtvis ökat trycket i hela organisationen.

Det pågår ett utvecklingsarbete, och regeringen avser att återkomma inom kort.

(Applåder)

Åtgärder mot betygsinflationen

Anf. 77 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna Ekström.

Skolverket kom nyligen med en rapport som visar att friskolor systematiskt blåser upp elevernas betyg. Friskoleelever får högre betyg i gymnasiet men klarar sig sämre på högskolan.

Som medborgare blir jag otroligt orolig, då kunskap är A och O för Sverige som kunskapsnation men också för eleverna som individer. Som riksdagsledamot från Stockholms län blir jag också orolig med tanke på att det finns många friskolor här. Det är klart att både elever och föräldrar måste kunna vara säkra på att betygen speglar kunskapsnivån.

Skolsystemet ska hjälpa elever att nå sin fulla potential, inte skapa ojämlikhet och segregation. Jag undrar därför: Vad ämnar regeringen göra för att stävja betygsinflationen bland skolor som godtyckligt delar ut höga betyg?

Anf. 78 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Betyg är viktiga. De är viktiga för ungdomar för att dessa ska kunna få den utbildning som de kämpar för att komma in på, men de är också viktiga för att föräldrar ska kunna känna stor trygghet gentemot skolan. Betyg ska naturligtvis sättas efter elevernas kunskap och kompetens, inte efter vilken skola de går i.

Jag har med intresse tagit del av den aktuella studien från Skolverket. Det är en välgjord registerstudie där man har gjort en ordentlig kvantitativ genomgång av detta, men däremot svarar den inte på frågan "Varför?". För att komma vidare med den frågan har jag kallat till mig Friskolornas Riksförbund. Jag har också bjudit in SKL, Skolverket och Skolinspektionen för att diskutera vad som ligger bakom siffrorna och hur vi kan gå vidare för att säkerställa att betyg sätts efter kunskap och inte vilken skola eleven går på.

Anf. 79 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för det kloka svaret!

Jag har en följdfråga. Detta är något som har diskuterats under en period, eller man har i alla fall misstänkt att det är på det här sättet. Det pratades om det till och med när jag gick på gymnasiet, vilket börjar bli ett par år sedan, även om jag inte vill att det ska vara så.

Min fråga är: Hur kan vi göra så att Skolverket vässas så att vi får bort det som sker i praktiken? Alltså: Hur går vi från ord till handling i denna fråga?

Prot. 2017/18:77

1 mars

Frågestund

Anf. 80 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! På lång sikt bör vi ta tag i det som kan vara roten till det onda, nämligen att vi har en styrning av den svenska skolan där skolor konkurrerar om elever. Denna styrning hittar vi inte i andra länder – vi ser ingen kö av länder som vill följa det svenska skolexperimentet. Men så länge vi har det så måste vi hantera nutiden, och då gäller det att på kort sikt säkerställa att betyg sätts mer likvärdigt och rättssäkert.

(Applåder)

Situationen i vården

Anf. 81 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga går till finansministern.

Stefan Löfvens och Magdalena Anderssons regering administrerar just nu en nationell vårdkris. Verkligheten är ett förödande facit: Vårdköerna har fördubblats på tre år, köerna till BUP har tredubblats, inget landsting lever upp till vårdgarantin för prostatacancer – inte ett enda – och endast en av tio med livmoderhalscancer får vård i utlovad tid.

Inför valet 2014 lovade Stefan Löfven att alla cancerpatienter skulle få behandling inom fyra veckor, men sedan dess har vårdköerna faktiskt fördubblats. Politiken är helt misslyckad. Fler tvingas vänta, och hopplösheten växer.

Min fråga är: Varför skulle någon våga tro att just denna regering kan rätta till den vårdkris den själv har skapat?

Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Situationen är bekymmersam i alldeles för många landsting, men en sak vet jag: Svaret på att få snabbare behandling kan aldrig vara stora skattesänkningar. Skattesänkningar anställer inte sjuksköterskor, läkare eller undersköterskor.

Det är tre saker som behövs: Det behövs fler som utbildar sig inom dessa yrken, och då behöver vi fler utbildningsplatser, vilket regeringen har tillsatt. Vi måste se till att det är bra arbetsvillkor inom vården, och där har regeringen kommit med särskilda pengar. Vi behöver mer resurser, och det har regeringen tillfört.

Vi kommer, om vi får chansen, att fortsätta att tillföra ytterligare resurser. För oss är detta viktigare än skattesänkningar. Moderaterna, däremot, vill sänka skatten med 30 miljarder redan i år *och* skära ned på landstingen och sjukvården med 1,5 miljarder kronor. Det kortar inga köer.

(Applåder)

De nationella proven

Anf. 83 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Min fråga riktar sig till gymnasieminister Anna Ekström och gäller de nationella proven.

Syftet med de nationella proven är i huvudsak att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygsättning. De hjälper till att konkretisera ämnesplaner och kursplaner, vilket i sin tur ska leda till ökad måluppfyllelse hos våra elever.

Trots att vi i denna kammare har enats om att nationella prov fyller en viktig funktion har regeringen nu beslutat att halvera antalet prov på gymnasiet med motiveringen att lärarna har en mycket pressad arbetssituation och att eleverna upplever dem som stressande. Men vi kan ju inte eliminera allt som är jobbigt i tillvaron.

Jag håller med om att nationella prov ökar arbetsbelastningen för lärare, men varför inte titta på hur man kan förenkla genom exempelvis extern rättning i stället för att ta bort hälften av proven, som är ett viktigt verktyg för likvärdigheten?

Anf. 84 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Regeringen har genomfört ganska stora förändringar när det gäller de nationella proven.

Vi har, efter att riksdagen bifallit vårt förslag, bestämt att resultaten på de nationella proven särskilt ska beaktas när betygen sätts. Vi har sagt att de nationella proven ska bedömas av en annan lärare än den som undervisar. Vi har också sagt att de nationella proven ska bedömas efter det att eleverna har skrivit dem anonymt, det vill säga den rättande läraren ska inte veta vilka elever som har skrivit proven.

Dessutom går vi nu vidare med en stor digitalisering av de nationella proven. Allt detta kommer att leda till större rättssäkerhet. Om det minskade antalet nationella prov skulle leda till att de farhågor som Annika Eclund nämner blir besannade kommer vi naturligtvis att titta på den saken också.

Socialdemokraternas framtida migrationspolitik

Anf. 85 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Min fråga riktar sig till migrationsminister Heléne Fritzon.

Frågan bottnar i en debattartikel från allianspartiernas ledare som jag läste häromdagen i DN. Där gav de antligen åtminstone något sakpolitiskt förslag på hur de vill samregera efter valet. De sa bland annat att de vill återgå till en migrationspolitik som baseras på den överenskommelse som träffades med Socialdemokraterna hösten 2015, det vill säga före de åtstramningar som tack och lov fler partier sedermera har insett var nödvändiga.

Jag är nyfiken på att höra Socialdemokraternas syn på detta utspel och om man kan tänka sig att återgå till en sådan migrationspolitik och om man vill göra detta tillsammans med allianspartierna. Eller är man är beredd att hålla fast vid en stram migrationspolitik, och kan man i så fall tänka sig att titta på stöd för den hos andra partier?

Anf. 86 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Vi i regeringen har gjort ett antal värdefulla överenskommelser under denna mandatperiod, också inom migrationsområdet, men regeringen har också med stöd av riksdagen fattat beslut om nödvändiga

lagregleringar, allt i syfte att följa de händelser vi har i omvärlden men också utvecklingen bland medlemsstaterna i Europa.

Regeringens uppfattning är att vi fullt ut står bakom de regler och den lagstiftning som vi har i dag.

Regeringen har också gett ett besked om att den tillfälliga lagen ska gälla fram till sommaren 2019.

Generellt välkomnar jag också inom migrationsområdet så breda överenskommelser som möjligt. Jag tycker att det är mycket bra.

Prot. 2017/18:77

1 mars

Frågestund

Åtgärder mot skatteflykt

Anf. 87 LAILA NARAGHI (S):

Fru talman! Min fråga går till finansministern.

Bara i Sverige beräknas skatteflykten, enligt SVT:s *Uppdrag granskning*, kosta 43 miljarder kronor varje år. Det rör sig om näringslivsjättar och förmögna privatpersoner som använder mer eller mindre ljusskygga metoder för att undvika att betala skatt här i landet. Det är personer som anser sig stå över våra svenska lagar och regler och som skor sig på andras bekostnad.

43 miljarder kronor är mycket pengar. Det är ungefär lika mycket som vårt militära försvar kostar varje år, eller hela rättsväsendet – poliser, domstolar och kriminalvård – eller Sveriges alla barnbidrag under nästan fyra år.

Skatteflykten innebär alltså stora kostnader för Sverige och för vanligt folk, och den måste få ett slut.

Jag vill fråga finansministern vad regeringen gör för att få ett stopp på detta.

Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Laila Naraghi tar upp en mycket viktig fråga. Regeringen har från dag ett när vi klev in i Regeringskansliet jobbat stenhårt för att få bukt med skatteflykt och skatteundandragande. Det handlar om stora pengar. Men det handlar också om att alla de företag som gör rätt för sig inte ska riskera att bli utkonkurrerade av företag som fuskar.

Därför har vi presenterat ett tiopunktsprogram för att vidta en lång rad åtgärder för att minska skatteflykten. Det handlar om att jobba på internationell nivå – global nivå. Vi jobbar aktivt inom OECD för att få till stånd regler för att minska möjligheterna till skatteundandragande för multinationella företag. Vi jobbar inom EU, där vi bland annat har en svart lista som ytterligare ett sätt att försvåra detta och vara tydliga med vilka länder som inte har sjysta skatteregimer. Vi jobbar också nationellt i Sverige, där vi bland annat har ökat resurserna till Skatteverket och infört personalliggare i fler branscher, och det blir nu månadsuppgifter på individnivå.

Utrikesministerns ifrågasättande av Nato

Anf. 89 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Vid ett replikskifte under den utrikespolitiska debatten påstod utrikesministern bland annat att ett Natomedlemskap inte skulle

göra Sverige säkrare. Det är i sig ett anmärkningsvärt och, enligt min mening, felaktigt påstående.

Utrikesministern dristade sig också till att ifrågasätta både Natos intentioner och nuvarande status och även det fundament som Nato vilar på, nämligen medlemsländernas skyldighet att bistå ett annat medlemsland vid ett angrepp. Detta är ett synnerligen anmärkningsvärt uttalande, och det väckte också en hel del reaktioner.

Vi har i Sverige under en lång rad år närmat oss Nato, och Nato är i dag en mycket viktig partner för oss – detta alldeles oavsett hur man ser på ett eventuellt framtida medlemskap.

Att utrikesministern ifrågasätter själva fundamentet för försvarsalliansen är därför mycket allvarligt. Margot Wallström har delvis försökt bortförklara detta i efterhand. Men jag vill ändå fråga: Varför uttalade sig utrikesministern som hon gjorde, och vad menar utrikesministern egentligen med sitt uttalande?

Anf. 90 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! I förhållande till Nato har Sverige liksom Finland valt en samarbetslinje och inte en medlemskapslinje. Det är ett samarbete som ger oss möjlighet till politisk dialog och till flexibilitet att utveckla den svenska Försvarsmakten, både för det nationella försvaret och för förmågan att vara med i olika internationella krishanteringar.

Militär alliansfrihet, stärkt militär nationell förmåga och fördjupade samarbeten bygger på en svensk modell som sedan lång tid tillbaka syftar till att minimera spänningar men också ta sig an utmaningar. Vi kommer fortsatt att hålla fast vid det.

Det som jag säger är att om vi ändrar på vår säkerhetspolitiska doktrin riskerar vi också att ifrågasätta vår säkerhet. Jag menar att det är oklokt att göra.

För övrigt har jag bara konstaterat fakta när det gäller vilka som är betydelsefulla i Natosammanhang och att Nato har en diskussion att föra. (Applåder)

Finansieringen av nya stambanor

Anf. 91 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Svensk ekonomi går betydligt bättre än tåget. Regeringen har vänt underskott i statens finanser till överskott, sysselsättningen är rekordhög och statsskulden är rekordlåg.

Svensk järnväg behöver rustas upp och byggas ut. Regeringen har därför ökat anslagen till infrastruktur med 100 miljarder kronor och planerar att bygga nya stambanor i den takt som ekonomin tillåter.

Fru talman! Nya stambanor är dock mer än bara räls. De skapar nya arbetsmarknadsregioner och kan ge över 250 000 nya bostäder enligt Sverigeförhandlingen.

Just nu kretsar mycket av debatten kring att lånefinansiera nya stambanor för att snabbare bygga banorna och tidigare få del av de nyttor som de nya spåren kan ge.

Kan finansministern redogöra för varför regeringen hellre ser en finansiering via anslag än lån, trots att svensk ekonomi går så bra och bättre än tåget och statsskulden är så låg?

Anf. 92 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Det spelar ingen roll i statens budget om man lånar eller om man finansierar över anslag, därför att det som styr statsbudgeten är nivån på det offentligfinansiella sparandet. För den nivån på det offentligfinansiella sparandet är det helt oväsentligt på vilket sätt man finansierar till exempel ett järnvägsbygge.

Avvägningen när det gäller hur mycket pengar man vill lägga på att bygga nya järnvägar, hur mycket pengar man vill lägga på sjukvården, polisen, försvaret och annat blir man inte av med genom att man konstruerar nya järnvägsbyggen via lånefinansiering, utan den avvägningen kommer man att behöva göra under de kommande åren.

Här förs det nu en diskussion där också oppositionen kommer att bjudas in för att göra precis denna avvägning, alltså hur mycket som ska läggas på att bygga nya stambanor, för nya stambanor behöver vi i Sverige. (Applåder)

Surrogatmoderskap

Anf. 93 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Fritzon.

I tisdags lyssnade jag på en interpellationsdebatt mellan min partikollega Sofia Fölster och statsrådet. Fölster undrade varför regeringen stänger dörren till altruistiskt surrogatmoderskap i Sverige, det vill säga att en kvinna oegennyttigt ska kunna hjälpa en ofrivilligt barnlös kvinna att få ett barn.

Statsrådet höll med Fölster om att kvinnor har rätt till sin kropp och menade att just det faktum att kvinnor har rätt till sin kropp ”är kanske ett av de allra viktigaste skälen till att regeringen inte går fram med förslaget om surrogatmoderskap”.

Statsrådet anser alltså att kvinnan har rätt till sin kropp. Men samtidigt menar statsrådet att kvinnor i Sverige är för lättpåverkade för att själva kunna besluta om deras kropp ska få bära fram en annan kvinnas barn. Jag tycker att detta vittnar om ett förmynderi som jag trodde att vi hade lämnat bakom oss för länge sedan.

Min fråga blir därför: Är det statsrådet Fritzon eller den enskilda kvinnan som bestämmer om kvinnans kropp?

(Applåder)

Anf. 94 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Bakgrunden till detta är ett utredningsuppdrag om olika vägar till föräldraskap som gavs av den dåvarande borgerliga regeringen. Utredningen innehåller en mängd olika förslag och möjligheter för barnlösa par.

Utredningen föreslår att man inte ska göra det tillåtet i Sverige inom svensk hälso- och sjukvård med surrogatmoderskap. Det finns ett antal presenterade argument för detta.

Regeringen har mycket omsorgsfullt bedömt frågan och kommit fram till samma slutsats som utredningen. Såvitt jag förstår har detta också ett starkt stöd i riksdagen. I fråga om detta finns det många olika svåra etiska avgöranden. Det handlar om den eller det par som önskar sig ett barn. Det handlar också om det barn som kommer till. Men det handlar också om

den kvinna som förväntas bära fram ett barn till någon annan. Detta är en mycket omsorgsfull bedömning som har landat i ett nej.

Kraven för gymnasiebehörighet

Anf. 95 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anna Ekström.

Skolverkets uppföljning av Alliansens gymnasieskola visar att fler av de elever som påbörjar gymnasiet också avslutar det. Den största förbättringen finns på yrkesprogrammen. Eftersom de har dragits med stora svårigheter är det mycket glädjande, och denna syn tror jag att vi delar.

Att utvecklingen går åt rätt håll får inte överskugga det faktum att tre av tio elever fortfarande inte klarar gymnasiet inom utsatt tid. Här måste vi göra mer. Ett viktigt steg är att förbereda de elever som ska börja på gymnasiet för att fler ska kunna gå igenom och klara gymnasiet.

Moderaterna och regeringens gymnasieutredning har därför bland annat föreslagit att behörighetskraven till gymnasiet ska vara lika höga oavsett om programmen syftar till högskole- eller yrkesstudier. Men tyvärr har regeringen backat från utredningens förslag.

Varför föreslår inte regeringen att det ska ställas lika höga krav för att bli antagen till ett högskoleförberedande program som ett yrkesprogram?

Anf. 96 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Regeringen har nyligen lagt två förslag på Lagrådets bord. Det ena förslaget innebär att yrkesprogrammen ska bli högskoleförberedande med en möjlighet för eleverna att välja bort de ämnen som leder till högskolebehörighet.

Det andra förslaget innebär ett avsevärt starkare stöd för de elever som går i gymnasieskolan med rätt till mentor och med avsevärt mer undervisning på introduktionsprogrammen. Det ska helt enkelt vara ett starkare ansvarstagande för elevens hela skolgång samtidigt som ett starkt ansvar ska vila på eleven själv. Eleven ska ta ett starkt och med stigande ålder ökande ansvar för sina egna studier. Det är vår bedömning att förslagen sammantaget kommer att leda fram till en avsevärt mer framgångsrik gymnasieskola.

De förslag som Michael Svensson specifikt frågar efter tittar vi fortfarande på i Regeringskansliet. Vi avser att återkomma i denna fråga, som är lite komplicerad.

(Applåder)

Frågestunden var härmed avslutad.

Anf. 97 PETER JOHNSON (S):

Fru talman! Jag vill, precis som övriga kamrater i utskottet, gratulera våra svenska OS-medaljörer. Under alla de timmar man satt och såg på OS för bara några veckor sedan kändes det ganska skönt att vara idrottspolitisk talesperson och kunna utöva sitt yrke just så. Det kommer att fortsätta lite

längre framöver, och jag önskar våra paraidrottare lycka till i Paralympics i Sydkorea. Jag hoppas och tror att även de kommer att ta många fina svenska medaljer.

Fru talman! Detta är den sista idrottspolitiska debatten denna mandatperiod. Det vi lovade väljarna inför mandatperioden har vi genomfört, som vi har gjort med så mycket annat. Vi har gjort stora höjningar av anslagen till Riksidrottsförbundet och till Svenskt Friluftsliv, och vi har haft en ökad dialog om idrottens utmaningar och de förutsättningar som finns. Vi socialdemokrater håller vad vi lovar.

Idrotten är en del av den svenska modellen, och den ska utvecklas. Den ska inte avvecklas. Därför har vi socialdemokrater tagit fram ett idrottspolitiskt program med följande inriktning.

Alla som vill vara med ska kunna vara med. Det senaste som har bidragit till detta är höjningen av barnbidraget. Det är mer konstruktivt än tidigare friskpeng.

Ett livslångt idrottande är bra för hälsan. Vi vill stärka förutsättningarna att idrotta hela livet. Därför finns förslag till samarbete med RF för de äldres möjligheter att utöva idrott på ålderns höst.

Vi vill ha låga avgifter och idrottsbibliotek. Det bygger mycket på den tro vi har på att tillsammans med RF skapa förutsättningar, både lokalt och regionalt, för låga avgifter för att bli medlem i en förening. Idrottsbiblioteken är en underifrån utvecklad verksamhet, sprungen ur eldsjälarna som har tagit fram möjligheten att låna idrottsutrustning för att prova på olika delar av föreningsrörelsen. Vi tror att det är viktigt att det kommer underifrån och inte ovanifrån. Det skapas av ett uppdämt behov.

Integration är en självklar del. Det handlar om att jobba ute i många stadsdelar för att ge människor förutsättningar att komma in i det svenska samhället. Det visade sig när den stora migrationsströmmen kom hur viktigt föreningslivet och idrotten är för att skapa en vi-känsla. Det vill vi stärka utifrån politiska dialoger med idrottsförbunden.

Vi talar om friluftslivets utveckling. Det sker en fördubbling av satsningen rent ekonomiskt, men det handlar också om en möjlighet att komma ut i skog och natur via allemansrättens förutsättningar. Vi vill stärka denna möjlighet.

Jämställdheten och motverkandet av sexuella trakasserier är oerhört viktigt. Jag vet att Riksidrottsförbundet och Svenskt Friluftsliv jobbar stenhårt med att ge förutsättningar för att skapa ett bra klimat i föreningslivet och idrottslivet.

När det gäller skola, fritid och idrott vill vi se ett ökat samarbete med skolan. Det pågår redan nu, och det fortsätter att utvecklas. Det finns med i vårt idrottspolitiska program att stärka detta.

Via föreningsjobben finns jättestora möjligheter att få ett steg in på den svenska arbetsmarknaden. Sådana jobb finns i hela Sverige

Stora idrottsevenemang – tanken på ett svenskt OS i framtiden kittlar lite, eller hur? Och möjligtvis blir det i Stockholm. Visst kittlar det! Tänk er att se våra svenska OS-medaljörer och framtida medaljörer möta utländska idrottsmän och idrottskvinnor på svensk mark! Kanske kan vi göra detta tillsammans med ett annat skandinaviskt land. Den möjligheten finns ju i dag; man kan samarbeta över nationsgränserna. Vi säger inte nej till det från Socialdemokraterna, utan vi är öppna för en dialog om denna utveckling.

Prot. 2017/18:77

1 mars

*Idrott, friluftsliv och
folkbildning*

Vi säger naturligtvis nej till dopning och vill ha en utveckling av detta arbete. Det gäller också matchfixning och liknande.

Det viktigaste är att vi har en politisk dialog med idrottsrörelsen lokalt, regionalt och på statlig nivå.

Med detta sagt vill jag yrka avslag på samtliga reservationer i betänkandet.

Fru talman! Det finns något av en röd tråd i oppositionens reservationer som jag blev lite orolig för. Vill ni gå ifrån den nuvarande modell vi har med armlängds avstånd till idrotten och föreningslivet? Vi antar de utmaningar som finns i dialog och inte genom politisk styrning. Jag är övertygad om att den modell vi har i dag är den bästa för idrottsrörelsens framtid.

Historiskt sett fick RF anslag via avkastningen från Svenska Spel, men de ville för att få ett tryggare och långsiktigare anslag få det via regeringens budget. Men de ville inte ha en politisk styrning.

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till oppositionen. Är det en del i er politiska inriktning att på det här sättet öka den politiska styrningen och förändra den nuvarande inriktningen med en oberoende verksamhet? Jag tror att det är viktigt inför valrörelsen att man klargör detta.

Vi socialdemokrater kommer inte att förändra dagens ordning. Vi vill utveckla den svenska modellen, inte avveckla den.

(Applåder)

Anf. 98 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Det är alltid inspirerande att höra Peter Johnsson tala. Du liksom jag brinner för idrott och för vad den betyder för människor. Jag har tittat en hel del på vinter-OS och levtt mig in i det. Det är berikande, det är underhållning, det är jättespännande och när det går riktigt bra är vi så glada och talar gärna i vi-form: Det är vi som har vunnit.

Min fråga till Peter Johnsson från Socialdemokraterna handlar om fritidspengen. Den infördes av Alliansen och var på 3 000 kronor som ett barn kunde få som hjälp om man inte hade råd att betala till exempel medlemsavgift i idrottsföreningen eller terminsavgift i kulturskolan.

Regeringen har tagit bort fritidspengen, vilket jag tycker är förvånande och tråkigt. Vi från Kristdemokraterna ämnar arbeta för att den införs igen under en alliansregering, som ju vi hoppas på i september.

Reglerna för fritidspengen är att man ska gå i årskurs 4–9 och att man ska ha levtt i ett ekonomiskt utsatt familjesammanhang med socialbidrag, eller försörjningsstöd, under sex månader under de senaste tolv månaderna. Varför säger ni nej till detta behjärtansvärda stöd till de barnen?

(Applåder)

Anf. 99 PETER JOHNSSON (S) replik:

Fru talman! Det är inte första gången jag och Roland Utbult diskuterar fritidspengen här.

Det är inte sagt att vi inte vill stärka och ge alla barn förutsättningar att delta i kultur- och fritidslivet. Självklart vill vi det, och vi gör många insatser. Inte nog med den stora satsning vi har gjort som är riktad till Riksidrottsförbundet för att skapa förutsättningar, utan, som jag sa förut, vi har också den ökade barnbidragssatsningen och flera andra åtgärder. Detta är en del av det generella välfärdssamhället – ett samhälle där vi inte pekar ut vilka som är fattiga och vilka som är rika.

Fritidspengen är en konstruktion där man gör just det. Jag vet att ni från den borgerliga sidan och specifikt Kristdemokraterna tycker att den sortens politik är viktig. Då kan man ge det här som en gåva eller ett bidrag på ett sätt så att man verkligen synliggör vem som behöver lite mer stöd.

Vi tycker inte om en sådan konstruktion, utan vi vill ge förutsättningar att själv välja, att familjen får välja hur man vill använda sina pengar. Jag tror att de flesta familjer som har pengar satsar på det här för att barnen och ungdomarna ska kunna känna en stolthet och trygghet och utvecklas även i föreningslivet.

Därför säger vi nej till den typen av destinerings just när det gäller fritidspengen, men vi satsar mycket mer än vad den tidigare regeringen någonsin gjorde på idrottsrörelsen och förutsättningar för idrott för alla.

Anf. 100 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja argumentera mot det där.

Jag håller med om att det är bra med ett höjt barnbidrag, och det lär knappast sänkas under en kommande eventuell alliansregering. Men jag har hört argumentet tidigare att det handlar om en generell välfärd och att alla ska få del av detta. Lyssna nu noga: *Alla* ska få del av det här som gör det möjligt att kunna betala avgifter till idrottsföreningar och så vidare.

Vår poäng är att det finns barn som lever i sådan ekonomisk utsatthet att deras familjer inte har råd med det här. Vi kanske har svårt att sätta oss in i det här och känna medkänsla, men det finns alltså barn som lever så fattigt – det finns fattigdom i Sverige – att deras familjer inte har råd att betala medlemsavgift till en idrottsförening eller terminsavgiften till kulturskolan.

När man talar om en generell välfärd låter det jättebra. Alla ska få del av den, och det låter ju fantastiskt fint. Det är bara det att det finns fattiga barn och fattiga familjer. Vi måste se verkligheten som den är. De här barnen har problem med att kunna vara del av till exempel idrotten.

Det handlar inte om att man pekar ut någon. Det är socialtjänsten som hanterar det här med socialbidrag, alltså försörjningsstöd. Det här med fritidspengen inryms också i socialtjänstens arbete. Det finns ingen offentlighet i det, så det kommer inte alls att bli något utpekande av de här barnen.

Anf. 101 PETER JOHNSON (S) replik:

Fru talman! När jag besökte föreningslivet och Riksidrottsförbundet i samband med och efter införandet av fritidspengen sa de att de inte ville ha den. Det kanske var några kommuner som startade satsningen, men många sa att de inte ville ha pengarna just av anledningen att man pekade ut de barn som inte hade det tillräckligt bra ekonomiskt i sina familjer.

Vi har ett väldigt utbrett försörjningsstöd för att ge en tryggad tillvaro även för människor som har ekonomiskt tuffa situationer i livet. Vi stärker också samhällets resurser för att öka möjligheten att exempelvis komma ut i arbetslivet och få ett jobb. Det är också en möjlighet för de föräldrarna att på det sättet få en ekonomiskt bättre situation.

Vi har alltså olika nivåer som vi arbetar på för att familjer ska få mer resurser. Vi har bestämt oss för att gå ifrån den politik som ni stod för med stora skattesänkningar till de mest välbärgade i samhället för att i stället

satsa på att bygga upp den svenska modellen och den svenska välfärden. Så enkelt är det.

Det betyder också att vi kommer att se en ytterligare utveckling där vi ger förutsättningar för människor som i dag har lite sämre ekonomi att få det ännu bättre, och på det sättet stärker vi deras förutsättningar. Vi har förtroende för att grunden ska ligga i föräldrarnas förutsättningar att hjälpa sina barn och ungdomar. Det gör vi genom den politik vi för.
(Applåder)

Anf. 102 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Fru talman! Jag måste replikera på Peter Johnssons uttalande om att vi ska hålla en armlängds avstånd till idrottsrörelsen.

Till saken hör att Peter Johnsson själv har suttit med i en utvärderingsgrupp här i riksdagen där vi var helt eniga, samtliga partier utom V som inte kunde närvara. Där beslutade vi, Peter Johnsson inkluderad, att vi skulle göra en översyn av statens stöd till idrotten. Det var det som var ämnet för den här gruppen, och det gällde främst barn och ungdomar.

Peter Johnsson uttryckte som alla vi andra att det här var jätteviktigt och att en översyn behövdes. Vi skulle ha en bra dialog med RF. Till saken hör också att vi redan i dag har styrda medel till arbete mot dopning, till lokalt aktivitetsstöd, integrationen, socialt utsatta områden med mera. De har kommit till stånd i en dialog mellan regeringen och Riksidrottsförbundet.

Vill Peter Johnsson riva upp det här nu och kritisera tidigare alliansregeringar som faktiskt har fått det här till stånd? Vilken myndighet eller organisation får 2 miljarder kronor in blanco att göra vad den vill med? Är det vad Socialdemokraterna och Peter Johnsson nu driver på för? Det undrar jag.

Det ska finnas en mycket bra dialog mellan Riksidrottsförbundet och staten om den samhällsbärare som idrotten faktiskt är. Den är en fantastisk samhällsbärare.

Tillsammans ska vi också skapa mål och syften för det här. Vi tog ett riksdagsbeslut 2009 om att det är riksdagen som beslutar om mål och syften för idrottsrörelsen och statens medel för den. Är det det beslutet som Peter Johnsson vill riva upp här i dag?

(Applåder)

Anf. 103 PETER JOHNSON (S) replik:

Fru talman! Nej, det är det absolut inte. Det är precis på det sättet att riksdagen ger förutsättningar för mål och inriktningar som sedan ska föras vidare via dialog med Riksidrottsförbundet.

Det som jag funderar på och är lite orolig över är oppositionens reservationer. Gehör för dem i kammaren leder till ett tillkännagivande till regeringen. Regeringen kan med regleringsbrev vara med och ge förutsättningar för idrottsrörelsen, i dialog med RF. Men här i riksdagen, i den här kammaren, fattar vi lagbeslut. Förstår ni utgångspunkten? Om det eventuellt blir ett tillkännagivande från riksdagen är det ett tydligt krav från riksdagen, som är det lagstiftande organet, om att svensk idrottsrörelse ska påverkas. Det är det som jag vänder mig lite emot och är lite orolig för. Då är det inte längre armlängds avstånd, utan då är vi, riksdagen, inne och petar i idrottsrörelsens utveckling.

Vi ska självklart ha en dialog och ett resonemang om samt en uppföljning av hur resurserna används. Det är inget konstigt med det. Men när vi trycker på knapparna och fattar beslut i den här kammaren blir det, ifall en majoritet är för det, ett tillkännagivande. Och då skulle riksdagen styra politiken inom idrotten på ett helt annat sätt än tidigare. Det är det jag är lite oroad över.

Anf. 104 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Fru talman! 100 fler timmar idrott i skolan var ett stort och viktigt önskemål från Alliansen, eftersom vi har enormt stora folkhälsoutmaningar just nu. Regeringspartierna stretade verkligen emot, vilket är helt ofattbart med tanke på de utmaningar vi har.

Riksidrottsförbundet stöder oss, självklart också idrottsrörelsen. Forskningen stöder oss. Idrott och fysisk aktivitet i skolan leder till mängder av bra resultat. Men regeringspartierna ville inte gå med på det. Tack vare tillkännagivandet från Alliansen kunde vi driva igenom 100 fler timmar idrott i skolan. Det är en bra början. Det räcker inte. Det är inte tillräckligt. Men det är en bra början. Regeringen sa länge nej till det.

Det blev också ett tillkännagivande, tillsammans med kritik från Riksrevisionen, när det gäller att regeringen inte för tillbaka resultatredovisning av de effekter som statens medel till idrotten har fört med sig. Riksrevisionen tycker också att det bör förbättras. Självklart har Peter Johnsson också, i sin utvärdering av statens stöd till idrotten, varit med och tyckt att det är rätt och riktigt. I dag står Peter Johnsson och säger något helt annat. Peter Johnsson var en i gruppen som tyckte det, men nu hör vi något annat.

En stor kritik är alltså att regeringen inte har rapporterat om effekterna av stödet till idrotten. Och den stora förloraren på det är idrotten. Vi behöver visa vilken samhällsnytta den faktiskt leder till. Det skulle i sin tur kanske innebära att det kunde komma mer resurser. Det vet vi inte, och jag kan inte lova det här i dag. Men de tillkännagivanden som har kommit är viktiga.

(Applåder)

Anf. 105 PETER JOHNSON (S) replik:

Fru talman! Vad gäller 100 timmar mer idrott i skolan vet jag inte om det ligger på kulturutskottets bord. Det är väl mer kopplat till läroplanen och ligger alltså på utbildningsutskottet. Och läroplanen är inte opolitiskt styrd på något sätt, till skillnad från idrottsrörelsen, utan är självklart politiskt styrd via riksdagen och regeringen. Det är alltså lite skillnad utifrån det perspektivet.

När det gäller effekter och ekonomin är det självklart en ekonomisk fråga på det sättet att man vill veta vad pengarna går till. Det är en sak. Riksdagen och utskottet ska såklart få oss det till livs på olika sätt. Men det som jag pekar på är just styrningen, rent generellt, med beslut från riksdagen om ett tillkännagivande om inriktningen för idrottsrörelsen.

Idrottsrörelsen säger blankt nej till den formen av inriktning, till att vi ska styra mer politiskt hur idrottsrörelsen utvecklas. Den ska nämligen utvecklas underifrån, lokalt och regionalt, via olika demokratiska beslut inom Riksidrottsförbundets stämmor och liknande. Och vi ska vara med i

en dialog för att ge förutsättningar för samhället och idrottsrörelsen att tillsammans utveckla de saker som inte fungerar. Det är självklart, och det är så jag vill ha det.

Samtidigt vill jag naturligtvis veta vad som händer med de ekonomiska förutsättningar som vi ger RF. Men pengarna var som sagt historiskt sett direkt kopplade till Svenska Spel. Då var det definitivt ingen politisk styrning. Det gick inte, eftersom Svenska Spel gav av sin avkastning till idrottsrörelsen. Men man ville ha en långsiktigt tryggare tillvaro, inte ökad politisk styrning. Det är det jag känner en oro för när jag ser oppositionens reservationer här i kammaren.

(Applåder)

Anf. 106 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru talman! Det går inte att debattera idrottsfrågor i dag utan att nämna de svenska framgångarna i OS. Det var en fantastisk insats, framför allt av damerna. Men även sammantaget tar Sverige långt fler medaljer än vår befolkningsstorlek egentligen motiverar. Någoting gör vi onekligen rätt i landet vad gäller förutsättningarna för idrott.

En grundläggande faktor är Sveriges breda föreningsliv och inte minst de ideella insatser som föräldrar och andra gör som ledare och tränare i barn- och ungdomsverksamheten. Det bidrar till att hålla nere medlemsavgifter så att så många som möjligt kan delta. Det går knappast att över-skatta värdet av den ideella arbetstid som läggs ned i våra föreningar, inte bara idrottsföreningar utan även friluftsföreningar och andra. Varje krona i föreningsbidrag ger en oerhört stor utväxling i samhällsnytta.

Det finns naturligtvis också utmaningar. En sådan utmaning är, som flera har varit inne på, det ökande stillasittandet. Barn, ungdomar och vuxna rör sig för lite. Därför är varje insats som leder till att fler rör sig mer välkommen och viktig, ur ett folkhälsoperspektiv.

Jag har bland annat motionerat om att bredda regelverket för friskvårdsbidrag, så att också ridning kan inkluderas. Där behövdes inget politiskt beslut. Skatteverket meddelade i januari att det inte finns några lagliga hinder mot att också ridning, golf och annat ska inkluderas i friskvårdsbidraget.

Jag hoppas nu att Skatteverket också kan tydliggöra att samma skattemässiga regler som gäller för idrottsföreningar ska gälla för friluftslivsorganisationer. Om det inte sker, behöver vi gå vidare med politiska beslut för att förtydliga lagstiftningen i den frågan.

I detta betänkande har många viktiga motioner lagts fram. Men utskottet har i samtliga fall kunnat konstatera att det är frågor som på ett eller annat sätt är tillgodosedda. Det gäller till exempel motionen om fritidsbaner.

Den första fritidsbanken etablerades i Deje 2013. Konceptet är enkelt: Den som har fritidsutrustning som man inte längre behöver kan skänka den till fritidsbanken som sedan kostnadsfritt lånar ut utrustningen i upp till 14 dagar till den som behöver. Konceptet har spridits som en löpeld över landet, och så här fem år senare är visionen om minst en fritidsbank i varje kommun på väg att bli verklighet.

I dag fick vi som bor i Uppsala det positiva beskedet att Uppsalas andra fritidsbank etableras. Det skapar ännu bättre förutsättningar för fler att använda fritidsutrustning som man kanske har svårt att klara av själv ekonomiskt.

Inte bara ekonomi kan vara ett hinder för att engagera sig i idrott. Funktionsvariationer är ett annat stort problem. Här har regeringen agerat genom att ge Centrum för idrottsforskning i uppdrag att analysera situationen och lyfta fram de positiva exempel som finns. Jag ser fram emot deras rapport och att vi kan formera en politik som gör så att också personer med olika funktionsnedsättningar får bättre förutsättningar att engagera sig i idrotten.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 107 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! Det är ju verkligen fantastiskt att så många som nästan 3,1 miljoner invånare i vårt land är medlemmar i en idrotts- eller friluftsförening.

Låt mig börja med att tacka alla de eldsjälarna som ställer upp för sina medmänniskor, som i ur och skur spolar isar, städar hallar, kokar korv, tvättar kläder, uppmuntrar och tröstar. De engagerar sig flera dagar i veckan för en förening utan betalning och inte sällan till och med stora egna ekonomiska insatser för att få verksamheten att fungera.

Alla föreningsaktiva i vårt land gör en mycket värdefull insats för folkhälsan, för sammanhållningen på orten samt för barn och ungas uppväxtvillkor.

För mig som vänsterpartist är det mycket viktigt att vi uppmärksammar att många barn tyvärr står utanför den här viktiga verksamheten i dag.

Jag är stolt över att vi tillsammans med regeringen har ökat anslagen till idrottsrörelsen i de senaste budgetarna och att fokus har varit på att hålla avgifterna nere. Det är grundläggande att varje förening funderar på hur de ska kunna vara öppna för alla barn. Det finns många goda exempel på hur ledare och styrelser ifrågasatt gamla traditioner kring dyra aktiviteter, köp av utrustning eller kostsamma träningsläger.

En del av satsningen har också gått till det viktiga integrationsarbete som föreningarna står för. För nyanlända barn är förstas medlemsavgiften en avgörande fråga, men det är också viktigt hur föreningarna jobbar med föräldramedverkan och information. Vi behöver vara medvetna om att strukturerna kring idrotten ser helt annorlunda ut i de flesta andra länder i världen.

Fru talman! Vi är säkert många ledamöter här i dag som kan vittna om hur idrotten på olika sätt har varit viktig i våra liv. Så ser det ut för många människor i vårt land. Idrottsföreningen är platsen där många har sina vänner, där man får utvecklas både fysiskt och mentalt. Där finns vuxna som stöttar och bryr sig. Det är kanske den platsen där man får vara sig själv fullt ut och där språkkunskaper och bakgrund är oväsentligt.

Men idrottsföreningen kan tyvärr också vara en hierarkisk miljö där bara de duktigaste räknas och uppmuntras, där man för första gången blir uppmärksam på att ens kropp inte duger, där man känner sig utanför trots att man är en i laget. Det kan vara platsen där de vuxna ledarna tycker

att det är viktigare med segrar än med spelglädje för alla som deltar. Språket kan vara grovt och nedsättande i omklädningsrummet och på plan, och de ekonomiska kraven kan vara så höga att man inte kan delta på det sätt som man skulle vilja.

För oss som vill att idrottsrörelsen ska fortsätta att vara en viktig del av vårt samhälle, den stora starka folkrörelsen där alla får vara med, är det viktigt att se att båda dessa bilder är sanna. Annars gör vi rörelsen en otjänst. För att vara relevant för en stor del av befolkningen måste alla föreningar jobba med baksidorna och se vilka utmaningar som finns just hos dem. Det är självklart att de strukturer som finns i vårt samhälle kan vi också återfinna inom idrotten, ibland till och med i mer koncentrerad form.

Under höstens metoo-upprop kunde vi konstatera att det finns många ingredienser inom idrotten som gör tjejer och kvinnor extra utsatta just där. Vänsterpartiet har genom åren skrivit motioner om hur idrottsrörelsen behöver jobba hårdare med jämställdhetsmålen, hbtq-frågor och öka kunskapen om transpersoners villkor i föreningslivet. Här är det en svår balansgång mellan hur mycket politiken ska lägga sig i och hur självständig idrottsrörelsen ska vara. Min inställning är att vi ska ställa krav och ha höga förväntningar men inte detaljstyra. Förslagen på hur målen ska uppnås måste komma underifrån och vara väl förankrade för att det ska bli verkstad.

Jag är positiv till ansatsen i många av motionsförslagen som vi diskuterar här i dag. Frågor som till exempel osunda kroppsideal och barnperspektivet ligger mig och Vänsterpartiet mycket varmt om hjärtat.

Men jag blir nöjd och kanske ännu gladare när jag i svaren från våra sakkunniga kan läsa att Riksidrottsförbundet och specialidrottsförbunden jobbar på väldigt bra utifrån den strategi 2025 som man har antagit och de utmaningar som man har identifierat. Man har satt upp tuffa mål för jämställda styrelser och verkar ha ett bra fokus på barns perspektiv inom idrotten. Det känns som att det är rätt väg som är utstakad. Men resan har precis bara börjat. Vi kan från politiskt håll ha synpunkter på att det går för sakta och att mycket av detta borde ha hänt för länge sedan.

Men i dagsläget känner jag att vi kanske behöver ha lite is i magen och se hur arbetet fortlöper och ha respekt för att det tar tid innan alla ledare i 20 000 föreningar är med tåget. Att slänga in nya uppdrag riskerar i värsta fall att arbetet blir splittrat. Vår roll som politiker måste i det här läget vara att se till att det finns rätt förutsättningar för att genomföra det arbete som är på gång. Det gäller alla utbildningsinsatser och olika projekt som startas. Här spelar de satsningar som Vänsterpartiet och regeringen har fått igenom i budgetarna en stor roll.

Det här är ett uppdrag som vi har tillsammans med våra partikamrater i kommunerna. De finns nära föreningarna och styr en stor del av de bidrag som föreningarna får. De tillhandahåller de skidspår, hallar, badhus och gräsplaner som behövs.

Sedan ska vi naturligtvis se till att det blir bra uppföljningar, att vi får tillbaka information om vad som händer och att vi fortlöpande har en god dialog med idrottsrörelsen.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag till beslut på alla punkter och därmed avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 108 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag tänker tala om folkbildning ur ett annat perspektiv i dag, även om jag ser fram emot den utredning som nämns i betänkandet angående den framtida tolkutbildningen. Utredningen ska redovisas i december. Det är bra, viktigt och nödvändigt med en översyn så att vi vet hur det ser ut med tillgången på och användningen av tolkar.

Jag tänker prata om en rapport som Folkbildningsrådet nyligen har presenterat om samverkansmodellen och folkbildningen. Kultursamverkansmodellen infördes av alliansregeringen 2010. Den innebar ett nytt sätt att fördela pengar till regional kulturverksamhet och att regioner ska upprätta treåriga kulturplaner. Folkhögskolor och studieförbund omfattas inte av kultursamverkansmodellen. Därför är rapporten så intressant eftersom folkbildningen är med i samtliga 20 kulturplaner i landet.

Rapporten *Folkbildningen tar plats i de regionala kulturplanerna* innehåller en kartläggning som är gjord 2017. Det är alltså en färsk kartläggning.

När vi till vardags talar om kultur tänker många av oss i första hand på teater, musik, opera, konst med mera. Att folkbildningen är landets största kulturarena och en stor uppdragsgivare och arbetsmarknad för landets kulturarbetare är kanske något inte alla tänker på.

Jag kan nämna att studieförbunden hade 375 000 kulturprogram med 20 miljoner deltagare år 2016. Folkhögskolorna hade 209 000 deltagare och 4 700 kulturprogram.

Tack vare folkbildningens stora spridning över landet kan folkbildningen säkra tillgången till kultur och kulturkompetens i hela landet och i olika grupper av befolkningen. Detta är inte minst viktigt på landsbygden och i glest befolkade områden.

Samtliga regionala kulturplaner visar att studieförbund och folkhögskolor finns med som samverkanspart eller arrangör inom kulturområdet.

Folkbildningens inriktning mot eget deltagande, amatörkultur och deltagarkultur framhålls också i de regionala kulturplanerna. Folkhögskolornas estetiska utbildningar presenteras både som delar i det regionala kulturlivet och som betydelsefulla för det regionala kulturlivet.

Studieförbund och folkhögskolor hör ihop organisatoriskt med hundratals av det civila samhällets organisationer och de samarbetar lokalt med tiotusentals föreningar.

Den här rapporten, som är väldigt intressant och som jag kan rekommendera, tar fasta på att det finns en ambition om ökad samverkan och koordinering mellan olika delar av det regionala kulturlivet och där folkbildningen och civilsamhället ges mer framträdande roller.

Folkhögskolor och studieförbund beskrivs i vissa kulturplaner som en naturlig del av regionens kulturella infrastruktur. Deras betydelse som kulturarrangörer lyfts fram, särskilt på mindre orter och på landsbygden, vilket är väldigt positivt.

Studieförbundens samarbete med och stöd till det lokala föreningslivet framhålls också i rapporten. Dessutom lyfts folkhögskolornas estetiska kurser fram som väldigt betydelsefulla. De fungerar i vissa regioner som ett nav för olika kulturområden. I mitt eget län, Västernorrland, nämns i kulturplanen att en av länets folkhögskolor ska medverka till att utveckla en symfoniorkester för unga. Här skapar folkbildningen förutsättningar för en mycket levande lokal kultur.

Prot. 2017/18:77

1 mars

*Idrott, friluftsliv och
folkbildning*

Folkhögskolornas estetiska utbildningar och studieförbundens verksamhet inom kulturområdet nämns också som en möjlig samverkanspart inom konstområdet. Det är intressant och spännande. Det är också spännande att folkbildningen verkar ha tagit en egen plats i de regionala kulturplanerna.

Avslutningsvis vill jag säga att den som läser kulturplanerna får en god bild av folkhögskolor och studieförbund. Planerna uttrycker också en hög förväntan på folkhögskolor och studieförbund vad gäller deras medverkan i regionernas mål. På många håll i landet pågår ett arbete där många olika modeller för samverkan mellan det offentliga och folkbildningen prövas. Många regioner ser också ett utvidgat perspektiv på kultursamverkansmodellen.

Många regioner ser folkbildningens nära relation till det lokala föreningslivet som en tillgång i kulturlivet. Utredaren Thomas Östlund avslutar också rapporten med frågan om huruvida folkbildningen i framtiden har en möjlighet att utveckla en samordnande roll, som ett nav i det regionala ideella kulturlivet.

Jag vill avsluta med ett citat av nämnde utredare, som alltså har skrivit rapporten på uppdrag av Folkbildningsrådet. Han skriver att ”den regionala kulturpolitiken befinner sig i utveckling och att kultursamverkansmodellen och de regionala kulturplanerna är centrala faktorer i denna utveckling”.

(Applåder)

Anf. 109 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Jag vill tacka för en bra debatt så här långt.

Det går bra för Sverige, men än är inte alla människor med. I dag är 250 000 fler i arbete än för fyra år sedan. 250 000 fler människor vaknar varje dag, äter frukost och kan säga till de närmaste ”Hej då, vi ses efter jobbet!” eller ”Nu drar jag till plugget”. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 15 år. Vi bygger ett kunskapslyft som ger fler möjlighet att delta i det livslånga lärandet med fler platser på yrkeshögskola, satsningar på högskola och inte minst inom folkbildningen.

I dag höjs barnbidraget för första gången sedan 2006, vilket ger tusentals barn och unga och deras familjer en bättre ekonomisk situation. Vi investerar kort och gott i samhället, i fler bostäder, i skolan och i omställningsarbetet. Vi har här i kammaren fattat ett beslut om en historisk ökning av kulturbudgeten med satsningar på mer kultur för fler: satsningar på biblioteken, mer tillgänglig kulturskola samt ökat stöd till den fria konsten och konstutövare.

Vi investerar i varandra, och vi vill mer. Vår modell handlar just om detta: Vi kan om vi vill, tillsammans, göra samhället bättre. En avgörande del i den svenska modellen är just folkrörelserna. I dag riktar vi särskilt ljuset mot idrotten och folkbildningen.

Jag kommer i mitt anförande att ägna en stund åt folkbildningspolitiken. Inledningsvis är det på sin plats att göra en sammanfattning. Under mandatperioden har regeringens politik inneburit ett starkt fokus på folkbildningen. Från 2015 och ända fram till i dag spelar studieförbund och folkhögskolor en avgörande roll för tiotusentals asylsökandes och nyanländas möjlighet att snabbt få grundläggande kunskaper i svenska, en samhällsintroduktion och livsviktiga nätverk i lokalsamhället.

Vi har skapat fler platser på folkhögskolorna inom ramen för arbetet med ett kunskapslyft, och folkbildningen har en plats i arbetet att nå grupper allra längst från arbete och kunskap i särskilda insatser såsom uppsökande verksamhet, läsförmedlande insatser och studiemotiverande kurser.

Fru talman! Om en vecka är det den 8 mars, den internationella kvinnodagen. Ulrika Knutson, journalist och författare, beskriver i boken *Kvinnor på gränsen till genombrott* på ett fantastiskt vis Fogelstadgruppens framväxt och betydelse i kvinnornas kamp för rättvisa, demokrati och fullvärdigt medborgarskap från tidigt 1920-tal till mitten av 1950-talet.

1920-talets utmaningar, demokratins genombrott med allmän och lika rösträtt, det moderna samhällets framväxt, snabbt växande städer, fattigdom, arbetslöshet och inte minst hotet från antidemokratiska krafter från både höger och vänster liksom en ny modernitet krävde organisering. Svaret kom att bli folkbildning och bildningsarbete genom tidningsutgivning.

Följande är ett citat från skolans prospekt 1925: ”Skolan vill ge sitt bidrag i arbetet för att bakom vårt medborgarskap måtte stå självständiga och ansvarsfulla människor. Skolan måste arbeta genom att samla människor från olika arbetsfält och livsområden, från landsbygd och städer, till gemensamma studier och ömsesidig utbyte. Den vill söka sambandet mellan handens, hjärnans och hjärtats arbete, mellan hemmets värld och samhället, mellan den enskilde och det allmänna.”

Över 2 000 kvinnor hade deltagit under de 30 år skolan fanns. Av grundarna till skolan finner vi två av riksdagens första kvinnliga ledamöter invalda efter införandet av allmän och lika rösträtt 1921. Bland deltagarna vittnar väldigt många om hur folkbildningen gav mod och insikter för att ta steget vidare ut på arbetsmarknaden, frigöra sig från hemmets uppgifter och ta plats i samhället.

”Jag kom till Fogelstad som ingenting – och cyklade härifrån som en människa!” Detta är bara *en* historia. Folkbildningens framväxt går hand i hand med den svenska demokratins genombrott. Och berättelserna är många.

Folkbildning och bildningsarbete ger människor makt, frihet och verktyg att våga förändra. Därför ska vi satsa på folkbildning.

Fru talman! I dag fyller folkhögskolorna 150 år. Jag har under de senaste veckorna ägnat stor tid åt att besöka folkhögskolor i Stockholmsregionen. Jag har pratat med rektorer, lärare och elever på olika kurser. Det är väldigt svårt att samla intrycken, men jag gör ändå ett litet försök.

Eleverna uttrycker själva att de har funnit sin plats i tillvaron. Det är här allting faller på plats, och behörigheten till högre utbildning eller möjligheten till ett jobb är äntligen inom räckhåll. Många berättar om pedagogiken, de mindre grupperna och inte minst om hur lärarna har möjliggjort en mycket snabbare språkinläring. Detta är en nyckel till snabbare etablering.

Men folkhögskolorna är inte bara behörigheter och yrkesutbildningar. Många skolor utgör också en viktig kulturinfrastruktur, vilket vi också har hört i tidigare anföranden, där möjligheter ges till alla som vill att ägna tid och kraft åt en hobby eller fritid kan få sitt intresse att växa inom olika inriktningar.

Det finns dock också utmaningar. Många rektorer och lärare vittnar om att folkhögskolorna i dag fångar upp grupper som står allra längst ifrån och behöver allra mest utbildning. Därför välkomnas regeringens förslag om

förstärkning av extraplatser, men samtidigt efterfrågas mer och framför allt långsiktiga förutsättningar att arbeta.

Alla dessa erfarenheter och berättelser gör mig övertygad om att vår tids stora utmaningar kommer att behöva en stark folkbildning och en stark folkhögskola i framtiden.

Fru talman! Det går bra för Sverige, men mer måste göras för att möta våra utmaningar. Vi måste nu som då utveckla demokratin. Alla ska ges möjlighet att delta fullt ut. I dag är skillnaden i deltagandet i såväl föreningsliv som demokratiska val väldigt stor mellan olika grupper, stadsdelar och människor från olika bakgrunder.

Filterbubblor och nätdebatter innebär att vi alla har ett extra stort ansvar att skilja fakta från känslor och tomma påståenden. Detta kräver både bildning och kunskap.

De nyanlända som har kommit till Sverige de senaste åren har ett stort sug efter att lära sig mer och snabbt få ta del av och bidra till samhället. Det kan vi åstadkomma genom att investera mer och korta etableringstiderna.

Många av våra utmaningar i dag måste vi klara tillsammans. Folkbildningen är en infrastruktur för kultur och demokrati. Den ger människor språk och makt att förändra sina liv.

Fru talman! Jag börjar närma mig slutet. Jag ska rappa på lite grann.

Folkbildningen ska vara fri och frivillig, men vi som politiker har ett avgörande ansvar att stå upp för samhällsstödet. Regeringens satsningar under den här mandatperioden är viktiga som politisk markör, särskilt då regionala och kommunala stöd har minskats under lång tid. Det visar också en politisk vilja att genom folkbildning öka människors möjligheter i livet.

Vi är inne mitt i en valrörelse. Därför vill jag avslutningsvis återanknyta till budgetdebatten i höstas. Det går en tydlig skiljelinje i svensk politik och här i kammaren i synen på stöd till folkbildningen.

Våra satsningar, med mer uppsökande verksamhet för studieförbunden, stöd för vuxna att göra skolarbete med sina barn, språkverksamhet för asylsökande och nyanlända och fler platser på folkhögskolorna så att fler får möjlighet att göra den där livsresan, säger Alliansen tillsammans med SD nej till. Lägg därtill att 10 av 15 kommuner som i dag inte lämnar stöd till folkbildningen styrs av moderater! Det är samma parti som dessutom i sin budgetmotion menar att satsningarna på fler platser i folkhögskolorna handlar om att dölja arbetslöshet.

Och så har vi Sverigedemokraterna, som ser alla insatser för asylsökande och nyanlända som ett hot mot svenskheten, som vill sätta stopp för alla anslag som inriktar sig på uppenbart mångkulturalistisk och politiserad verksamhet och som inte heller vill se en utbyggnad av folkhögskolorna.

Folkbildningspolitik handlar inte om att dölja öppen arbetslöshet eller om att förvägra människor från olika bakgrunder möjligheter i livet. Det handlar om demokrati och om allas rätt att utvecklas och växa som människor. Därför behöver vi en fungerande, långsiktig och kraftfull folkbildningspolitik.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 februari

NU10 Mineralpolitik

Punkt 1 (Mineralstrategin)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

211 för utskottet

72 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 19 MP, 16 C, 16 V, 13 L, 11 KD, 2 -

För res. 1: 72 M

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 2 (Mineraler och tillståndsprocesser)

1. utskottet

2. res. 2 (M, C, L, KD)

Votering:

171 för utskottet

112 för res. 2

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 19 MP, 16 V, 2 -

För res. 2: 72 M, 16 C, 13 L, 11 KD

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 3 (Mineraler och miljö)

1. utskottet

2. res. 5 (KD)

Votering:

214 för utskottet

11 för res. 5

58 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 S, 72 M, 19 MP, 15 C, 13 L
För res. 5: 11 KD
Avstod: 39 SD, 1 C, 16 V, 2 -
Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 4 (Äganderätt, avgifter och ersättningar)

1. utskottet
2. res. 6 (M)
3. res. 7 (SD)
4. res. 8 (V)
5. res. 9 (KD)

Förberedande votering 1:

16 för res. 8
11 för res. 9
256 avstod
66 frånvarande
Kammaren biträdde res. 8.

Förberedande votering 2:

41 för res. 7
16 för res. 8
226 avstod
66 frånvarande
Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 3:

72 för res. 6
41 för res. 7
170 avstod
66 frånvarande
Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

143 för utskottet
72 för res. 6
68 avstod
66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 19 MP, 16 C, 13 L
För res. 6: 72 M
Avstod: 39 SD, 16 V, 11 KD, 2 -
Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 5 (Utvinning av fossila energitillgångar)

1. utskottet
2. res. 11 (KD)

Votering:

256 för utskottet
11 för res. 11
16 avstod
66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 39 SD, 19 MP, 16 C, 13 L, 2 -

För res. 11: 11 KD

Avstod: 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Prot. 2017/18:77

1 mars

Punkt 6 (Vissa övriga frågor)

1. utskottet

2. res. 12 (M, C, L, KD)

Votering:

170 för utskottet

112 för res. 12

1 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 19 MP, 15 V, 2 -

För res. 12: 72 M, 16 C, 13 L, 11 KD

Avstod: 1 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

CU11 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om personlig skyddsutrustning

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU13 Förskolan

Punkt 1 (Kvalitet i förskolan)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (L)

Förberedande votering 1:

41 för res. 2

13 för res. 3

229 avstod

66 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

72 för res. 1

41 för res. 2

170 avstod

66 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

145 för utskottet

72 för res. 1

65 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:77
1 mars

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 S, 19 MP, 16 C, 15 V
För res. 1: 72 M
Avstod: 39 SD, 13 L, 11 KD, 2 -
Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 6 V, 6 L, 5 KD, 3 -
Hamza Demir (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Minoritetsspråk och modersmålsstöd)

1. utskottet
2. res. 12 (SD)
Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 6 (Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov)

1. utskottet
2. res. 14 (V)
Votering:
231 för utskottet
16 för res. 14
36 avstod
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 S, 72 M, 4 SD, 19 MP, 16 C, 13 L, 11 KD, 1 -
För res. 14: 16 V
Avstod: 35 SD, 1 -
Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -
Heidi Karlsson (SD) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Deltagande i förskola)

1. utskottet
2. res. 15 (C)
Votering:
237 för utskottet
17 för res. 15
26 avstod
69 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 S, 72 M, 33 SD, 19 MP, 16 V, 2 -
För res. 15: 1 SD, 16 C
Avstod: 2 SD, 13 L, 11 KD
Frånvarande: 18 S, 11 M, 9 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -
Runar Filper (SD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.
Heidi Karlsson (SD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 8 (Barnomsorgspengen)

1. utskottet

2. res. 20 (KD)

Votering:

215 för utskottet

11 för res. 20

57 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 19 MP, 16 V, 13 L

För res. 20: 11 KD

Avstod: 39 SD, 16 C, 2 -

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 9 (Pedagogisk omsorg)

1. utskottet

2. res. 23 (KD)

Votering:

215 för utskottet

11 för res. 23

56 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 71 M, 1 SD, 19 MP, 16 C, 13 L

För res. 23: 11 KD

Avstod: 38 SD, 16 V, 2 -

Frånvarande: 18 S, 12 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Anette Åkesson (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU11 Subsidiaritetsprövning av kommissionens direktivförslag om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU34 Offentlig upphandling

Punkt 1 (Genomförandet och tillämpningen av LOU)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

3. res. 2 (L)

Förberedande votering:

17 för res. 1

13 för res. 2

252 avstod

67 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Prot. 2017/18:77
1 mars

Huvudvotering:
253 för utskottet
16 för res. 1
14 avstod
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 94 S, 72 M, 39 SD, 19 MP, 16 V, 11 KD, 2 -
För res. 1: 16 C
Avstod: 1 S, 13 L
Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -
Patrik Björck (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstätt från att rösta.

Punkt 3 (Små och medelstora företag)

1. utskottet
2. res. 5 (S, MP, V)
Votering:
153 för utskottet
130 för res. 5
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 72 M, 39 SD, 16 C, 13 L, 11 KD, 2 -
För res. 5: 95 S, 19 MP, 16 V
Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 4 (Djurskydd och livsmedelsproduktion)

1. utskottet
2. res. 6 (SD)
Votering:
243 för utskottet
40 för res. 6
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 S, 72 M, 1 SD, 19 MP, 16 C, 16 V, 13 L, 11 KD
För res. 6: 38 SD, 2 -
Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 7 (Innovations- och funktionsupphandling)

1. utskottet
2. res. 8 (M)
Votering:
200 för utskottet
72 för res. 8
11 avstod
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 19 MP, 16 C, 16 V, 13 L, 2 -

För res. 8: 72 M

Avstod: 11 KD

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Prot. 2017/18:77

1 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU26 Kommunala frågor

Punkt 1 (Det kommunala utjämningsystemet)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

265 för utskottet

16 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 37 SD, 19 MP, 16 C, 13 L, 11 KD, 2 -

För res. 1: 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 8 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 2 (Aktörer inom välfärdens verksamheter)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

153 för utskottet

130 för res. 2

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 M, 39 SD, 16 C, 13 L, 11 KD, 2 -

För res. 2: 95 S, 19 MP, 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU33 Riksrevisionens rapport om tillgängligheten till Statistiska centralbyråns registerdata

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:77
1 mars

CU10 Konsumenträtt

Punkt 2 (Köp av levande djur)

1. utskottet

2. res. 2 (C)

Votering:

267 för utskottet

16 för res. 2

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 39 SD, 19 MP, 16 V, 13 L, 11 KD, 2 -

För res. 2: 16 C

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 3 (Användarnas ställning i delningsekonomi)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

268 för utskottet

15 för res. 3

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 39 SD, 19 MP, 16 C, 1 V, 13 L, 11 KD, 2 -

För res. 3: 15 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 4 (Köp av varor i samband med hantverkstjänster)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

243 för utskottet

40 för res. 4

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 1 SD, 19 MP, 16 C, 16 V, 13 L, 11 KD

För res. 4: 38 SD, 2 -

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU2 Idrott, friluftsliv och folkbildning

Punkt 1 (Måluppfyllelse)

1. utskottet

2. res. 1 (L)

Votering:

270 för utskottet

13 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 39 SD, 19 MP, 16 C, 16 V, 11 KD, 2 -

För res. 1: 13 L

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 3 (Inkludering)

1. utskottet

2. res. 4 (L)

Votering:

254 för utskottet

13 för res. 4

16 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 39 SD, 19 MP, 16 V, 11 KD, 2 -

För res. 4: 13 L

Avstod: 16 C

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 4 (Fritidsbanker och parasportotek)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

225 för utskottet

41 för res. 5

16 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 71 M, 19 MP, 16 V, 13 L, 11 KD

För res. 5: 39 SD, 2 -

Avstod: 16 C

Frånvarande: 18 S, 12 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Prot. 2017/18:77

1 mars

Prot. 2017/18:77
1 mars

Punkt 5 (Jämställdhet)

1. utskottet
2. res. 8 (C)

Votering:

182 för utskottet

16 för res. 8

85 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 19 MP, 16 V, 11 KD, 2 -

För res. 8: 16 C

Avstod: 72 M, 13 L

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 6 (Integration och asylboende)

1. utskottet
2. res. 10 (M, C, L, KD)

Votering:

171 för utskottet

112 för res. 10

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 19 MP, 16 V, 2 -

För res. 10: 72 M, 16 C, 13 L, 11 KD

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 7 (Antidopningsorganisation)

1. utskottet
2. res. 11 (M)

Votering:

210 för utskottet

72 för res. 11

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 18 MP, 16 C, 16 V, 13 L, 11 KD, 2 -

För res. 11: 72 M

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 7 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Punkt 8 (Matchfixning)

1. utskottet
2. res. 12 (SD)

Votering:

242 för utskottet

41 för res. 12

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 72 M, 19 MP, 16 C, 16 V, 13 L, 11 KD

För res. 12: 39 SD, 2 -

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 6 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Prot. 2017/18:77

1 mars

Punkt 9 (Idrottens betydelse för folkhälsan)

1. utskottet

2. res. 13 (M, C, L, KD)

Votering:

170 för utskottet

112 för res. 13

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 18 MP, 16 V, 2 -

För res. 13: 72 M, 16 C, 13 L, 11 KD

Frånvarande: 18 S, 11 M, 6 SD, 7 MP, 6 C, 5 V, 6 L, 5 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Återrapportering från Europeiska rådets möte

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte*

Anf. 110 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vid det informella mötet i Europeiska rådet i förra veckan var det två ämnen på dagordningen: dels institutionella frågor, dels EU:s långtidsbudget som ska gälla från 2021. Därför var Storbritanniens premiärminister Theresa May inte närvarande på mötet. Det antogs inga slutsatser, och inga formella beslut fattades.

Om jag börjar med de institutionella frågorna råder ändå en stor samsyn. När det gäller Europaparlamentets förslag om ändrad mandatfördelning efter att Storbritannien har lämnat EU fanns det ett brett stöd. Det innebär att några av de 73 mandat som blir obesatta kommer att fördelas på länder som i dag är underrepresenterade i förhållande till sin folkmängd. För Sverige innebär det att vi får ett extra mandat utöver de 20 som vi har i dag, och det välkomnar jag.

Europeiska rådet kommer att återkomma till det här förslaget till sammansättning förmodligen i juni i år, i god tid före valet till Europaparlamentet våren 2019. Då ska beslutet fattas med enhällighet.

Vi diskuterade också hanteringen av val av kommande kommissionsordförande, där vi vet att det pågår en diskussion om att ett partis främsta kandidat som har fått flest röster automatiskt ska bli kommissionsordförande.

Europeiska rådet menar att det är ett mandat som Europeiska rådet har enligt fördraget, och det innebär också att Europeiska rådet kommer att nominera en kandidat. Samtidigt ska vi naturligtvis lyssna på Europaparlamentet.

Vidare fanns det inget stöd för att slå ihop posterna som Europeiska kommissionens ordförande och Europeiska rådets ordförande till en enda.

Frågan om gemensam valkrets med transnationella listor väckte inte heller det någon större entusiasm bland stats- och regeringscheferna. Den frågan kommer dock att återkomma i en diskussion 2019, alltså efter det kommande valet till Europaparlamentet.

Herr talman! Jag övergår till en fråga där det inte rädde lika mycket samförstånd, nämligen EU:s kommande långtidsbudget.

Syftet med diskussionerna var att ge EU:s ledare ett första tillfälle att redogöra för sina ståndpunkter och prioriteringar för nästa fleråriga budget. Jag vill först säga att det är viktigt att vi uttrycker att Sverige tjänar på EU-samarbetet. Vi tjänar på ett tryggt och säkrare Europa. Vi tjänar på en öppen och fri inre marknad liksom på ett samarbete för att möta gemensamma utmaningar. För detta krävs också en genomtänkt och hållbar budget.

Storbritanniens utträde ur EU ger oss en bra möjlighet att modernisera EU:s budget och att prioritera om snarare än att öka EU:s budget. Mina budskap handlade framför allt om tre saker:

För det första behöver vi en modern budget där vi prioriterar innovation, konkurrenskraft, klimat, migration och säkerhet. Samtidigt behöver vi dra ned på strukturfonderna och jordbrukspolitiken.

För det andra behöver vi en rimlig nivå på budgeten och dessutom en realistisk tidsplan. När Storbritannien lämnar behöver vi helt enkelt rätta mun efter matsäcken. Vid mötet var jag tydlig med att vi måste hålla tillbaka anspråk på en expansiv budget. Med en klok omprioritering och den tillväxt vi alla har borde det finnas tillräckligt med pengar för en bra budget ändå.

När det gäller tidtabellen är det några som har pratat om behovet av att ha en väldigt snabb process. Jag betonade då att det är viktigare att resultatet blir bra än att vi blir klara snabbt. Självfallet ska vi alla hjälpas åt och anstränga oss för att bli klara så snabbt det går, men resultatet är det viktigaste.

För det tredje behöver vi också en rättvis budget. Sverige tillhör ju netobetalandarna, och vi ska fortsätta att ta vår del av ansvaret. Men om någon tror att vi ska betala en större andel får de tänka om. De som vill ha en större budget får också vara med och betala.

Jag tog också upp att länder som inte följer unionens värderingar eller följer fattade beslut inte heller ska få EU-medel i samma utsträckning.

I flera av frågorna fick jag stöd för den uppfattningen. Många talade om behovet av en budget som fokuserar mer på innovation, migration och säkerhet. Frågan om konditionalitet togs upp av flera andra, och jag upplever att där finns en ökad förståelse för att den bör finnas med i den nya budgeten.

Jag var inte heller ensam om att ta upp behovet av en rimlig nivå på budgeten liksom en rättvis fördelning av kostnaderna. Sedan fanns förstås – och det ska absolut inte stickas under stol med – medlemsstater som förespråkade en större budget och hade en annan syn på detta.

Kommissionens förslag ska komma i maj. Därefter väntar långa och svåra förhandlingar, men det är i alla fall nu tydligt var Sverige står i diskussionen.

Europeiska rådets ordförande har tidigare meddelat att Europeiska rådet i mars kommer att behöva ta ställning till de politiska riktlinjerna för

det framtida förhållandet till Storbritannien – oavsett om den brittiska regeringen då har preciserat sina önskemål. Tusk menar att risken är överhängande att det kan bli vaga riktlinjer beroende på otydliga besked från Storbritannien.

Anf. 111 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman och statsminister Löfven! Tack för rapporten från Europeiska rådet!

När det gäller de institutionella frågorna tycker jag att det ser bra ut; man har avvisat systemet med transnationella listor. Det är viktigt att slå vakt om att initiativet att föreslå EU-kommissionens ordförande i första hand ligger hos Europeiska rådet.

Det finns en uppenbar risk att långtidsbudgeten kommer att bli dyr för Sverige. Storbritannien har varit en av de stora nettobidragsgivarna, och det finns starka krafter som trycker på för att öka utgifterna. Jag tycker att det är rimligt att ha som mål att Sveriges nettoavgift inte ska öka och att den samlade EU-budgeten inte går över 1 procent av bni i medlemsländerna. Det är rimligt i en tid då EU har föreskrivit för så många andra länder att skära ned i sin välfärdsstat, försämra arbetsrätt och så vidare, att EU självt har någon förmåga till självinsikt och förmår skära i de betydande utgifterna.

De idéer som även regeringen verkar förespråka, stöd från regionfonder och jordbrukspolitik, en betydande nationell medfinansiering, är en väg framåt till ökad kostnadseffektivitet. Vi tycker att det är rimligt att inte finansiera gemensamma militära utgifter över EU:s budget utan att man skiljer militära utgifter från EU-verksamheten.

Vår uppfattning som parti är att EU-nämnden bör ge ett mycket tydligt mandat till regeringen. Det är dags för EU-nämnden att samla sig och sätta en absolut gräns för hur långt regeringen får gå så att man har det stödet med sig i budgetförhandlingarna. Det ser vi fram emot att få diskutera tillsammans med de andra partierna. Det finns ju en vetorätt som kan användas.

Jag skulle vilja höra hur statsministern ser på målet att Sveriges nettobidrag inte ska öka.

Anf. 112 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag sa just att Sveriges andel av budgeten inte ska öka. Vi har sagt att vi bör hålla nere kostnaderna och att vi bör prioritera om. Med en växande bruttonationalprodukt kommer ändå de nominella beloppen att öka, liksom vi menar att egenfinansieringen kan öka – även för jordbrukspolitiken. Det är helt enkelt våra utgångspunkter. Det är tydligt var vi står.

Det kommer att bli en mycket hård förhandling, och då måste vi titta på det samlade slutresultatet. När vi väl kommer dit måste vi se på det samlade slutresultatet.

Vi har fört fram att vi vill se en låg budget, inte någon ökning av procenttalet – som vissa föreslår. Det finns förslag om allt från 1,1 till 1,3. I kombination med en slopad rabatt kan det innebära en dramatisk ökning. Det kommer inte att ske. Men jag vill att vi samtidigt ska se på om det samlade slutresultatet är bra eller inte bra för Sverige. Det är en viktig hållning.

Prot. 2017/18:77

1 mars

Åtterrapporering från
Europeiska rådets
möte

Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

Det är rimligt att säga att den svenska andelen av budgeten inte ska öka. Men jag tycker också att det är rimligt att säga att den svenska nettoavgiften till Europeiska unionen inte ska öka. Det är rimligt att även EU har krav på sig att rationalisera sin verksamhet och att skära bort onödiga utgifter.

Jag ska bara påminna om att det är ett ständigt problem i EU att man inte ges ansvarsfrihet därför att man inte har kontroll över de egna utgifterna. Det är otroligt att en så stor organisation inte har fått det på så många år. Därför måste man få bättre kontroll och lägre utgifter.

Jag ser fram emot att vi i EU-nämnden tillsammans kan sätta ett tydligt tak för hur långt regeringen får gå. Jag menar att det är vår gemensamma uppgift, och det bör också vara ett stöd för regeringen i de kommande tuffa förhandlingarna.

Jag vill också att regeringen tydligt avvisar kommissionens framstötter om eventuella egna intäkter i form av en eller annan dold beskattningsrätt för Europeiska unionen.

Anf. 114 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag har inte så mycket mer att tillägga.

Regeringens inställning är klar. Vi ska hålla nere budgeten och Sveriges andel av avgiften. Jag tycker fortfarande att vi måste se om slutresultatet av förhandlingen är bra eller inte bra för Sverige. Det måste ändå vara det som gäller. Jag menar att vi ska ta ställning till det samlade slutresultatet.

Anf. 115 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för åiterrapporten!

I likhet med Jonas Sjöstedt kan jag också konstatera att vi på det stora hela är överens om de två stora frågorna som togs upp vid det informella statsministermötet.

Jag tycker, precis som statsministern, att det är mycket viktigt att Europeiska unionen finns och att den fortsätter att vara öppen i så måtto att vi också i framtiden kan bedriva verksamhet med det fria ordet.

Apropå de frågeställningar som har varit för handen undrar jag vilka allierade som statsministern har sökt stöd från för att få igenom krav på till exempel ekonomiska sanktioner för medlemsstater som inte följer de värderingar vi är överens om i unionen. Jag vill också gärna ha reda på vilka allierade som statsministern söker stöd hos för att få igenom de svenska budgetkraven. Det kommer inte att bli lätt. Vi måste ha allierade för att driva frågor åt det håll vi vill.

Anf. 116 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller konditionalitet är några av de länderna Tyskland, Holland, Danmark och Frankrike. Sedan finns några länder som inte tycker så. Det är uppenbart vilka länder. Sedan finns en flytande skala däremellan – några som tycker mer eller mindre.

Vi har en diskussion och dialog med dessa länder. Det är samma sak när det gäller nivån på, fördelningen av och en modernisering av budgeten. Det är ungefär samma länder som tycker lika. Den diskussionen har vi med

inte minst Tyskland, i en nära dialog med Angela Merkel. Det är ungefär de länderna som jag antar att Eskil Erlandsson frågar efter.

Anf. 117 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Min andra undran gäller brexitdiskussionerna. Apropå det som nu kan noteras i medierna undrar jag om det inte fördes några underhandsdiskussioner om hur man ska hantera den uppkomna situationen. Jag tycker, och jag är övertygad att statsministern också tycker, att det är essentiellt att vi snabbt kommer fram till ett resultat i brexitförhandlingarna. Det är essentiellt och viktigt för Sverige. Min bedömning är att det är detsamma för Storbritanniens del och likaledes för unionens del som helhet.

Fördes det verkligen inga underhandsdiskussioner i den viktiga frågan för unionens del?

Anf. 118 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det var inte uppe på dagordningen, men det är klart att när EU:s ledare träffas förs också diskussioner om brexit – absolut, så är det.

Här finns det samstämmighet. Vi ska fortsätta hålla ihop EU-27. Det är helt avgörande. Vi måste få tydliga besked från Storbritannien. Vad avser de? Vad är deras vilja med den framtida relationen?

Dessa besked saknas dessvärre, så just nu har vi en komplicerad situation. Det finns också medlemsstater som vill passa på att säga att här finns det inget utrymme för cherry picking. Det vill ingen ha. Men vi menar från svensk sida att vi bör ha en så pragmatisk hållning som möjligt i detta, som vi har sagt hela tiden. När detta väl är över ligger Storbritannien där det ligger och EU där det ligger, och vi måste ha en så bra relation som möjligt. Men just nu är det alltså besvärligt och osäkert.

Anf. 119 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för rapporteringen!

Det kommer två nyheter från rapporteringen via statsministern och via medierna. Den ena är bra; den andra är dålig. Den bra är att statsministern tycks ha kämpat väl med de uppdrag som han har – att värna Sverige och Sveriges utgifter och budgeten. Den dåliga nyheten är att det finns för många EU-länder som inte delar den uppfattning som statsministern framförde.

Jag tycker att det är viktigt att vi har enighet i kammaren bakom regeringens strävan att se till att budgeten inte ökar och att vi har en restriktiv budgetpolitik och i övrigt bakom den inriktning som statsministern betonade.

Det gäller inte minst att det finns mycket pengar att hämta i den så kallade sammanhållande politiken, det vill säga strukturfonderna. Många av de länder som behövde pengar ur dessa fonder har haft en god ekonomisk utveckling, så vi måste se på detta på ett helt annat sätt.

Sedan gäller det att stå fast. Jag hoppas verkligen att statsministern står stadigt framöver. Det ges olika beskrivningar här; en är att vi måste se till slutresultatet. Då har jag en rak fråga: Är andel av EU:s budget någonting som kan komma in i slutresultatet?

Prot. 2017/18:77

1 mars

Återrapportering från
Europeiska rådets
möte

Anf. 120 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Ja, vi kämpar väl och har varit tydliga. Vi har en samlad uppfattning, tycker jag, från Sveriges riksdag. Det är den vi ger uttryck för.

Strukturfonderna har, precis som Dag Klackenberg sa, inneburit att länder har lyfts. Då borde behovet av sådant rimligen vara mindre, så där finns det pengar att spara in – liksom på egenavgifter och hur vi hanterar jordbrukspolitiken.

Vad jag menar med slutresultatet är att vi troligen ännu inte ser alla parametrar i en slutförhandling. Jag tycker att vi ska vara så pass mogna och öppna. Vi måste se helheten, men vi ska hålla nere budgeten. De finns de som drömmer om en ökad budget eller att Sverige ska ta en ökad andel eller betala mer i netto. Det säger vi nej till. Det är inte där vi är. Men när vi är i slutet av en förhandling måste vi se helheten. Jag antar att där kommer parametrar in som vi inte känner till i dag. Dem måste vi ta hänsyn till när vi bedömer om slutresultatet är tillräckligt bra för Sverige.

Om man i en förhandlingssituation låser sig vid för många parametrar för tidigt blir det ingen förhandling. Du och jag har suttit på var sin sida av bordet, Dag Klackenberg, så vi vet hur det där fungerar. Det är bara det jag säger. Men det är inget tvivel om var vi står i sak vad gäller nivå på budget, modernisering av budget, fördelning av budget, andel av budget och så vidare. Där står vi.

Anf. 121 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! Det är just det som statsministern och jag har varit med om tidigare i våra liv: Vi vet inte slutresultatet förrän vi ser det.

Men då vill jag göra ett medskick, och det är att andel av budgeten är en farlig väg att gå. Det är precis lika farligt som att försöka svara på frågan hur långt ett snöre är. Det kan man ha olika uppfattningar om i slutresultatet, så att Sverige ska betala en andel av budgeten när vi inte vet hur stor budgeten är vore förkastligt. Jag hoppas verkligen att statsministern med medarbetare kan hålla ut, för det är inte rätt väg att gå.

Anf. 122 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är därför jag säger att slutresultatet är det viktigaste. Det är då vi ska väga av alla parametrar.

Men vi måste ändå utgå från att det rimligen inte är så att Sverige ska betala en större andel än vi gör nu. Det tycker jag är en rimlig utgångspunkt, liksom att vi ska hålla nere budgeten som sådan och att den måste bli betydligt modernare.

Anf. 123 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för åtterrapporeringen!

Precis som flera eller alla tidigare talare har klargjort finns det ett starkt stöd i EU-nämnden för regeringens linje vad gäller både de institutionella frågorna och frågan om den kommande långtidsbudgeten.

Från Kristdemokraternas sida stämmer vi in i detta. Vi tycker att det är viktigt att dagens utgiftstak ligger fast och att det är utgångspunkten, att den svenska EU-avgiften hålls nere och att EU bör minska jordbruks- och regionalstöden till förmån för satsningar på konkurrenskraft, forskning, klimatomställning, säkerhet och hanterandet av migrationen. Men vi tycker också att EU-stödet ska villkoras av att medlemsländerna står upp

för grundläggande rättigheter och genomför de beslut som EU fattar, och vi tycker och att vi behöver få bättre kontroll av hur pengarna används.

Den första fråga jag tänker ställa till statsministern gäller diskussionen om att ha en snabbare process kring den kommande långtidsbudgeten. Statsministern nämnde detta kort i åtterrapporten, men hur är styrkeförhållandena mer konkret? Finns det fortfarande en risk att det blir en väldigt snabb process i den här frågan, eller blir det mer av en normal process?

Anf. 124 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag noterar stödet här. Vi håller i alla de parametrar som vi har talat om.

Det vi kanske inte har nämnt – och där tycker jag ändå att det finns samstämmighet – är de prioriteringar som vi talat om tidigare, efter brexit-omröstningen. Vi hade ett första möte i Bratislava och sedan ett möte i Rom. De prioriteringarna känner jag att medlemsstaterna är överens om. Det innebär per automatik en viss tyngdpunktsförskjutning mot till exempel säkerhet, mer av säkerhet. Hur bekämpar vi terrorismen? Hur försvarar vi EU och Europa? Det tror jag är en bra utgångspunkt, för det blir en modernisering. Då är problemet bara att hålla nere budgeten. Då kan man inte ha samma nivå som för de gamla utgifterna, utan där måste en omprioritering ske.

Vad gäller snabbhet i processen tror jag att det kommissionen skulle vilja, i alla fall i första läget, är att få en väldigt snabb process – till och med så snabb att Europeiska rådet skulle vara klart i februari nästa år för att kunna fatta beslut innan det nya parlamentet träder till.

Nu är ju det här inte klart förrän allting är klart, så det är inget som kommissionen bestämmer att nu blir det den här tidtabellen. Vi har sagt att om det kommer ett jättebra förslag nästa vecka kan vi slå till då. Men det är innehållet som är bra, och vi tänker stå upp för det som vi är överens om i Sveriges riksdag. Det tror jag ger vid handen att det inte kommer att kunna gå att ha en så snabb process.

Däremot ska vi anstränga oss så att inte processen är slut precis innan den nya budgeten träder i kraft. Det tror jag att vi kan försöka göra. Men jag bedömer att det inte kommer att vara möjligt att ha en så snabb process som bland annat kommissionen skulle vilja ha.

Anf. 125 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

Min ingång när jag säger att det finns en risk för en snabb process är helt enkelt att jag ser att det skulle kunna vara utgiftsdrivande för EU-budgeten. Men stort tack för det svaret!

En ytterligare fråga som jag skulle vilja ställa handlar om en av de saker som var en prioritering för regeringen, nämligen att få till bättre kontroll av hur pengarna i EU används. Det är ju en fråga som var aktuell bara häromveckan på Ekofinrådet, när finansministrarna röstade om vilken rekommendation som ska ges till Europaparlamentet angående ansvarsfrihet för kommissionen. Kan statsministern säga lite mer om hur diskussionen går i det sammanhanget? Är det fler länder än Sverige och Nederländerna som ser den här problematiken – att vi behöver få ned felet vad gäller betalningarna?

Anf. 126 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det var inte en specifik diskussion under det här mötet i Europeiska rådet. Men visst kommer det upp från tid till annan, även från vår sida, att det gäller att se till att pengarna används korrekt och på bästa sätt för EU-ländernas medborgare. Det motivet finns alltid, menar jag – att se till att vi har ordning och reda på hur pengarna används. Men det var ingen specifik diskussion om detta vid det här tillfället.

Anf. 127 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill också tacka statsministern för redogörelsen från Europeiska rådet. Det var ett informellt möte, men det var ändå många viktiga diskussioner som togs upp. Jag tycker att det är väldigt positivt att en del av de förslag som gäller EU:s struktur och institutioner verkar ha fallit. För mig är det också självklart att man ska följa fördraget och att det är Europeiska rådet som har att föreslå vem som ska vara ordförande i kommissionen.

Jag kan förstå dem som ivrar för detta med transnationella listor – att man känner stark europeisk gemenskap och så vidare – men jag tror att det skulle bli väldigt svårt att övertyga medborgarna i respektive land om att detta skulle vara en bra idé. Jag välkomnar verkligen att statsministern har drivit på och lyckats få bort detta från dagordningen.

Detta med spetskandidater är väl en fråga som vi får återkomma till. Jag tror dock att det är övervärderat. Jag tror inte att det är särskilt många medborgare i Sverige som kommer ihåg vilka som var spetskandidater för de olika politiska partierna förra gången.

Så kommer jag till en mer besvärlig fråga, nämligen långtidsbudgeten. Jag tycker att det som statsministern driver är väldigt positivt. Det är också positivt att det finns en så bred enighet om Sveriges roll i detta och om vilka ingångsvärden vi ska ha.

Jag var med och diskuterade långtidsbudgeten förra gången med den dåvarande borgerliga regeringen. Det är ett stort värde att det finns en samsyn. Jag tycker att ingångsvärdena i detta är väldigt bra. Detta kommer jag tillbaka till i nästa inlägg.

Anf. 128 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Har de institutionella frågorna fallit? Både ja och nej. Detta med listorna sa parlamentet nej till. Vi kommer dock inte att kunna förhindra en diskussion, så förmodligen kommer det igen efter det kommande EU-parlamentsvalet. Det är vi beredda på, men vi har samma uppfattning som tidigare.

Det är samma sak med frågan om kommissionsordförande. Europeiska rådet måste stå upp för det mandat som fördraget har gett till Europeiska rådet. Det är oerhört viktigt. Dock kommer det nog ändå att bli så att partierna i parlamentet, som vi ju inte styr över, kommer att föreslå ”Spitzenkandidaten”. De kommer att ha uppfattningen att den som har blivit utsedd på det sättet och har fått mest röster också per automatik ska bli kommissionens ordförande. Där måste Europeiska rådet markera att det är rådet som har mandat att föreslå ordförande. Vi vet att det kommer att behöva ske en förhandling med Europaparlamentet, men det är viktigt att stå upp för det mandat som man faktiskt har.

När det gäller den nya budgeten är det bra att vi har en bred uppställning för våra ingångsvärden. Det ska vi stå upp för, och vi ska söka likemindedes så långt det går. Det kommer att bli en mycket hård förhandling. Det är jag helt övertygad om. Därför har jag svårt att se att det kommer att kunna gå så snabbt som vissa vill, särskilt kommissionen.

Anf. 129 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är väldigt positivt att det finns en så bred samsyn om budgeten i Sveriges riksdag. Det är en styrka för oss.

Ingångsvärdena att det ska vara en mer modern budget har vi ju drivit länge. Vi har också lyckats med vissa delar, till exempel att få ned jordbruksstödet över åren. Men nu är det ännu viktigare när ett så stort medlemsland lämnar. När vi får nya medlemsländer är det självklart att budgeten ökar. Det är rimligt. Om ett medlemsland väljer att lämna unionen borde budgeten på samma sätt minska. Men detta kommer att vara en tuff kamp. Det handlar om att slåss, om att vara listig och om att vara konstruktiv. Det kommer att bli många gånger som man får komma tillbaka för mandatgivning och så vidare. Men ingången är bra, tycker jag. Vi ska verkligen se till att behålla samstämmigheten, för den är en styrka när man förhandlar i Bryssel.

Anf. 130 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar helt den uppfattningen. Det är en bra logik: Om man är fler blir budgeten större, är man färre blir den mindre. Det är den logiken som vi driver. Det är helt rätt.

I kommissionen var det någon som förde resonemanget att hälften av intäktsbortfallet borde hanteras med en besparing och hälften på något annat sätt, vilket alltså är lika med högre avgift. Den diskussionen kommer att fortgå, naturligtvis.

Marie Granlund träffar mitt i prick när hon säger att det är konstruktivitet som vi ska stå för. Det är också därför som jag i replikskiftet med Dag Klackenberg sa att vi ännu inte ser alla parametrar. Det kan komma nya saker på bordet som vi inte känner till. Man ska inte binda sig för tidigt i en process, för då blir man inte konstruktiv. Då blir det alltid svårare att nå en lösning. Det är det samlade slutresultatet som vi ska ta ställning till.

Anf. 131 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Tack, statsminister Löfven, för den återrapporport som du har gett här i kammaren i dag! Jag delar den syn när det gäller Sveriges ingångar som du har redovisat. Det är bra positioner och något som vi behöver stå fast vid.

Jag tycker också att statsministern har gett goda svar på de frågor som han har fått. Jag känner mig trygg med de svaren och med den linje som regeringen för å Sveriges vägnar i de här sammanhangen.

Jag har faktiskt inga frågor till dig, Stefan Löfven. Jag tycker att du har gjort en bra redovisning. Möjligen skulle man kanske för oss som inte regelbundet jobbar med de här frågorna kunna berätta lite mer om just de informella mötena och om vilken roll och betydelse de har. Vad händer i nästa steg? Det antogs inga slutsatser och det fattades inga beslut. Vad händer nu härefter med detta som ni i rådet har diskuterat?

Anf. 132 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! De informella mötena ger en möjlighet för stats- och regeringschefer att ge sina utgångspunkter när det gäller exempelvis budgeten. Kommissionen lyssnar. Där förs ingen förhandling med kommissionen om något, men kommissionen lyssnar på alla medlemsstater. Det är detta som sedan blir underlag för kommissionens förslag till beslut, som kommer i maj. Där görs säkert en avvägning mellan de olika medlemsstaterna, även om det är oklart hur den kommer att se ut. Det är alltså så det är tänkt att fungera: De informella mötena ger ett underlag för dem som senare ska lägga fram förslag, exempelvis budgeten.

Det återstår att se vad detta leder fram till. Jag ser framför mig en lång och komplicerad förhandling.

Anf. 133 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Vi har framför oss betydligt hårdare diskussioner mellan medlemsstaterna, kan jag tänka mig. Men tack för tydliggörandet! Jag tror att det är bra för många som lyssnar på debatterna att sätta de informella mötena i ett sammanhang och förstå vad de egentligen betyder.

Anf. 134 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Den del av redogörelsen som jag tyckte var intressantast gäller EU:s långtidsbudget. Jag är ju inte ensam om att ta upp den i mina frågor om åtterrapporeringen. Det är begripligt, för det handlar om mycket pengar. Medlemskapet kostar mycket pengar, och vi får tillbaka väldigt lite pengar. Vi är en stor nettobidragsgivare.

Som jag ser det har vi hela tiden ökat kostnaden långsiktigt, i flera fall mer än inflationen. Detta hänger ihop med att man hela tiden förskjuter makten från de nationella parlamenten till det parlament som finns i Bryssel. Det blir en kostnad inte bara i form av pengar utan också i form av makt. Jag tycker att det är viktigt att man också tar upp den aspekten. Det handlar inte bara om pengar.

Pengar är dock en viktig del, och det är det som diskuteras på toppmötet. Där tycker jag mig skönja en förskjutning från statsministerns sida när det gäller en del av den diskussion vi har haft tidigare. Åtminstone jag har nämligen uppfattat att man även från regeringens sida tidigare har haft en ambition att utgiften, alltså kostnaden för EU-medlemskapet, inte ska öka. Nu ska man avvakta och se vilket resultat vi får och vilka parametrar vi får tillbaka. Det tycker jag är en olycklig förskjutning.

Jag tycker mig också sakna en debatt och diskussion om att kanske sänka avgiften. Från vårt partis sida skulle vi vilja sänka avgiften påtagligt, och det kan göras även fast Storbritannien lämnar EU. Vi är nämligen en så pass stor nettobidragsgivare. Precis som Jonas Sjöstedt nämnde – han är den enda ledamoten hittills som har nämnt det – har Sverige faktiskt vetorätt. Detta är ett av ytterst få områden där vi faktiskt har rätt att säga nej och där alla andra måste lyssna till vårt nej.

Anf. 135 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Först och främst delar jag inte uppfattningen att det kostar mycket och att vi får tillbaka lite.

Hade vi inte haft den här föreningen och inte varit med i den hade det kostat rejält. Om man inte ser den möjlighet det faktiskt ger att tillhöra denna gemenskap – med vad det innebär av låga tullar, möjlighet att tillsammans bygga forskning och innovation, nya produkter och en marknad som kan konkurrera med Kina, USA och andra stora spelare – blir detta naturligtvis bara en kostnad. Jag har en helt annan bild av Europeiska unionen och den gemenskapen. Jag tycker att det är en populistisk hållning, men den får man naturligtvis ha.

En stor del av vår export – jag tror att det kan röra sig om 70 procent av exporten – går till detta område. Det är oerhört viktigt för oss. Om Storbritannien går ur har det naturligtvis stor betydelse för oss hur de reglerna kommer att se ut; blir det dåliga regler mellan EU och Storbritannien kommer svenska företag att få en rejäl nackdel bara där. Storbritannien är nämligen också en stor handelspartner, och det måste man se. Här finns alltså självklart en utgiftssida och en kostnadssida, men det finns även en intäktsida som vi behöver prata om. Det behöver nog faktiskt även Sverigedemokraterna börja göra.

Frågan är hur vi skapar ett så stort mervärde som möjligt. Det är klart att vi inte ska ha mer beslut än nödvändigt eller fel frågor liggande i EU, men det finns frågor där vi har att tjäna på ett samarbete i EU och där det finns ett tydligt mervärde. Exempelvis gäller det att en europeisk arbetsmarknad fungerar på bästa möjliga sätt för löntagare, och då finns det anledning att ha grundförutsättningar som gör att medlemsstaterna kan ha en bra arbetsmarknad även var för sig.

I slutändan gäller det alltså att vara konstruktiv. Jag tycker att det är viktigt att ha en konstruktiv inställning: Vad är det samlade resultatet för Svea rike när diskussionen är slut? Det är det vi ska ta ställning i slutändan. Det är min bestämda uppfattning.

Anf. 136 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Jag förstår statsministerns utgångspunkt utifrån hans syn på politik och hur politik ska bedrivas, men jag menar att det statsministern nämner – samarbete om forskning och annat, studentutbyten och handel med varandra – kan göras även utan en överstatlig union. Det gjorde vi innan vi gick med i Europeiska unionen, och vi skulle kunna göra det även nu om inte vi och alla andra länder i Europa kom överens om att så inte ska vara fallet.

Det är den inställningen statsministern har tagit, och när han gör det tillsammans med andra makthavare ute i Europa får vi den situation vi har, där vi konsekvent avstår vårt eget självbestämmande samtidigt som vi betalar mycket pengar – och gör det frivilligt. Jag menar att vi faktiskt inte behöver göra det. Vi kan gå ihop med andra länder och diskutera en alternativ utveckling än att hela tiden öka kostnaderna och maktöverföringen.

Anf. 137 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vad detta handlar om är att beslut ska ligga på den respektive plats där de gör bäst nytta för svenska medborgare.

Vi har beslut i Sveriges riksdag, vilket är grundplattformen, liksom beslut i fullmäktige, landsting och regioner. En del beslut och en del handlande är bättre på europeisk nivå. Vi kommer aldrig att bli en tillräckligt stor nation för att kunna tävla med USA, Kina, Indien och de andra stora

spelarna. Det förutsätter att vi kan ha en effektiv inre marknad där Sverige är en del. När vi har det får vi samma kostnadsfördelar vad gäller innovationer, utveckling, forskning och produktutveckling.

Har vi en inre marknad som faktiskt fungerar får vi grundförutsättningarna – och även de ekonomiska förutsättningarna – att ta vara på löntagarnas och medborgarnas villkor. Det är det värdet vi ska se till att skapa och vara rädda om, och det är det som är mervärdet med Europeiska unionen.

Anf. 138 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack för åtterrapporeringen, statsministern!

Jag blev glad av att höra statsministern lyfta fram budgeten som ett verktyg för att se till att de beslut vi faktiskt tar gemensamt i EU implementeras och efterlevs i hela Europa. Moderaterna har under lång tid lyft fram att vi måste använda budgeten som ett verktyg för att säkerställa att vi kommer till rätta med det genomförandeunderskott vi tyvärr ser. Det var alltså välkommet.

När det gäller långtidsbudgeten kan jag konstatera att alliansregeringen var framgångsrik när denna förhandlades förra gången. Då lyckades vi efter tuffa förhandlingar, mycket tack vare att vi byggde allianser med andra länder, faktiskt nå en sänkning av den totala EU-budgeten från 1,12 procent av bni till nuvarande 1,03 procent. Därmed lyckades vi också hålla nere den avgift Sverige betalar till unionen.

Eskil Erlandsson ställde en fråga till statsministern om vilka länder som är likasinnade och vilka Sverige försöker kroka arm med, men jag skulle gärna vilja be statsministern att lite grann utveckla hur strategin för att nå framgång ser ut och kanske också hur strategin för att vidga kretsen av likasinnade ser ut. Det handlar om att få fler länder att ställa sig bakom den svenska position vi är brett överens om, nämligen att vara väldigt restriktiva i budgetdiskussionerna.

Jag skulle även gärna vilja återkomma till jordbrukspolitiken, vilket statsministern nämnde som hastigast i ett tidigare svar, herr talman. Där lyfte statsministern fram den påbörjade diskussionen om att öppna för att de enskilda medlemsländerna ska kunna finansiera en del åtgärder. Jag upplevde att statsministern gav uttryck för en i grunden positiv inställning till det.

Jag stänger inte den dörren, och inte Moderaterna heller, men jag tycker att det finns all anledning att vara mycket skeptisk. Om detta görs på fel sätt riskerar det nämligen att slå sönder den gemensamma jordbrukspolitiken och snedvrیدا konkurrensen. Jag skulle alltså vilja att statsministern lade ut texten lite ytterligare och kommenterade detta.

Anf. 139 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller konditionaliteten är det viktigt att hålla i den. Jag tror nog att man kunde se en större beredvillighet att diskutera detta hos fler länder än vad jag kanske hade förutsett, och det tycker jag är en bra början.

Hur blir man framgångsrik? Det är klart att det handlar om att liera sig med de länder som tycker likadant. Jag nämnde några, som Tyskland, Holland, Danmark och Frankrike, och även Österrike ska läggas till listan.

Sedan är det inte så att det är två lag – ett på den ena sidan och ett på den andra sidan – utan här finns naturligtvis också en flytande gräns. Då

är det andra naturligtvis att se till att ha goda argument för sin sak. Dessa argument ska vi givetvis utveckla tillsammans med dem som tycker likadant som vi, exempelvis Tyskland. Vi kommer med all sannolikhet att ha ett bilateralt möte för att se hur vi kan utveckla detta.

Det tredje är konstruktivitet. Resonemanget om att tidigt lägga ett veto eller säga att det absolut måste bli på ett visst sätt är nog inte det mest konstruktiva att göra, utan här gäller det att hålla en förhandling vid liv och se till att skapa så mycket som möjligt. Det finns självfallet gränser där man får säga "Nej, det blir inget av detta", och därför har jag också sagt att det inte är tal om att både höja någon procentsats och ta bort rabatten så att Sveriges avgift ökar dramatiskt. Det kommer inte att hända.

Där finns alltså naturligtvis ett veto, men i övrigt menar jag att det är viktigt att vi försöker vara så konstruktiva som möjligt. Då är man nämligen kvar i resonemanget, och är man inte det får man sitta bredvid och titta på.

Vad gäller jordbruksstödet och egenfinansiering har vi inte hunnit diskutera det i detalj, men vi har sagt att det väl är rimligt att ha en viss egenfinansiering även här. Det är också rimligt att egenfinansieringen vad gäller stöd från strukturfonderna ökar – att vi går tillbaka till det läge vi hade före finanskrisen. Det är också ett sätt att se till att spara pengar.

Anf. 140 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Om man kan hitta modeller som gör att vi totalt sett kan sänka den alldeles för stora jordbruksbudget vi i dag har på europeisk nivå välkomnar jag naturligtvis det. Den budget vi har för jordbrukspolitiken ska givetvis användas till rätt saker och i större utsträckning ersätta lantbrukarna för de stora miljöinsatser de gör.

Det finns dock en stor risk med att öppna för en ökad grad av egenfinansiering, nämligen att vi kommer tillbaka till en situation där stater snedvrider konkurrensen genom stöd. Jag tycker alltså att det är oerhört viktigt att regeringen är fortsatt väldigt vaksam på detta.

Herr talman! Vi har talat mycket om storleken på budgeten men inte lika mycket om inriktningen på den. Jag skulle vilja att statsministern säger något om regeringens strategi för att säkerställa att vi får till rätt prioriteringar, alltså mer fokus på insatser som stärker konkurrenskraften i Europa – till exempel forskning – och mindre fokus på det som vi nu har diskuterat i form av struktur- och regionalfonder och jordbrukspolitik.

Anf. 141 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi tar naturligtvis med oss diskussionen om konkurrens och om att inte snedvrida konkurrensen, så att vi inte hamnar i det gamla läget vad gäller jordbrukspolitiken. Vi får återkomma till detta, men jag har ingen annan uppfattning i grunden.

Johan Hultberg frågade om inriktningen på budgeten. Efter omröstningen i Storbritannien träffades vi i Europeiska rådet, först i Bratislava – i augusti samma år – och året därpå i Rom, när Romfördraget firades och vi skrev en kortare Romdeklaration. Då blev det också diskussion om prioriteringarna.

Det handlar inte minst om jobben för ungdomarna. I detta ligger innovation, nya produkter, nya växande företag och att se till att dra nytta av marknaden. Digitaliseringen ligger där, liksom säkerhet, både vad gäller

det militära och försvaret mot terrorism. I detta ligger också migrationsfrågan och, inte minst, klimatfrågan.

Anf. 142 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Tack, statsministern, för rapporten! Det är alltid roligt att höra en EU-vänlig ansats, som när statsministern sa att vi tjänar på EU-samarbetet. Det gör vi sannerligen.

Jag vill ta upp två frågor. Den ena rör budgeten, och den andra rör spetskandidaterna.

Jag börjar med budgeten. Precis som statsministern beskriver försvinner Storbritanniens avgift nu, och diskussionen om hur vi ska omfördela utgifterna eller skära ned på dem samt om vad som ska prioriteras respektive nedprioriteras kommer att pågå ett tag.

Det finns ett sätt att förhindra att Sveriges avgift höjs utan att man skär ned på EU:s verksamhet, nämligen att ge EU en egen inkomstkälla. Jag tänker på en europeisk koldioxidskatt. Liberalerna vill gärna se att EU tar ett större ansvar för klimatet, och en koldioxidskatt på EU-nivå skulle innebära just det. Förorenaren betalar, och intäkterna skulle kunna gå till EU:s verksamhet. Min fråga är om statsministern kan ställa sig bakom ett sådant förslag.

Den andra frågan gäller spetskandidaterna till valet. I det förra EU-valet kunde vi för första gången se europeiska kandidater till posten som kommissionsordförande. Detta var en historisk vinst för Europaparlamentet – äntligen har vi någonting av en början till en europeisk demokrati. Man kan driva valkampanj i alla EU:s länder.

EU är drygt 70 år gammalt, och först nu får vi alltså se början till en sådan här europeisk valkampanj. Det är på tiden, tycker vi. Äntligen kan partierna utifrån sin ideologi välja en bra kandidat i stället för att det är statscheferna som låser in sig på det där mörka rummet och efter långa förhandlingar väljer en kompromisskandidat.

Jag tycker att det är tråkigt att regeringen inte ställer sig bakom Europaparlamentets förslag. Det är föga förvånande att statscheferna tycker att det är de själva som ska bestämma, men jag tror att det skulle bli en bättre process om Europaparlamentet fick mer att säga till om. Det kommer ändå att vara så att Europaparlamentet inte godkänner en kandidat som man inte gillar. Det är ju Europeiska rådet som nominerar kandidater, men det är trots allt Europaparlamentet som väljer.

Jag tycker att det skulle vara roligt om regeringen kunde backa upp denna vision om europeiska spetskandidater.

Anf. 143 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller budgeten och egna inkomstkällor har vi från Sveriges sida alltid uttryckt en stark skepsis mot detta. Även här gäller det att se till att hålla ordning på kostnaderna i hela budgeten – inte bara inkomsterna utan också utgifterna. Det gör vi bäst genom att medlemsstaterna betalar sin avgift, och det är detta som också utgör grunden för vilka kostnader som EU kan ha. Jag tycker att vi ska hålla fast vid den ordningen.

När det gäller spetskandidater vill jag nog inte beteckna detta som någon stor framgång för demokratin. Jag kan ha respekt för en annan uppfattning, men det är inte där det avgörs om EU blir demokratiskt eller inte.

I fördraget finns en balans mellan statscheferna, Europeiska rådet och parlamentet. Den balansen är uppgjord och finns i fördraget. Den innebär att det är Europeiska rådet som ska föreslå en kandidat till kommissionsordförande. Sedan förs det naturligtvis en diskussion med EU-parlamentet.

Jag tycker att detta är en bra ordning. Det är trots allt så att det är medlemsstaterna som betalar. Att regerings- och statscheferna i de respektive medlemsstaterna har mandat att föreslå en kandidat till kommissionsordförande tycker jag är en bra ordning som vi ska ha kvar.

Anf. 144 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Jag vet inte om statsministern missförstod det jag sa om en europeisk koldioxidskatt. En sådan skatt skulle inte leda till att utgifterna skenar utan skulle tvärtom ge EU egna intäkter, som man kan använda till utgifter. Detta skulle bidra till att förhindra att avgifterna till EU kanske måste höjas efter Storbritanniens utträde.

Det finns ingen stark europeisk demokrati i dagsläget – det håller jag med statsministern om. Men att vi har europeiska kandidater som kan kampanja i alla länder kan vara början till det.

Jag tror att vi ska akta oss för ett argument som nämndes tidigare av en socialdemokrat i talarstolen, att ingen kommer ihåg dem från det förra valet. Jag vet inte om vi kan säga det om oss själva heller efter nästa val, så vi ska nog vara lite försiktiga med just detta uttalande. En europeisk kandidat är till just för att göra EU mer känt på europeisk nivå. Vi tycker att detta är en fin EU-vision för framtiden.

Anf. 145 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Där må vi ha olika uppfattningar. Jag tror inte att det är en spetskandidat som gör att EU blir mer känt. Däremot behöver vi utöka medborgardialogen, vilket är en sak som diskuteras mellan regerings- och statschefer. Hur går det att fördjupa dialogen bland medborgare om EU? Vilka processer finns det där som kan bli bättre?

Att EU helt plötsligt blir mer känt tror jag inte står och faller med en spetskandidat, men man kan ha olika uppfattningar.

Anf. 146 PAVEL GAMOV (-):

Herr talman! Jag vill inleda med att tacka statsministern för återrapporeringen från det informella toppmötet. När det gäller detta informella EU-toppmöte vill jag framför allt uppehålla mig vid den andra delen av mötet, det vill säga den del som rör EU:s långtidsbudget.

Vi har hört en ganska intensiv debatt om dessa frågor. Om man lyssnar på denna debatt får man lätt intrycket att det finns en stor samstämmighet här. Statsministern talade inte minst om att Sverige tjänar mycket på medlemskapet i Europeiska unionen, men jag ställer mig väldigt frågande till detta påstående, inte minst vad gäller Sveriges självbestämmande och ekonomi. Som vi har kunnat konstatera tidigare i debatten är Sverige en av de största nettobidragsgivarna.

Vad är det egentligen som konkret händer med Sveriges medlemsavgift? Regeringen brukar i dessa diskussioner ständigt hävda budgetrestriktivitet, men i själva verket blir Sverige allt som oftast överkört i dessa frå-

gor. Vi är en av de största nettogivarna, och i och med brexit kommer Sveriges medlemsavgift att öka. Inte heller den utvidgningsprocess som vi ser i EU leder till att Sveriges nettoavgift kommer att hållas nere.

Jag tycker att man i stället ska vända på perspektivet och dels, på längre sikt, verka för ett utträde ur det som EU har blivit, dels, i det korta perspektivet, verka för att vi inte ska vara en nettogivare över huvud taget.

Jag tycker också att regeringen och statsministern ska använda sig av den vetorätt som Sverige har i dessa diskussioner. Man kan gott och väl skära ned på jordbruksstödet, strukturfonderna och andra onödiga utgifter.

Anf. 147 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är detta jag har sagt – att vi ska ha en modern budget innebär att det ska vara mindre av strukturfonder och mindre av jordbruksstöd samt en gemensam jordbrukspolitik. Nivån ska vara låg och fördelningen rättvis – Sverige ska inte betala mer än sin rättmätiga del.

Detta är själva utgångspunkten, och i det ligger en mängd olika saker. Man kan öka egenavgifterna till strukturfonderna och fördela om pengarna så att vi ser till att bättre utnyttja mervärdet med att samarbeta mot terrorism och för ett starkare försvar. Enligt vårt sätt att se det ger detta per automatik mindre utrymme för utgifter vad gäller strukturfonder och jordbrukspolitik.

Att Sverige skulle vara överkört är bara populism, enligt min uppfattning. Samma sak gäller för utträde – ett utträde vore absolut inte bra för svenska medborgare. Det skulle ge oss betydligt sämre förutsättningar för att ha en bra tillväxt i jobben. Förutsättningarna i frågor som rör ungdomsarbetslösheten, jobb, nya produkter och marknaden för företag skulle bli helt annorlunda och mycket sämre. Om det är den vägen vi ska gå har vi en mörkare framtid.

Vi ska se till att vara med i detta samarbete. Vi framför våra synpunkter. Vi står för våra åsikter. Vi är en part som i allra högsta grad är aktiv i diskussionen och respekterad som sådan, och det tänker vi fortsätta att vara.

Därför menar jag att frågan om veto, ett antal månader innan förhandlingarna har kommit igång och kanske två år innan de är avslutade, är för tidigt väckt. Kommer vi dit, ska vi inte tveka inför det. Men vår uppgift nu är att vara konstruktiva och se till bästa möjliga slutresultat för Sverige.

Anf. 148 PAVEL GAMOV (-):

Herr talman! När vi för drygt ett år sedan hade diskussionen om brexit som mest levande även i Sverige ville regeringen inte ens erkänna att Sveriges nettorisk skulle öka vid ett brittiskt utträde. Det är självklart klädsamt att regeringen numera inser faktum och inte duckar i den här frågan.

Jag ser inte alls några problem med att redan i det här läget, två år före brexit, diskutera att Sverige ska sätta hårt mot hårt. Om det finns en vetorätt ska den också kunna användas, och Sverige blir ständigt överkört i de här frågorna. Länder som Norge, Schweiz och Storbritannien kommer att klara sig alldeles utmärkt utan ett medlemskap i Europas förenta stater, och även Sverige borde lyfta utträdesfrågan.

Sveriges nettoavgift ska slopas. Vi ska inte alls vara nettogivare i det korta perspektivet, och vi måste använda oss av vetorätten i de här diskussionerna. Det tycker jag verkligen att Stefan Löfven borde ta upp.

Anf. 149 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller brexit och vad avgiften blir efter den vet vi inte, och det vet faktiskt inte Pavel Gamov heller. Det är lite för tidigt att tala om det. Det vi ska förhandla om nu är vad som blir nästa avgift, så den förhandlingen återstår.

Pavel Gamov tog Norge som exempel. Norge är faktiskt med och betalar, så att ta det som ett paradexempel är kanske inte så bra. Däremot är inte Norge med i de beslutande församlingarna. Där är Sverige med.

Jag står fast vid den tydliga uppfattningen att EU-samarbetet är bra för Sverige. Därför ska vi vara med. Vi ska vara konstruktiva och bidra. Om vi skulle hamna i en situation som inte är hållbar är det klart att vi ska använda vetorätten. Men vi ska först se vad som blir slutresultatet för svensk del, och vi ska göra det bästa möjliga för vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Kultur för alla

Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU5
Kultur för alla
föredrogs.

Anf. 150 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! *Kultur för alla* heter det betänkande som vi nu ska debattera, KrU5.

Jag står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 1 under punkt 1.

Regeringsunderlagets politik är verkligen inte kultur för alla och inte heller för hela landet. Genom sina förslag till riksdagen under de senaste tre åren har man koncentrerat kultursatsningarna till Stockholm och till de stora aktörerna. Liksom vi här i Stockholm känner oss under denna fimbulvinter, som enligt sägnen ska vara i tre år – lika länge som den nuvarande regeringen har suttit – känner sig de små biograferna ute i landet hela tiden: utfrysna och nära till undergång.

Kulturen bidrar, rätt underhållen, till fördjupad demokrati och fler jobb. Nya uttryck tillförs ständigt till vårt gemensamma kulturarv och blir till en dynamisk kraft i samhället.

Alliansen har under sin tid byggt en ny kulturpolitik som värnar kulturens egenvärde och dess möjligheter att bidra till alla samhällssektorer. Armlängds avstånd ska alltid råda mellan kultur och politik. Denna gemensamma inställning vill vi tillsammans bygga vidare på.

Under alliansregeringens åtta år tillfördes kulturen under djup ekonomisk kris 916 miljoner kronor. Det motsvarar en tvåprocentig ökning, och det är unikt under sådana förhållanden.

Herr talman! Det första den sittande regeringen gjorde mot kulturen var att undandra sektorn 2,3 miljarder kronor när man höjde arbetsgivaravgifterna för unga. Detta var ett dråpslag. Trots detta har våra alliansregeringars tidigare satsningar visat sig vara robusta mot de angrepp som Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Vänstern och Sverigedemokraterna ständigt försöker sig på.

Prot. 2017/18:77

1 mars

Återrapportering från
Europeiska rådets
möte

Kultur för alla

Jag ska i detta anförande ta upp vissa aspekter och vet att mina alliansvänner kommer att bredda och förtydliga bilden av de stora skillnaderna i kulturpolitiken.

Herr talman! Låt mig börja med museerna. De är viktiga för enskilda människor och betydelsefulla för samhället i både demokratiskt och ekonomiskt hänseende. Museerna finns över hela Sverige och är olika varandra, och unika samlingar finns på olika håll. Det finns museer som är centrala, de flesta statliga. Det finns andra statliga, som Hovstaterna och museer vid högskolor och universitet. Det finns regionala, lokala, privata, stiftelseägda och ideellt drivna museer. Vi har en fantastisk flora av museer! Det finns nämligen nära 1 700 museer. 6 000 årsarbetare är anställda och – lyssna nu, herr talman! – de har 26 ½ miljon besökare varje år. Det är nästan tre besök per invånare. Det är helt fantastiskt!

Då kan man ju undra hur regeringen tacklar detta. Det enda de verkar vara intresserade av är att införa fri entré till ett fåtal statliga centralt belägna museer, sådana museer som besöks av turister och medelålders tanter som jag.

Regeringen presenterade våren 2017 en kulturarvsproposition, *Kulturarvspolitik 2016/17:116*, där man just fokuserar på de 28 statliga museerna med drygt 8 miljoner besökare. Regeringsunderlaget verkar helt ointresserat av museisektorns bredd och saknar en politik för att de statliga museerna ska samverka med hela det övriga Museisverige.

Alliansen, till skillnad från regeringen, betraktar mångfalden som en styrka och tillgång som politiskt bör bejakas. Alla museer bär en bit av det svenska kulturarvet, oavsett huvudman, och bidrar till fördjupad bildning, fler jobb och större tillväxt. Samarbetet mellan alla svenska museer bör uppmuntras. Och staten, som ansvarig för de stora institutionerna, bör och ska vara en aktör som driver på för ett långsiktigt fördjupat samarbete. Det är Alliansens politik.

Herr talman! Låt mig ta ytterligare ett exempel, som dessutom är väldigt aktuellt, på regeringens ökända Stockholmsfixering. Jag hoppas att Birgit Nilsson är bekant. Hon var världens största dramatiska operasopran. Hon skulle ha fyllt 100 år i år. Regeringen har gett Stockholmsoperan ett stort extra anslag för detta. Andra kulturinstitutioner runt om i landet som vill uppmärksamma detta får göra det ur egen budget.

Birgit var visserligen utbildad och ibland verksam i Stockholm. Men hon var född i Båstad i Skåne, och här prioriterar man stora uppsättningar men utan extra statligt stöd.

La Nilsson, som hon kallades, drog fulla hus i Scandinavium i Göteborg på 1970-talet med uppsättningar av Aida och Turandot. Hon var också gudmor till Göteborgsoperan, som kulturutskottet ska besöka i helgen, och gästade ofta framför allt Wagnerpremiärer. På hennes födelsedag den 17 maj görs en hyllningskonsert som nog får taket att lyfta – men utan statligt stöd. Tråkigt, men så typiskt denna regering.

Herr talman! Jag nämnde kort i min inledning konsekvenserna av regeringens filmpolitik för landsortsbiograferna. Vi har i år redan fått besked om två nedläggningar av biografer, och så kommer det att fortsätta med denna politik som riksdagen tydligt har reagerat mot i sju tillkännagivanden som regeringen ännu inte levererat fullt ut på.

Ekonomiska nyckeltal för det första året med denna farliga filmpolitik visar att regeringen har ökat biografernas skattebelastning med 117 miljoner kronor. Dessa pengar går inte till att producera ny film, och vart de går är det ingen som vet. Regeringsföreträdarna i denna debatt kan väl ge besked om vad de ska användas till.

Herr talman! Ett annat område är kultur och hälsa, där den nuvarande regeringen är helt ointresserad. Under alliansåren uppmuntrades initiativ för bättre rehabilitering runt om i landet. I bland annat Skåne och Jönköping infördes möjligheten att skriva ut kultur på recept. Som tur är finns det regioner som inte är S-styrda, och i Västra Götaland införs nu möjligheten för sjuka människor att få hjälp av kultur i sitt tillfrisknande.

Herr talman! Låt mig avsluta med ännu ett exempel, kultursamverkansmodellen. Den gäller överallt utom i Stockholm, och det är kanske därför regeringen försöker skjuta denna viktiga reform i sank genom att med skatteanslag direkt till bibliotek, kulturskolor med flera gå förbi kultursamverkansmodellens diskussioner mellan stat, regioner och kommuner. Om det är ett medvetet val för att montera ned kultursamverkansmodellen eller inte kan vi kanske få svar på i denna debatt.

På konferensen Folk och Kultur för några veckor sedan ställdes frågan om det finns några stora skillnader i kulturpolitiken. Jag tror att jag i detta anförande har tydliggjort en del av de stora skillnader som finns, och jag kan konstatera: Sverige behöver en allianspolitik också på kulturens område.

(Applåder)

Anf. 151 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till SD:s reservationer 12 och 16. Vi står bakom samtliga våra reservationer men väljer för tids vinnande att enbart yrka bifall till dessa två.

Betänkandet vi debatterar heter *Kultur för alla*. Det har många betydelser: ett varierat utbud för alla grupper och intressen, kulturell sammanhållning eller tillgång och tillgänglighet till kulturell odling och bildning landet runt.

I flera frågor vi behandlar, såsom tillgången till biografier, ställs detta på sin spets. SD är ett av få partier som på riktigt engagerat sig i frågorna och smitt politiska förslag för att tackla dels tillgången till biografier, dels bristen på studiero, arbetsro och litterär förkovran vid Sveriges bibliotek.

Det sistnämnda rör vår viljeinriktning att trygga biblioteken från stök, hot och våld. För inte så länge sedan var detta obefintligt, men i dag är det allt vanligare på allt fler håll runt om i vårt avlånga land. Rapporter om hur tystnad och studiero har förbytts mot högljudda ordningsstörningar och till och med angrepp och övergrepp på såväl bibliotekarier som besökare når oss kontinuerligt. Till slut blir vi kanske luttrade, men det ska vi avhålla oss från.

Sverigedemokraterna kommer aldrig att acceptera en utveckling där vissa tillåts härja fritt och kullkasta bildningsideal och där kulturen inte längre är till för alla utan endast för dem som skriker högst och härjar värst. Därför syftar våra samtal med berörda aktörer och den biblioteksmotion vi i dag behandlar till att återskapa de tempel av kunskap och studiero som biblioteksmiljöerna alltid varit synonyma med.

Övriga partier hänvisar i utskottets kommentar till att det är bibliotekens huvudmän, inte sällan kommun, skola eller universitetet, som är ansvariga för arbetsmiljön, och man utgår från att åtgärder vidtas. Det är visserligen korrekt, men vidtar alla huvudmän åtgärder? Kan de det? Vågar de det? Har de resurser för det? Det varierar såklart oerhört.

Hade det varit enstaka fall på enstaka håll hade argumentationen kunnat hålla hela vägen. Men när vi nu ser en trend över nationen är det fullt rimligt att engagera sig på nationell nivå.

Utskottsmajoriteten erkänner problematiken, ser med oro på den och kommer nogsamt att följa utvecklingen. Det är gott så. Här råder i så fall enighet, och steget till ett tillkännagivande i linje med Sverigedemokraternas yrkande torde förhoppningsvis inte vara långt borta.

Herr talman! Hur kommer det sig att många andra länder lockar filmbolag att förlägga filmproduktion till landet? Hur kan man som nation vinna striden om större filmproduktioner? Vad kan Sverige göra för att öka sin attraktionskraft som inspelningsland?

Svaret på dessa frågor är produktionsincitament. En region och ett lokalsamhälle har mycket att vinna på att få filmproduktion förlagd till det aktuella området. Hotell- och restaurangnäring gynnas, detaljhandel och besöksmål likaså. Antalet arbetstillfällen kan öka och lokalsamhället blomstra.

Detta är något många länder har insett betydelsen av och därmed infört produktionsincitament såsom skattelättnader för filmindustrin – lättnader som i princip är självfinansierade. Norge, Island och flera andra europeiska länder har det, men Sverige befinner sig sedan många år i kölvattnet då vi saknar detta incitament och smörjmedel.

Vi borde ha det. Därför väckte SD frågan i riksdagen 2015 och har sedan dess drivit den, till en början ensamma. Men nu har vindarna vänt eller incitamentet i riksdagen infunnit sig, och 2016 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att utreda möjligheterna för att införa produktionsincitament.

År 2016 fick Tillväxtverket i uppdrag att tillsammans med Svenska Filminstitutet utreda detta, och i december 2017 redovisades det i rapporten *Fler filminspelningar till Sverige*. I rapporten föreslås ett införande av ett statligt incitament i form av en produktionsrabatt på minst 25 procent till företag. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vi kan bara utropa ”äntligen”, och jag vill uppmana regeringen att agera skyndsamt då vi för varje år förlorar positioner och inspelningar på att vi saknar detta incitament. Det är ytterst beklagligt eftersom vi ju inte saknar storslagna inspelningsmiljöer.

Jag vill också ta tillfället i akt att tacka övriga partier och utskottskollegor för att de har insett frågans betydelse sedan den väcktes.

Låt mig avslutningsvis gå från det stora till det lilla eller från det nära till det fjärran, beroende på hur man vill se det. Att tillgängliggöra och synliggöra vår kultur och vårt kulturella arv handlar för oss sverigedemokrater också om att uppmärksamma de trådar i våra kollektiva historiska rötter som löper över nationsgränser och visar styrkan och sambanden i den svenska kulturella identiteten.

Närmast har vi till exempel Estland, där en svensk minoritet levde och var stark trots geografiskt avstånd till hemlandet och en svår jordmån att växa i på plats. Längre bort har vi svenskbygderna i Nordamerika där man

ännu kan uppleva en livskraftig svensk kultur. Ännu längre bort, och till stor del mer bortglömda, har vi utvandrarerna till Sydamerika och då företrädesvis Argentina där ortnamn och språkliga spår ännu vittnar om svensk historia och närvaro.

Mellan 1890 och 1910 emigrerade flera tusen svenskar till Sydamerika, företrädesvis till Brasilien. I och med svåra förhållanden och umbäranden blev många offer för sjukdomar, epidemier och fattigdom, medan några hundra återvände till Sverige. Något tusental flyttade vidare till Argentina.

Denna utvandrarkategori är nästan helt okänd för gemene man i Sverige, men faktum är att det än i dag finns en svensktalande befolkning kvar i provinsen, där man bildade kolonin Villa Svea eller Oberá, som staden heter i dag. Denna grupp av svenskättlingar bör uppmärksammas, och det bör ses över hur man skulle kunna upplysa allmänheten om deras historia. Detta kunde förslagsvis ske genom ett uppdrag till Institutet för språk- och folkminnen. Likaså skulle vi vilja ge institutet i uppdrag att inventera och synliggöra finlandssvenskt och estlandssvenskt arv.

Detta är vår uppmaning och en fråga som vi lär aktualisera och driva i ett bredare perspektiv även framöver.

Anf. 152 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag vill inleda med att jag står bakom samtliga Centerpartiets och Alliansens gemensamma reservationer, men jag väljer här att yrka bifall endast till reservationerna 2 och 17.

Herr talman! I Centerpartiets vision har alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation, möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt buret kultur och amatörers skapande.

Sverige blir ett alltmer mångkulturellt land, och detta skapar nya möjligheter. Kultur stärker självförtroendet och gör att fler tar till vara yttrandefriheten. Detta i sin tur stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle.

I Centerpartiet ser vi hur kulturen bidrar till ett djupare, mänskligare och öppnare samhälle. När vi möts, delar erfarenheter och reflekterar tillsammans blir vi också bättre rustade att möta de utmaningar som finns omkring oss.

Vi vill inte att Sverige ska riskera att klyvas genom att förutsättningarna för ett bra liv försämras på mindre orter. Därför har vi kämpat emot den höjning av momsens på biobiljetter som hotar många biografier och den tillgängliga kulturen dessa erbjuder. Momsen på biobiljetten måste återställas, men under den tid det tar att göra detta måste effekterna av höjningen snabbt bromsas.

Regeringens 25 miljoner till investeringsstöd för biografier på mindre orter är helt felriktade och har absolut ingen effekt. Detta ser vi nu när biografen i Gagnef tvingats stänga. Fler kommer att följa. Från Centerpartiets sida vill vi i stället använda dessa pengar direkt till biograferna på landsbygden via kultursamverkansmodellen. För det är i kommunerna som man ser effekterna av regeringens politik och förstår hur de kan lindras, inte hos Svenska Filminstitutet på Gärdet i Stockholm.

För oss är det givet att prioritera ett nära och tillgängligt kulturliv i hela landet framför satsning på fri entré på statliga museer, som främst är belägna i Stockholm. Biografier på mindre orter betyder mer för kulturlivet

på dessa orter än bara en plats att se film på. De är en viktig del i en kulturell infrastruktur som ger tillgång till ett brett kulturliv i hela landet.

Herr talman! Det finns många ideella krafter som engagerar sig i det nära, lokala kulturlivet. För att kulturen ska bli mer tillgänglig för alla behöver den finnas nära. Det är ofta i bygdegårdarna och på Folket Hus och Våra Gårdar som kulturen frodas. Därför satsar vi från Centerpartiets sida särskilt på samlingslokaler i hela landet – på mindre orter liksom i utanförskapsområden. Detta är platser för såväl turnerande kulturverksamheter som eget skapande och aktiviteter som arrangeras av ideella krafter.

Det är ofta i samarbete med folkbildningens studieförbund som kultur-evenemangen och kulturengagemanget skapas. Den kultur som regionala och lokala aktörer skapar har stor möjlighet att vara tillgänglig och nå nya besökare och deltagare. Vi vill därför se över kultursamverkansmodellen så att regionerna får mer inflytande över hur de nationella resurserna kan användas ännu bättre över hela landet.

Vi vill också inom ramen för kultursamverkansmodellen inrätta ett nationellt kulturhuvudstadsår, där även mindre städer och kommuner får chansen att få strålkastarljuset på sig. Med den digitala tekniken har mycket kultur och kunskap blivit tillgänglig för många fler. Det har blivit enklare att sprida kultur, och möjligheten till delaktighet är nu större än någonsin.

Det digitala samhället har blivit en stor del av vår vardag. Detta syns inte minst med nya breda kulturformer som dataspel, den svenska musik som sprids och uppskattas över nära nog hela världen och möjligheter att se föreställningar som görs på en annan kontinent på bygdegården eller den lokala biografen, så länge den nu finns kvar.

Med de möjligheter som digitalisering ger får också fler möjlighet att finna ett uttryck som passar just dem. Med kreativitet växer vi som individer men också som samhälle. Möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste tas till vara bättre. Vi vet ju inte i dag vilka nya kulturella yttringar som kommer att uppstå när tekniken utvecklas. Det krävs därför ett öppet förhållningssätt från offentligt håll så att även främst ungas aktiviteter på internet kan få ordentligt stöd. Vi ser samtidigt också inom traditionell kultur, som opera och klassisk teater, hur föreställningar utvecklas för att ta plats i det digitala visningsfönstret.

Herr talman! I Centerpartiet vet vi att skaparglädje frodas i frihet. För oss är principen om armlängds avstånd mellan den kultur som skapas med hjälp av offentliga medel och den politiska nivån helt central. Konstnärlig frihet står i kontrast mot statlig och annan offentlig detaljstyrning. Samtidigt bidrar kulturen och dess mötesplatser till kreativa orter och regioner som människor gärna vill besöka, leva och verka i.

Men det centrala är att kulturen är en fri mötesplats där vi kan umgås, skapa, glädjas, oroas, bli överraskade och göra nya bekantskaper. Det är en plats för verklig integration mellan personer med olika härkomst, bakgrund och livssituation, en plats där alla får ta del av och delta i kulturen, som utöver att den berikar livet också bidrar till delaktighet och ett samhälle som håller ihop. Det är därför, herr talman, som kulturen så viktig för Centerpartiet.

(Applåder)

Anf. 153 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr talman! Titeln på det betänkande vi debatterar i dag, *Kultur för alla*, skulle kunna vara hämtad från Vänsterpartiets valplattform. Kultur för alla, inte bara några få, är en av rubrikerna där och en tydlig inriktning för oss. Därför finns det också ett flertal förslag från Vänsterpartiet med i de handlingar som ligger på kammarens bord i dag.

Jag står bakom alla våra reservationer, men i dag yrkar jag bifall endast till nr 19.

De kulturpolitiska målen anger att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Med detta menas bland annat att kön, funktionsnedsättning, klass, bakgrund eller bostadsort inte ska vara ett hinder för delaktighet i kulturlivet.

Ett sätt att få en indikation på om alla verkligen har möjlighet att delta i kulturlivet är att undersöka vilka som deltar i dag och om detta skiljer sig åt mellan olika grupper i samhället samt mellan olika kulturaktiviteter. Vi har en myndighet som gör detta åt oss – det är perfekt. Myndigheten för kulturanalys skriver i sin rapport om kulturvanor från 2017 att kvinnor, yngre och människor boende i städer är mer delaktiga och aktiva i kulturlivet jämfört med män, äldre och människor boende på landsbygden.

Social härkomst, uppnådd klass och inkomst påverkar i vilken utsträckning människor deltar i kulturlivet. För de flesta av oss är detta ingen nyhet, men det är viktigt att vi får det svart på vitt i rapporten. Det visar sig att ju högre utbildning vi har, desto mer kulturaktiva är vi. Därför finns det tydliga kopplingar mellan det arbete som vi gör och det som sker i kulturutskottet.

Lika möjligheter till kultur betyder inte att kulturen behöver vara lika över hela landet, att det ska vara samma erbjudande överallt. Det går mycket väl att tänka sig att det finns en variation i utbud och kulturvanor utan att vår ambition och kulturpolitikens intentioner om lika möjligheter går förlorade. Det är inte en likriktad kultur vi vill ha. En viss regional variation eller skillnader mellan olika gruppers kulturvanor är i sig inte något problem eller något konstigt så länge alla medborgare har möjlighet till deltagande.

De som är underrepresenterade i dagens kulturliv kommer också att vara mindre delaktiga i den process där vi över tid gemensamt formar vårt kulturarv. Detta påverkar alltså även den delen.

De trösklar som utgörs av kostnader för exempelvis att gå på kulturskolan eller besöka ett museum eller hur långt det är till närmaste bibliotek kan relativt lätt förändras med hjälp av kulturpolitiken och vilka prioriteringar som görs.

Innevarande mandatperiod har Vänsterpartiet genom förhandlingar med regeringen om statsbudgeten medverkat till att inträdet till statliga museer har tagits bort, att avgiften till kulturskolan sänks och att det nu ska genomföras en omfattande satsning på att öka tillgängligheten till biblioteken. Så långt har vi alltså verktygen.

När det gäller att påverka de kulturvanor som har med samhälleliga mönster och mekanismer att göra är det svårt att förändra endast med hjälp av de kulturpolitiska verktygen.

I den rapport från Kulturanalys som jag nämnde tidigare understryks skolans och utbildningens centrala roll för allas möjlighet att delta i kul-

Prot. 2017/18:77

1 mars

Kultur för alla

turlivet. Det kan handla om hur väl skolan integrerar professionellt framställd kultur i sin verksamhet. Men det kan också handla om skolans innehåll. Bland annat de estetiska ämnena och satsningar på ökad läsförståelse är viktiga delar.

Även studie- och yrkesvägledarnas roll och hur de kan uppmuntra elever att bryta sociala mönster och att våga söka nya utbildningsvägar är en del av hur vi kan bredda rekryteringen till de konstnärliga utbildningarna framöver.

I dessa frågor kommer vi att återkomma med motioner i betänkanden längre fram i vår. Men jag vill ändå nämna det i detta sammanhang.

I de kulturpolitiska förarbetena är målet om allas möjlighet att delta starkt kopplat till geografisk tillgänglighet. Denna viljeinriktning ligger till grund för den kulturella infrastrukturen som vi kan se att vi har i landet med folkbibliotek, länsteatrar, länsmusik och läns museer.

Den senaste uppföljningen av de kulturpolitiska målen visar, som jag sa, att det spelar roll var någonstans i landet vi bor.

Kommuners och regioners kulturutgifter har ökat. Man har satsat, men olika mycket. Tillgängligheten till exempelvis kulturskola och bibliotek varierar i landet. Det är främst invånare i större städer och de som lever under de mest gynnsamma förhållandena som tar del av professionell scenkonst och konstnärlig kultur.

Skillnaden mellan stad och land i stort gäller särskilt kultur som kräver fysisk närvaro – konsertbesök och teaterbesök. Det är förstas en självklarhet. När det gäller lättillgänglig kultur och kultur som kan upplevas och skapas hemma är skillnaderna förstas mindre. I detta sammanhang vill jag lyfta fram vår motion som handlar om att utnyttja digitaliseringens möjligheter. Det är en viktig pusselbit i detta sammanhang.

En del i att skapa möjligheter att delta i kulturella aktiviteter handlar förstas också om vilka villkor som vi har för de professionellt verksamma kulturskaparna. Det är de som ska stå för mycket av det som vi efterfrågar. Kulturskaparnas arbets- och levnadsvillkor är förstas viktiga i dag men också för de barn som vi nu uppmuntrar att gå i våra kulturskolor och ta del av de aktiviteter som erbjuds. Vilken arbetsmarknad ska de ha i framtiden? När vi nu uppmuntrar dem att gå dessa utbildningar och läsa de estetiska ämnen som kommer tillbaka till gymnasieskolan är det rimligt att de också får möjlighet att jobba inom kultursektorn framöver.

Vänsterpartiet har länge drivit på för att stärka villkoren för de professionella kulturskaparna. Det måste vara möjligt att leva på sitt kulturskapande under rimliga förhållanden. Det handlar om ersättningar, att MU-avtalet ska följas, att kulturskaparna ska få möjlighet till fast anställning på kulturinstitutionerna och att socialförsäkringarna anpassas till den verklighet som kulturskaparna lever i och att det inte finns någon annan fantasi-bild. Detta ska vara anpassat till det läge som frilansarna har i dag.

Vi ser fram emot den stora utredning som pågår om dessa frågor och lägger inte fram några nya förslag på detta område i dag.

Däremot har vi ett ganska omfattande förslag när det gäller konstförsäljning. När konst ökar i värde och handlas för högre priser tycker vi att det är en konstruktiv och ekonomiskt förnuftig tanke att detta värdeskapande på den kommersiella konstmarknaden kan gå tillbaka som satsningar till nutida konstnärer och bidra till att underlätta för ny konstproduktion och säkerställa mångfald och framtida värdeskapande på konstmarknaden.

Vi har sneplat lite grann på hur man har jobbat i Norge ända sedan 1948 med en modell med en konstavgift som hänger ihop med följerrätten. Syftet är att konstnären och konstnärens anhöriga ska ha rätt till en del av värdestegringen när konstverk säljs vidare. Man har en fond som i första hand ska ge äldre konstnärer och avlidna konstnärers familjer en inkomst och pension. Fortfarande är det så i Norge att en stor del av denna fonds tillgångar går till konstnärer över 60 år men även till arbetsstipendier till unga konstnärer, etableringsstöd, projektstöd och olika konstpriser som ett positivt inslag.

Detta har man faktiskt sneplat på i Sverige tidigare. Redan 1996 tillsatte regeringen en utredning för att titta på ett regelsystem som påminner om det norska. Det presenterades ett betänkande som hette *En fond för unga konstnärer*. Vi beklagar att det inte blev verklighet i Sverige. Vi skulle vilja lyfta fram den frågan nu igen, så att vi kan få en konstfond likt den i Norge men utifrån svenska förhållanden. Detta är i dag en underfinansierad bransch, och detta skulle kunna säkerställa god återväxt av samtida konst. Det gynnar även konsthandeln på lång sikt. Det är därför som jag väljer att lyfta fram reservation 19 i dag.

Anf. 154 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra om slutsatserna av Kulturanalys rapport. Vasiliki Tsouplaki nämner att män och boende på landsbygden är mindre kulturaktiva. Men hur kan hon då förklara fri entré på Stockholmsmuseer? Det är ju vi, medelålders tanter, som får ta del av detta. Vad är era förslag till hur män och boende på landsbygd i större utsträckning ska få ta del av kulturen när ni stryper biograferna? Redan i år har två landsortsbiografer lagts ned på grund av den filmpolitik som ni står bakom.

Jag ställde en fråga som gällde kultursamverkansmodellen. Eftersom Vasiliki Tsouplaki i sitt anförande tog upp att man ska ha direktverkande anslag till bibliotek, kulturskolor med mera och gå runt kultursamverkansmodellen undrar jag om Vasiliki Tsouplaki och Vänstern är medvetna om att ni håller på att sänka kultursamverkansmodellen. Men det är kanske det som ni vill, så att alla delar av landet ska bli som Stockholm, som inte är med i kultursamverkansmodellen.

Ni har haft kongress. Jag undrar hur det gick med förbudet mot att driva privata folkbibliotek. Blev det ett förbud, och hur ska det då gå med folkbiblioteket i Hällefors som har drivits sedan 1997? Ska ni stänga det? Ska människor på denna ort inte ha möjlighet till ett bibliotek?

Anf. 155 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Det var många olika frågor. Jag börjar med frågan om hur vi ser på fri entré till statliga museer. Vi ser att dessa museer är vårt gemensamma kulturarv. Det är grunden till att vi vill ha fri entré, inte var någonstans i landet de ligger. Vi vill att så många som möjligt kan ta del av det. Skolklasser från hela landet kan besöka dessa museer när de är på besök. De kommer till riksdagen, och de går till de olika museerna. Detta är en mer principiell fråga om hur vi ska se på vårt gemensamma kulturarv. Vi vill att det ska vara tillgängligt för så många som möjligt.

När det gäller kultursamverkansmodellen känner jag lite grann att angrepp är bästa försvar från Cecilia Magnusson. Men ni har faktiskt skurit ned på finansieringen av kultursamverkansmodellen. I budgeten 2015

sänktes anslagen. Sedan fick vi höja dem igen när vår budget gick igenom. Jag vet inte om det skiljer 1,2 eller 1,5 miljarder kronor mellan våra budgetalternativ. Jag minns inte siffrorna exakt. Cecilia Magnusson kanske kan svara på det sedan. Det totala avgör vilka möjligheter vi har för kulturella satsningar. Att just lyfta ut den del som hon nu tar upp, alltså hur vi finansierar biblioteken och kulturskolorna, är en liten del. Men det är en rejäl satsning på de delarna. Ni har ju ingen satsning, inte i kultursamverkansmodellen heller, när det gäller museer eller vad det kan vara för någonting på regional nivå. Om man ser till totalen har vi mer resurser för alla delar av vår kultur.

Jag känner lite grann att angrepp är bästa försvar, Cecilia Magnusson. Ni har egentligen inte så mycket på fötterna.
(Applåder)

Anf. 156 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Jag fick inte något svar på om man ska förbjuda privat drivna folkbibliotek. Jag hoppas att jag får svar i nästa inlägg.

Sedan gäller det vårt gemensamma kulturarv. Vi har 1 700 museer, och ni prioriterar 28 centralt belägna museer. Vad är det för sätt att sprida kulturen i hela landet? Hur många skolklasser kan komma hit till Stockholm? Jag är från Göteborg. Det är en hyfsat stor stad, men det är inte många klasser som kan ta sig hit för att gå på de fria öppna museerna. Självklart kan skolorna runt Stockholm göra detta, men inte skolorna i hela landet. Det är för några få, inte för de många.

Ska jag behöva upplysa Vasiliki Tsouplaki om att budgeten 2015 var en alliansbudget? Om man ska röra sig med siffror får man faktiskt röra sig ärligt och rätt.

Det är i detaljerna som djävulen sitter. Jag undrar om Vasiliki Tsouplaki kan svara mig: Är ni på väg att köra kultursamverkansmodellen i sank, eller är ni beredda att stå upp för den modellen, som har gjort så mycket för att kulturen ska få ta mer plats i hela landet? Ge oss ett besked i dag så att vi kan jobba utefter det!

Anf. 157 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Jag kanske var otydlig. Anledningen till att jag nämnde nedskärningarna 2015 var att det var er budget som gick igenom. Då sänkte ni anslagen till kultursamverkansmodellen. Det är det som jag har i mitt minne. Jag är ny i utskottet, så jag kan ha blandat ihop siffrorna, men jag är ganska säker på att det var på det sättet.

Det jag vill säga är att ersättningen i kultursamverkansmodellen har en direkt koppling till de regionala museerna. Vill man, som du säger, ha fri entré på fler ställen i landet? Det vill Vänsterpartiet. Vi ser också hur det är där vi är med och styr. Till exempel i mitt hemlän, Region Västmanland, har vi fri entré till vårt länsmuseum. Och i den kommun som jag har varit aktiv i, Västerås, har vi fri entré till konstmuseet. Det är möjligt, om man har den politiska viljan, att i hela landet göra på det sättet och att satsa de resurserna. Men kultursamverkansmodellen tycker jag är en bra modell, och vi vill stärka den. Där ska det inte råda något tvivel.

Du svarade inte riktigt på frågan om skillnaden mellan våra budgetar, Cecilia Magnusson, hur mycket det handlar om. Men det är en stor skillnad

mellan hur mycket ni och hur mycket Vänsterpartiet tillsammans med regeringen lägger på kulturområdet. Jag tycker att det är viktigt att framhålla det.

Sedan vill du lyfta upp detaljer i olika delar som vi tog upp på vår kongress, till exempel. Vi ser det ungefär som när man pratar om stopplagen när det gäller akutsjukhusen. Vi vill titta på hur vi kan se till att vi behåller folkbiblioteken i offentlig regi. Det är demokratiska mötesplatser som vi vill ska fortsätta vara allas vardagsrum. Det är mötesplatser, som jag pratade om tidigare, som är en del av den kulturella infrastruktur som vi vill ska vara under demokratisk kontroll. Det ska vara ett folkligt inflytande, och det ska vara en del av välfärden.

Anf. 158 CHRISTER NYLANDER (L):

Herr talman! Utanför denna kammare pågår en viktig och svår debatt om politisk styrning av kulturen. Jag tycker att det är en otroligt viktig debatt: att fundera kring hur politiken ska styra svensk kultur. Det beror på att vi har så svårt att tänka bort kulturens kraft, särskilt vi politiker som gillar kultur. Vi vill gärna tro att den som läser Atwood eller Shakespeare eller ser på Lemhagen eller Bergman blir en bättre människa, som är mer utvecklad och som har klokare tankar. Vi vill så gärna bidra till att tankar leds rätt och till att folk utvecklas åt rätt håll, det som vi tycker är rätt håll.

Men det är inte litteraturens uppgift att göra oss till bättre människor. Det är inte konsten som ska göra att vi slutar åka flygplan, och det är inte scenkonsten som ska göra att vi slutar mobba varandra. Det är inte heller filmskapares huvudsakliga uppgift att motarbeta rasism. Ändå kan vi inte överge hoppet om att det trots allt blir så – och ibland blir det faktiskt så. Kulturen har nämligen en förmåga att utveckla människor, och det sker lite grann av sig självt utan att politiken gör så mycket.

Sedan vill vi politiker skynda på utvecklingen. Vi försöker styra lite grann åt det håll som vi tycker är viktigt. Vi försöker urskulda oss: Ja, men det vi själva vill är inte så farligt, för vi tycker att det är gott. Men då glömmar man bort två saker, tror jag. Det kan komma någon efter oss som inte vill gott och som då använder den förmåga att påverka kulturen som vi har använt åt det goda. Men det handlar också om att det livskraftiga tankefröet ofta inte är det som medvetet planteras in av någon annan. Den som verkligen försöker påverka någon annan med kultur kan snarare möta en motreaktion som leder åt ett helt annat håll än det som var tänkt.

Kulturpolitik som syftar till att förändra människor är väldigt svårt, och det är väldigt skönt att det är svårt att påverka människors tänkande genom kulturpolitik.

Herr talman! Liberal kulturpolitik handlar om den bildningstörstande människan. Det är ingen slump att liberaler i alla tider har sysslat med skolpolitik. Det handlar om att människor ska möta ny kunskap och nya världar och se sådant som de tidigare inte sett. Det handlar om att introducera i en helt ny värld, om att kunna tänka och om att kunna drömma om sådant som man inte visste att man kunde drömma om.

Av samma skäl är liberaler engagerade i kultur och kulturpolitik. När man väl har lämnat skolan och hittat den nya kunskapen och de nya världarna tar kulturen på något sätt vid. Det är där man finner möjligheten att ytterligare utveckla sina kunskaper eller att hitta nya drömmar eller nya världar som man kan leva i. Det handlar också om att förverkliga tankar.

Det handlar inte bara om förmågan att hitta nya världar utan också om att få den kunskap och de verktyg som behövs för att träda in i de världarna, om man så vill. Poängen är att man ska se många nya möjligheter, men man ska inte vara tvingad att gå dit om man inte själv känner för det.

Herr talman! Jag tror att just bildning är någonting som svensk politik åter behöver sätta fokus på, för vi har två huvudsakliga frågor som människan alltid har tänkt på och som människan ännu mer behöver tänka på framöver. Frågorna är: Vem är jag, och vilka är vi?

En sak som underlättar din förmåga att tänka djupt kring detta är att möta kvalificerad kultur som får dig att se sådant som du inte tidigare sett. Det är därför, herr talman, som vi har en reservation om att kulturinstitutionerna ska nå fler, att kulturen ska nå fler och att kvalitetskulturen ska nå fler. Det är därför som vi också har en reservation om att biblioteken måste vara trygga. Bibliotek är en plats för bildning. Det är en plats för människor som vill läsa. Det är en plats för unga människor som inte har en chans att göra läxan hemma. De kan i stället sitta där i lugn och ro och göra sitt skolarbete. Bibliotek är en plats för bildning, inte för bus. Därför måste biblioteken kunna stänga av dem som inte sköter sig på biblioteken. Jag tror att bibliotekslagen borde skärpas på detta område.

Herr talman! Liberal kulturpolitik handlar också om den skapande människan. Det handlar om att söka nya uttryck, att svara på frågor som man inte visste kunde ställas och om att ge nya svar på gamla frågor. Det handlar om att ifrågasätta gamla sanningar och om att ha frihet att uttrycka sig kring sådant som andra tycker är jobbigt att man uttrycker sig kring. Det är helt centralt att befästa och stärka den yttrandefrihet som kulturen bygger på. Risken för självcensur måste motarbetas.

Det är viktigt att människor kan säga det som de vill säga. Samtal måste föras även om det är jobbiga samtal. Vi behöver, tror jag, ett mer resonerande och tillåtande samtal i Sverige. Där inser man också att folk ibland gör fel och tänker fel. Då får man ha förmåga att resonera kring detta, och då tror jag också att bildning är centralt.

Det internationella samtalet, som kulturen är inblandad i och som kulturskapare är inblandade i, är en viktig del i detta. Därför har Liberalerna en reservation om att utöka utbytet med omvärlden.

Herr talman! Tillsammans skapar den skapande och bildningstörstande människan något som jag skulle kalla för samhällets intellektuella infrastruktur. I den värld vi lever i i dag tror jag att värnandet av denna intellektuella infrastruktur är en helt central uppgift för politiker.

Det bildningsförakt och den populism som sprider sig i Europa, i världen och även i Sverige, de antiliberala strömningar som ifrågasätter människors rätt att vara sig själva och överraska sin omgivning – allt detta gör att vi behöver stärka den intellektuella infrastruktur som kulturen faktiskt bidrar till att skapa.

Herr talman! Jag tror egentligen att kulturpolitiken behöver ett centralt mål, och det är att betona kvalitet och att fler ska möta kvalitet. Det är därför vår kulturpolitiska motion ser ut som den gör.

Jag yrkar med detta, herr talman, bifall till reservation 13 om trygga bibliotek.

(Applåder)

Anf. 159 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag vill först yrka bifall till reservation 3 och ställa mig bakom samtliga alliansreservationer.

Jag tänkte ta mig den politiska friheten att fortsätta resonemanget genom att utmana själva rubriken på det här betänkandet: kultur för alla. Eller ”mer kultur till fler” som regeringen och kulturminister Alice Bah Kuhnke uttrycker det.

Jag har arbetat som lärare i många år och följt många elever och sett deras olika förutsättningar, både ekonomiskt och socialt. Innan jag antrade riksdagen arbetade jag tio år i Göteborgs räddningsmission med hemlöshet. Där mötte jag dem som Moder Teresa kallade de fattigaste av de fattiga – de hemlösa. Givetvis fanns det också många barn i det sammanhanget. De hade väldigt lite av kulturella upplevelser. De levde i en annan värld, bland de ekonomiskt utsatta.

Jag kanske inte är på decimalen rätt, men ungefär en kvarts miljon barn, alltså runt 250 000 barn, i Sverige lever i familjer med inkomst under den gräns som EU definierat som fattigdom. De som är mest utsatta är barn med utländsk härkomst, barn i vissa storstadsförorter, barn till ensamstående föräldrar och barn till unga föräldrar. De har ofta väldigt lite av kulturella upplevelser. De lever i en värld av fattigdom. Det här är en del av sanningen om Sverige i dag.

Kanske är det så att när erbjudandet om att spela instrument i kulturskolan kommer i pappersform göms brevet undan av föräldrarna eftersom man inte har pengarna att betala avgiften.

Herr talman! Sedan har vi den andra världen, det vill säga de som lever i ett kulturellt utbyte och som påverkar sina barn att gå på konserter, börja spela instrument själva, måla eller dansa. Jag finns själv i en familj där mina två söner och deras respektive alla spelar instrument och även undervisar i det. Kultur kan vara så mycket, och de barn som lever i det här sammanhanget lever ofta ett kulturellt rikare liv.

Så har vi ytterligare en dimension: den elitistiska. Vi skiljer på elitistiskt och professionellt. De professionella är personer som genom kunskap, talang och övning blir yrkesmässiga utövare på ett instrument, dansare eller annat.

Vad menas då med elitistisk? Så här står det i ett digitalt uppslagsverk:

”Elitism är en tro på eller ett förhållningssätt till en elit. Denna elit anses av förespråkare ha bättre åsikter som bör tas mer allvarligt, eller anses vara de enda som passar som ledare. I ett samhälle som styrs genom elitism erhåller denna grupp människor en särskild position eller särskilda privilegier i gruppen, i motsats till majoriteten av folket som inte har förmågor eller förutsättningar av att leva upp till kraven. — — — De personer som hänger sig åt kulturelitism brukar som kollektiv kallas kulturelit.”

Det ligger naturligtvis nära till hands att skaka liv i Kristdemokraternas förre partiledares prakttal i Almedalen om ”verklighetens folk”. Det är ju mil mellan kultureliten och verklighetens folk, men det är en avgrund mellan kultureliten och de fattiga.

Möjligen är regeringssidan infångad av kultureliten. Beskrivningen i Aftonbladet av kulturministern som ”diamantministern” blir rätt träffande i sammanhanget. Det är inte snyggt, men jag tror att det är ganska träffande.

Jag är övertygad om att regeringen med den miljöpartistiska kulturministern i spetsen har alldeles underbara kontakter med kultureliten, men vad gör ni i regeringen – socialdemokrater och miljöpartister med stöd av Vänsterpartiet – för de fattiga barnen och deras möjligheter till kultur?

Gratis inträde för alla, inte bara för barn, till statliga museer, varav de allra flesta är placerade i Stockholm – det är inte underligt att det här är en av finansministern och stockholmaren Magdalena Anderssons favoritreformer. Det är bra för dem som tidigare gick på museer och som nu slipper betala för sig. Det är bra för turister som är på besök och går in gratis. Det är bra för alla barn, såvida de inte vill se en speciell utställning. Då ska det betalas.

Alliansregeringen gjorde i stället så att barn och ungdomar fick gå gratis på *alla* utställningar runt om i hela landet i de museer som staten har hand om.

Jag saknar också interventioner från regeringen när det gäller att nå de mest ekonomiskt utsatta. Det är vackra ord och många löften hit och dit. Kulturministern åker runt, och det bjuds gottepåsar i princip överallt. Det är 350 miljoner till rabatter för inköp av elcyklar, men vad görs för de mest utsatta barnen?

Herr talman! Det är ganska symboliskt att vänsterregeringen har tagit bort fritidspengen som Alliansen införde. Det var en peng på 3 000 kronor till barn som lever i ekonomisk utsatthet. Vi har haft det uppe här tidigare i dag. Om man går i klass 4–9 och har levt med försörjningsstöd sex månader under den senaste tolv månadersperioden får man möjlighet till ett bidrag till terminsavgiften på kulturskolan, medlemsavgiften i en idrottsförening eller liknande. Denna peng vill vi kristdemokrater införa igen när vi förhoppningsvis byter regering efter den 9 september.

Jag vet inte hur det är med det här med fritidspengen. Men jag tror att det skaver lite hos några på regeringssidan som tycker att det här egentligen inte är så dumt. Jag har hört någon säga detta, och jag tror faktiskt att det är så att dropparna urholkar stenen. Så småningom kanske vi rent av kommer till konsensus i fråga om detta.

Regeringen har makten, och ni har pengarna. Ni har höjt 64 skatter, ni styr landet och lägger fram förslag till riksdagen. Ni har ett väldigt stort ansvar i det här.

Herr talman! Enligt oss kristdemokrater är kulturpolitiken viktig, och vi har en politik för alla de delar som gäller kulturen. Det jag har försökt visa med mitt resonemang är att de allra mest ekonomiskt och socialt utsatta barnen, de som verkligen behöver vårt stöd, fortfarande lever utanför de kulturella sammanhang som är så viktiga för varje barns utveckling och mognad och för varje människa.

Vi måste hjälpa åt att göra världen bättre för dessa barn och familjer. Grundläggande ur ett kulturellt perspektiv är att flickor och pojkar under hela sin uppväxt ska ha tillgång till kulturella verksamheter där de själva är medskapande.

(Applåder)

Anf. 160 AGNETA GILLE (S):

Herr talman! Det finns mycket att säga efter att ha lyssnat på debatten, men jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande KrU5 och därmed också avslag på samtliga reservationer.

Kultur ska vara för alla. Kultur är för alla i hela landet. Kultur ska bejaka och alstra inspiration och nya idéer. Kultur ska finnas för att må bra, skapa nya lösningar och ge nya möjligheter. Men kultur ska också bidra till att skapa nya jobb. Kultur ska ge oss en stund att fly från dagens tuffa utmaningar och bara må gott.

Vi har en budget för 2018 med historiskt stora satsningar på bland annat trygghet, välfärd och jobb. Budgeten innehåller reformer för 40 miljarder kronor. Det är 40 miljarder som ska komma alla till del.

Tillsammans med satsningar på trygghet och utbildning är kulturen det som skapar ett samhälle där människor tillåts göra klassresor, drömma om en större framtid och känna att de har en plats i världen.

Kulturbudgeten för 2018 innehåller en historiskt stor satsning på ytterligare 745 miljoner kronor. Till detta kommer också satsningar på folkbildning och idrott. Under mandatperioden har vi ökat kulturbudgeten med 1 ½ miljard. Det är mycket pengar som satsas på kultur. Den splittrade borgerliga oppositionen som vi har lyssnat på här gör stora neddragningar och inte samma satsningar på kultursidan – till förmån för skattesänkningar.

Vår kultursatsning har barn och unga i fokus, men den innehåller också satsningar på konstnärer, kulturarbetare, kultur i hela landet och kultur för alla. Det sker med yttrandefrihet och demokrati som grundbult.

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att alla människor ska ha rätt och möjlighet att ta del av kultur och att också utöva kultur. Vi ser kulturen som en stark kraft som bidrar till att skapa mening med livet och en sammanhållning – sammansvetsning – i vårt samhälle. Den har också stor betydelse för vår hälsa och vårt välbefinnande. Kulturen är verkligen en del i vårt samhällsbygge.

Den svenska modellen med vårt välfärdsbygge bygger på att man oavsett bakgrund ska kunna förverkliga sina drömmar. Här är språket ofta nyckeln och litteraturen det som gör världen rikare och mer förståelig för oss människor. Att läsa och skriva är viktigt på många olika sätt. Läsningen vidgar våra vyer och bidrar till vår utveckling. Att vuxna läser för barnen, och att barn och unga har god tillgång till böcker oavsett var de bor i landet, är mycket viktigt för att de ska få en bra start i livet. Litteraturens och språkens värld ska vara öppen för alla människor, oavsett vilken bakgrund de kommer från.

Därför har biblioteken aldrig varit så viktiga som de är nu. Det är så glädjande att regeringen satsar ytterligare 275 miljoner kronor på biblioteken för att alla ska få likvärdiga möjligheter till att utveckla sitt läsande.

Vi socialdemokrater vill också minska de digitala klyftorna. Vi har tagit initiativ. Här spelar också biblioteken en viktig roll när det gäller digitaliseringen. Men vi ser också i digitaliseringen hur det går att skapa stora möjligheter att tillgängliggöra kultur i hela landet. Vi har tagit initiativ, gjort om och sett till att satsningen på digitala utsändningar från våra nationalscener, Operan, Dramaten och Riksteatern, är en bra investering. De når ut till fler i hela landet. Där är vi helt överens.

Kultur och hälsa tas också upp i betänkandet. Jag påminner mig då kulturutskottets besök i Östersund och Östersunds Fotbollsklubb. Fantastiska framgångar inom hela Fotbollseuropa kan också kopplas ihop med klubbens och lagens kulturaktiviteter. Det är fantastiskt att se. När vi i kulturutskottet tar del av sådana erfarenheter anser vi att det är viktigt att ta

vara på den forskning som finns i ämnet kultur och hälsa i utformningen av den framtida kulturpolitiken.

Vi ska inte ha mindre kultur, utan vi ska ha mer kultur till fler – därav en mycket stark kulturbudget. Kultursamverkansmodellen är en viktig och uppskattad kulturreform som genomfördes av den borgerliga Alliansen, även om kunskapen inom Moderaterna i dag kanske lämnar mer att önska. Vi har tillfört extra medel till kultursamverkansmodellen. Det ger effekt ute i våra kommuner och landsting. Så kan hela landet ta del av kultur. Det är dock viktigt att vi noga följer utvecklingen eftersom den regionala variationen är stor. En viktig del som utvärderingsgruppen betonar är dialogen mellan den nationella nivån och den regionala nivån. Den bör vidareutvecklas och behållas.

Herr talman! I tider då många länder begränsar de fria konstnärerna, oberoendet och yttrandefriheten är det viktigt att visa att vi i Sverige vill lyfta fram och värna den fria konsten. Satsningen på 115 miljoner för att förbättra förutsättningarna för den fria konsten genom en förstärkning direkt till konstnärerna, till Kulturbryggans nyskapande projekt, till fria grupper, konstnärlig gestaltning av vår gemensamma miljö och ett utökat stöd till litteratur- och kulturtidskrifterna är ett sätt att stödja den fria konsten.

Vi socialdemokrater är övertygade om att kulturen är viktig för att öka sammanhållningen, för att minska klyftorna och för vårt välbefinnande. Därför är det viktigt för oss att fler ska få tillgång till konst, kultur och bildning. Detta gör vi för att skapa ett mer jämlikt samhälle.

Herr talman! Med de avslutande orden yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna eftersom alla de förslagen är tillgodosedda.

(Applåder)

Anf. 161 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Socialdemokraterna. Jag tror knappast att det andra regeringspartiet Miljöpartiet eller Vänstern som utgör regeringsunderlag nämndes i anförandet. Men det behöver vi inte orda mer om.

Jag har några konkreta frågor som jag tog upp i mitt anförande och som Agneta Gille kunde förbereda sig för. Bland annat tog jag upp de 117 miljoner kronor i större skatteintäkter som ni har påtvingat biograferna under det år som er farliga filmpolitik har funnits. Vad ska de pengarna gå till? Ska de gå till kultursatsningar, eller går de in i det svarta hålet?

Jag var med på ett filmpolitiskt samtal i januari där Niclas Malmberg sa att han och regeringen inte nöjer sig med 25 procents moms på film utan att de kan tänka sig 25 procents moms på hela kulturområdet. Står Socialdemokraterna bakom den uppfattning som Niclas Malmberg – och kulturministerposten – uttryckte i filmavtalen?

Det finns ingen kultursamverkansmodell i Stockholm. Men vill ni genom att direktöverföra satsningar underminera kultursamverkansmodellen? Varför får vi inte några svar på de frågorna?

Vidare finns frågan om en politik för alla museer, inte bara för de 28 statliga museer som kulturarvspropositionen innehöll. Ge oss ett svar! När kommer en politik för alla i hela landet?

Anf. 162 AGNETA GILLE (S) replik:

Herr talman! Det här är intressant att höra. Jag tror inte att man tjänar på att slänga så många slängar som möjligt i kulturdebatten. Vi ska försöka ha en sansad debatt och dialog.

När det gäller biografmomsen känner vi också att vi följer det här noga. Vi tittar på nedläggning av biografier, som jag tycker att Centerpartiet på ett bra sätt beskriver oron för. Vi följer den oron, men det vi kan se är faktiskt att biografier på landsbygden lades ned också långt innan biografmomsen kom. Där finns alltså både och.

Därför har vi skjutit till pengar så att det finns ytterligare 25 miljoner till att stärka upp och försöka se till att vi får biografier i hela landet.

Något som är intressant och gör mig glad att se när jag är ute vid sommarhuset är att i Östhammar är det en ny privat ägare som vill öppna biograf. Det finns också sådant, så vi får så att säga både ge och ta. Det finns en möjlighet att det också öppnar biografier. Det tycker jag är intressant.

När det gäller momshöjningar finns det partier på allianssidan som driver på för momshöjningar som jag tycker är lite skrämmande. Men vi ska inte behöva oroa oss för att Socialdemokraterna ska höja momsens där.

Det finns många delar i det här. Det mest intressanta är varför Moderaterna satsar 1,2 miljarder mindre på kulturen – 1,2 miljarder mindre för att man inte har tillräckligt med pengar att fördela till kulturen. De går till skattesänkningar, och då går de till skattesänkningar till dem som har det bäst och har mest. Det skulle jag vilja ha ett svar på.

Anf. 163 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Till skillnad från Agneta Gille ska jag svara på frågan.

Vi har tillfört skattemedel under alla våra år i oppositionsroll, precis som vi gjorde i majoritet. Men Agneta Gille och regeringsunderlaget drog undan 2,3 miljarder kronor från kultursektorn redan när ni tillträdde, när ni höjde arbetsgivaravgiften för unga, så ni har många miljarder kvar att ta upp om vi ska återställa förutsättningarna i kultursektorn.

Men Agneta Gille svarar inte på frågan om de 117 miljoner kronor extra som filmområdet nu får dras med i och med den höjda momsens. Det är en oro som ni följer. Men vi varnade ju för detta. Vi varnade för momsens konsekvenser. Vi varnade för att det skulle läggas ned biografier.

Agneta Gille! Det är ingen oro. Det är en realitet. Redan i år har två biografier i landsorten lagts ned. Hur många fler ska läggas ned innan ni reagerar och gör om och gör det som riksdagen beslutade att regeringen skulle göra på filmområdet? Det är bråttom!

Kultursamverkansmodellen – ska ni sänka den? Eller vad är det ni håller på med när det gäller att tillföra bidrag direkt, förbi kultursamverkansmodellen? Vad kommer närmast om ni får råda med er politik? Nej, det här landet behöver en alliansregering också på kulturpolitikens område.

Anf. 164 AGNETA GILLE (S) replik:

Herr talman! När vi hade en alliansregering med en moderat kulturminister sa kulturministern till oss i kulturutskottet att den största kultursatsning som Moderaterna och Alliansen någonsin gjort i Sverige var att sänka skatterna, för då kom det mer pengar till kulturen.

Jag undrar fortfarande hur det kan vara möjligt. Det är så främmande för mig. Men det är inte främmande för Moderaterna, utan de tycker att den största kultursatsningen är att sänka skatterna och ta bort möjligheterna att få en välfärd som fungerar.

Filmavtalet var väl ändå en del som vi var tvungna att göra någonting åt. Skulle vi fortsätta i filmavtalet? Vi var helt överens. Vi har tillskjutit pengar, och det vet Cecilia Magnusson väldigt väl. Jag kan visa svart på vitt vad som skiljer i budget. Jag har tagit ut det som finns på papper. Det skiljer otroligt stora summor, 1,2 miljarder, mellan våra kulturbudgetar. Det är stora summor.

Dessutom: Arbetsgivaravgiften för unga, vad gav den för resultat? Har vi någonsin haft så låg ungdomsarbetslöshet som vi har nu? Och jobbade de ungdomarna inom kultursektorn? Hur mycket kan man vrida och vända i politiken? Jag tror inte att det resonemanget håller. När det gäller arbetsgivaravgifter för unga var det som var tidigare verkligen ett slöseri. I dag kommer ungdomarna ut i arbete, och kulturen blomstrar. Kulturen har fått mer, och samverkansmodellen har fått mer. Vi känner oss väldigt nöjda.

Jag sitter dessutom i kulturnämnden i Uppsala, och vi ser hur mycket resurser som tilldelas. Det känns väldigt bra, och jag är väldigt stolt över vår kulturpolitik.

Anf. 165 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! *Kultur för alla* är inte bara namnet på det betänkande som vi debatterar nu. Kultur för alla sammanfattar också väldigt väl den rödgröna regeringens kulturpolitik.

”Alla” betyder verkligen alla. Oavsett var i landet du bor, oavsett ekonomiska förutsättningar och oavsett funktionsvariationer ska du ha tillgång till kultur – helt enkelt därför att tillgång till kultur är så oerhört centralt för att vi människor ska må bra, för att vi ska utvecklas och för att vi ska förstå oss själva och vår omvärld.

Det händer mycket positivt i kulturpolitiken nu, inte minst utifrån att vi har den starkaste kulturbudgeten någonsin i Sverige. Det var väl ett tecken i tiden att Kultursverige för några veckor sedan för första gången samlades till Folk och kultur med en oerhört optimistisk ansats och en oerhörd optimism inför att kulturpolitiken ska fortsätta leverera på det sätt som den rödgröna regeringen nu har levererat genom kulturpolitiken.

Självklart finns det också stora utmaningar. En sådan är skillnaden i tillgänglighet till kultur mellan stad och landsbygd. Det här kommer fram i Myndigheten för kulturanalys rapport, som presenterades i går, där man återigen påpekar att även om tillgängligheten till kultur generellt sett förbättras finns det stora skillnader mellan boende i stad och boende på landsbygd.

De kommersiella krafterna verkar obönhörligen så att med mindre publikunderlag finns det mindre förutsättningar att bedriva verksamhet. Det är därför det är så viktigt att den offentliga kulturpolitiken riktar särskilda resurser till de mindre orterna, till landsbygden.

Det vi gör i årets budget är att för första gången rikta ett statligt anslag till biblioteken. Under Alliansens regeringsår hade vi en väldigt dyster utveckling: nedläggningar av biblioteksfilialer runt om i landet. Den utvecklingen kan vi nu förhoppningsvis vända.

Här kan man tro att Centerpartiet skulle applådera regeringens insatser med statligt stöd till biblioteken just för att öka tillgängligheten till bibliotek även på mindre orter. Men Centerpartiet kallar det här statlig styrning av kulturpolitiken. Uppenbarligen finns det stora brister i Per Lodenius argumentation. Det finns logiska brister i en argumentation där man kallar det statlig styrning att anslå resurser till biblioteken och till kulturskolan men samtidigt ställer sig bakom resurser till bygdegårdarna, där man själv har ett intresse. Per Lodenius kan gärna förklara logiken i att använda olika måttstockar beroende på vilka anslag det handlar om.

Att anslå resurser till sektorer där vi vet att det behövs resurser handlar inte om att styra innehållet. Det handlar om att skapa förutsättningar. När jag då ser hur glad Oliver blev när han kunde börja spela gitarr i kulturskolan redan i årskurs 2 och när jag får höra hur Ebba skiner upp på kulturskolans teaterscen kan jag ta att allianspartierna försöker förklara bort sina lägre ambitionsnivåer och försöker komma med svepskäl.

Man säger att lägre skatter ska ge mer tillgänglighet till kultur. Ni kan sänka skatterna hur mycket ni vill – det blir inga nya bibliotek av det. Det blir ingen kulturskola av det.

Utan kulturskapare och konstnärer blir det däremot ingen kultur att tillgängliggöra. Därför är också konstnärernas situation en del av det här betänkandet. Även här händer det mycket positivt. Agneta Gille tog upp de 115 miljoner kronor som nu på olika sätt riktas till olika konstnärer. Jag ska inte repetera det, men jag kan komplettera med att regeringen nu dessutom har fattat beslut om en proposition om följerätt för att på det sättet också stärka konstnärernas situation, så att konstnärer verkligen får ersättning vid andrahandsförsäljning av konst.

Om några dagar går utredningen om konstnärers villkor ut på bred remiss. Det blir väldigt intressant att följa remissen. Från Miljöpartiets sida har vi redan tagit ställning och vill att konstnärsstipendier ska vara pensionsgrundande. Om man har fått ett arbetsstipendium för att kunna arbeta med sin konst under ett, två eller fem år är det rimligt att man under den tiden också har ett socialt skydd och att den arbetstiden också inkluderas den dag man går i pension.

Nu ska vi följa remissen, och utifrån resultatet av den får vi anledning att återkomma med en proposition.

Avslutningsvis måste jag också kommentera Cecilia Magnussons inledningsanförande. Det var kopiöst många felaktigheter där. Jag ska inte peka på dem alla, men jag noterar att hon säger att det nu råder kall fimbulvinter. Det är bara det att det nu är det den 1 mars. Fimbulvinter betyder ju att det är en vinterlik sommar, en väldigt kall sommar. Förmodligen kommer det ursprungligen från en rad kalla somrar på 500-talet. Ska man använda begrepp är det bra att känna till innebörden av dem.

Det är ungefär som när moderatledaren talar om kultursamverkansmodellen. Har ni moderater nu förklarat innebörden av kultursamverkansmodellen för moderatledaren?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 7 mars.)

Anf. 166 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Vattenvårdsbetänkandet är ju ett återkommande motionsbetänkande, vilket gör att många av de förslag som Moderaterna lagt fram tidigare i mandatperioden nu bereds förenklat och därför inte är föremål för debatt i kväll. Moderaterna har fyra reservationer som jag självklart står bakom, men för att vi ska slippa vara här hela natten vill jag bara redogöra för de två som vi yrkar bifall till. Det handlar om reservation 2, som vi har tillsammans med de övriga allianspartierna, och reservation 6, som vi har tillsammans med övriga allianspartier och Vänsterpartiet.

Herr talman! Sverige har med sin 240 mil långa kust en av Europas längsta kustlinjer. Vi omges av Östersjön i öst och syd och av Kattegatt och Skagerrak i väst. Med sjöar och älvar inräknat har vi närmare 38 000 mil stränder. Där finns plats för rekreation, utveckling och biologisk mångfald.

Men vårt vatten utsätts också för stora påfrestningar. Östersjöns största miljöproblem är övergödningen, som ger flera olika följdverkningar som i sig är problematiska. Men vi har också en problematik med marint skräp, främst på västkusten, där det flyter i land mellan 4 000 och 8 000 ton per år, främst med de brittiska öarna som avsändare. Lägg därtill att nästan alla vatten, från stora sjöar till mindre vattendrag, uppvisar spår av mikroplast.

Det här är komplexa problem. Vi känner ännu inte till omfattningen av vissa av dem, och vi vet ännu inte allt om hur de samverkar. Därför är utmaningen att nå miljömålen som rör vatten – målet om giftfri miljö, målet om levande sjöar och vattendrag, målet om hav i balans samt levande kust och skärgård – något som känns långt borta. Men att det är svårt är inte en ursäkt för att inte göra något.

Jag är därför glad att komma från ett parti som under lång tid och i samverkan med andra partier har prioriterat frågor som rör just hav och vatten. Jag ska inte ge en hel historielektion om vad vi medverkat till men kan ändå nämna inrättandet av Havs- och vattenmyndigheten, finansieringen av Baltic Sea Action Plan och inrättandet av Sveriges första marina nationalpark i Kosterhavet. Det är reformer jag är glad att vi har genomfört, men jag konstaterar också att det kommer att dröja ett tag innan de fulla effekterna blir tydliga.

Herr talman! Det har också hänt en del under den här mandatperioden som är värt att lyfta fram. Jag tänker främst på färdigställandet av det nya reningsverket i Kaliningrad, som påbörjades för ett antal år sedan med stöd från Sida. Längre var vi oroliga för att de pengarna var förlorade. Nu står det dock färdigt. Här har Sverige på riktigt gjort stor skillnad med begränsade medel. Jag vill förklara varför.

I Kaliningrad bor ungefär 1 miljon människor. Men med sitt gamla reningsverk gav de upphov till ett lika stort fosforläckage som ett helt Sverige, som alltså har 10 miljoner invånare. Dessutom visade siffror och tes-

ter från Transparency International att rester av oljeprodukter fanns i vatten som släpptes ut. Den nivån var på ungefär 1 000 gånger det ryska gränsvärdet. Kvävehalten i sin tur var ungefär 50 gånger så stor som den tillåtna.

Att detta hål nu är tilltäppt är till gagn för hela Östersjön, och jag är övertygad om att det finns fler projekt liknande detta, antagligen kring floden Neva och i Polen, där Sverige kan göra stor nytta med begränsade medel. Men då krävs internationella samarbeten som Baltic Sea Action Plan, Oskar, Helsingforskonventionen med flera.

Det är bara när vi samverkar med andra som vi kan ta ett samlat grepp om havs-, vatten- och fiskefrågorna, som ju angår oss alla. Därför yrkar jag bifall till reservation 2, där Alliansen utvecklar sin syn på de här frågorna.

Herr talman! I betänkandet behandlas också förslag om att främja utvecklingen av avancerad vattenrening. Det föreslås att man ska utreda hur det på sikt kan införas krav på avancerad rening vid de stora reningsverken, där avancerad rening ger störst miljönytta.

Detta är viktigt. I Östersjön har man funnit höga halter av läkemedels-substanser i blåmusslor, man har hittat hormonpreparat som påverkar könsutvecklingen hos fisk och man har hittat diklofenak som orsakar cellförändringar i regnbåge. Dessa tillskott står vi för. Substanser som inte bryts ned i kroppen hamnar helt enkelt i avloppet.

I dagsläget finns flera tillgängliga tekniker, och kombinerar man dem når man näst intill fullständig rening. Det är då inte bara läkemedelsrester som tas bort, utan reningen har också bieffekter som att mikroplaster och andra oönskade ämnen rensas ut.

Moderaterna har påtalat de här problemen tidigare. I vår budget för 2018 anslog vi nästan 100 miljoner mer än regeringen till området havs- och vattenmiljö, och dessutom satsar vi mer än dubbelt så mycket som regeringen på miljöforskning. I framtiden kommer vi med fler konkreta förslag på området vattenrening, för vi vill att det ska vara särskilt prioriterat, både på nationell nivå och på EU-nivå. Men just i kväll gläds vi åt att ett enigt utskott ställer sig bakom den här inriktningen, att höja tempot avsevärt vad gäller avancerad vattenrening.

Herr talman! Det finns mycket mer att säga om vattenvård. Det är antagligen för att problemen är många, har varierade orsakssamband och dessutom kan lösas på olika sätt och på olika politiska nivåer. Det är komplex materia. Men jag vill ändå säga att mycket har gjorts, även om vi ännu inte är i mål.

För den regering som vill se levande hav och vattendrag och som på riktigt vill uppnå de miljömål som har med vatten att göra finns fortfarande ett stort jobb att göra. Det handlar om verkningfulla nationella åtgärder, en ansvarsfullt finansierad miljöbudget och internationella samarbeten som har en helhetssyn när det gäller vattenfrågor.

(Applåder)

Anf. 167 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Vatten har en särskild betydelse för vårt land. Sveriges kust är 240 mil lång, vilket är en av Europas längsta. Vi har också ett par av Europas största sjöar. Våra större städer ligger utmed kusten, och i Norrland definierar de större älvarna en stor del av kulturgeografien.

Efter århundraden av konflikter kom så småningom kusterna att definiera våra gränser. Man kan alltså säga att vattnen definierar Sverige. Det är också från vattnen vi har fått transportleder, vattenkraft, fiske och rekreation. Vattnen är en omistlig del av vårt land och ett arv vi har att förvalta.

Vatten är förstås också en miljöfråga – ren luft och rent vatten är kanske vad vi först borde tänka på när vi hör ordet ”miljöpolitik”. Det är en av statens viktigaste uppgifter att garantera att vattnet inte för med sig gifter eller sjukdomar. När jag säger att vi har ett arv att förvalta hör det till saken att Sveriges vatten är känt för sin goda kvalitet. Det har delvis geografiska anledningar, men det beror också på tekniskt kunnande och på att våra föregångare i denna kammare faktiskt har tagit dessa frågor på allvar.

Herr talman! Samtidigt som det finns en förståelig strävan att göra mer hamnar man ibland fel och skapar orimliga följder. Vi har frågan om enskilda avlopp, där vi i dag är inne i en potentiell mångmiljardrullning för enskilda husägare – med ofta tveksam miljönytta. Det bör nämnas att det finns forskning som har visat att utsläpp av fosfor från enskilda hushåll ofta inte är något problem. Även om det rent känslomässigt kan upplevas som fel att släppa ut vatten utan modern rening, i detta fall i liten skala, är det ofta så att den rening som sker naturligt i marken är tillräcklig.

Det upplevs också orimligt att hänsyn inte tas till hur stora hushållen är och hur fastigheterna utnyttjas. I miljöbalken finns en rubrik om rimlighetsavvägning. Av den framgår att nyttan av en åtgärd ska vägas mot kostnaden, och jag vill nog hävda att många människor upplever att detta i dag inte fungerar i praktiken. Det måste vi ta på allvar, och vi måste arbeta för en rimligare prövning.

Herr talman! Att det ibland är svårt med enkla lösningar betyder dock inte att man inte ska arbeta med övergödningsproblematiken. Men man måste hela tiden väga olika intressen mot varandra.

Vi behöver öka svensk livsmedelsförsörjning. Vi bör alltså vara tydliga med att beskattning av och ytterligare pålagor på det svenska lantbruket inte bör vara aktuellt. Samtidigt har vi en situation i Östersjön som är allvarlig – men Sverige kan inte ensamt rädda den. Östersjön är ett avrinningsområde i en region med 90 miljoner invånare. Sverige intar geografiskt en framträdande roll bland dessa länder och kan och bör ligga långt framme vad gäller miljöarbetet.

Övergödning, i synnerhet tillförsel av kväve och fosfor, orsakar syrebrist, bottendöd och algblomning i en omfattning som frekvent beskrivs som alarmerande. Källorna till övergödning är flera, varav luftdeponi, ornade avlopp och näringsläckage från jordbruket kan nämnas. Problematiken är inte ny. Här krävs internationellt samarbete, och där kan Helsingforskommittén framhållas. Detta samarbete omfattar nio länder som har Östersjökust samt EU, och vi vill att arbetet intensifieras.

Sverigedemokraterna vill utöka anslaget till åtgärder för havs- och vattenmiljö. Vi ställer oss positiva till fortsatta försök med strukturkalkning, vilket kan minska näringsläckaget från vissa typer av jordar. Arbetet med att minimera näringsutsläpp från jordbruk och andra källor bör i princip fortgå. Samtidigt bör man utreda möjligheten till åtgärder till sjöss för att åtgärda effekterna av övergödningen, till exempel genom syresättning och bortförsel av slam samt biomassa.

Herr talman! Förekomsten av plast i marin miljö och andra ekosystem är ett problem som får allt större uppmärksamhet. Det är naturligtvis positivt, men det manar samtidigt till eftertanke. Vi har ett potentiellt stort hot i form av mikroplaster i våra vatten, men samtidigt är det i dag svårt att få en tydlig bild av problemet – åtminstone ur svensk kontext. Till exempel har vi i Sverige inget problem med plasticskräp som härstammar från Sverige. De plastpåsar som finns i Sverige utgör inget större miljöproblem, enligt Naturvårdsverket. Man har konstaterat att plastpåsar närmast uteslutande återvinns, oftast till ny energi.

I övriga delar av världen är detta däremot ett omfattande problem – på vissa håll. Forskning har visat att 95 procent av det plastavfall som hamnar i hav och oceaner härstammar från tio floder belägna i Asien och Afrika. Det handlar om enorma mängder. Floden Ganges i Indien beräknas exempelvis föra med sig 600 miljoner ton plasticskräp ut i Bengaliska viken. Det är ofattbara mängder.

Ibland kanske problemet alltså överdrivs utifrån svensk kontext, samtidigt som man underskattar problemet på global nivå. Vi räddar inte haven genom att fokusera på plastpåsar här. Om det är möjligt och kostnadseffektivt ska vi naturligtvis återvinna mer och förbruka mindre, men fokus måste i större utsträckning läggas på internationellt samarbete.

När det kommer till mikroplaster är situationen dock en annan; här har vi ett potentiellt stort problem även i våra vatten och med ursprung i Sverige. Samtidigt är situationen inte klarlagd. Vi är flera här i kammaren som har lyft fram forskning från Uppsala universitet om mikroplast som återfinns i vattenlevande djur. Denna forskning har dragits tillbaka – den är inte trovärdig. Man kan inte längre hänvisa till den.

Vi har sannolikt inget större problem med mikroplaster i vårt dricksvatten, men forskning och kartläggning pågår fortfarande. Man har konstaterat att mängden mikroplast som har observerats i Östersjön inte har ökat. Detta betyder inte att det inte har släppts ut mer mikroplast – det har det förmodligen – men man vet inte exakt vart den har tagit vägen. Förmodligen ligger den på botten, och vi vet inte exakt vilken fara detta innebär. Detta betyder att det krävs ett fortsatt intensivt arbete på området, och vi vill gärna satsa mer resurser på kartläggning av och forskning om detta.

Herr talman! Sverigedemokraterna förordar en helhetsstrategi för att reducera dessa problem. Ökade resurser bör avsättas för att kartlägga flödena av plast – både mikroplast och makroplast. Akademi, industri och handel bör åläggas att utvärdera olika plaster ur miljösynpunkt, och åtgärder bör vidtas för att minska den totala användningen av plastprodukter. Plaster med särskilt hög miljöbelastning bör ersättas med andra material.

Vi välkomnar förslag till exempel om förbud av kosmetiska produkter innehållande mikroplaster. Samtidigt bör man ha i åtanke att detta inte är en speciellt betydande källa. Det är i stället vägtrafiken som är det, och sedan kommer väl konstgräsplanerna. Det finns alltså mycket mer att göra på området.

Med det sagt vill jag yrka bifall till reservationerna 3 och 5.

Anf. 168 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Man saknar inte vattnet förrän brunnen är tom. Det är ett ordspråk som beskriver faran med att ta något för givet men som under de

senaste åren har blivit en mer bokstavlig verklighet för en del svenskar genom bland annat förorenat dricksvatten och vattenbrist.

I Sverige är vi bortskämda med att kunna vrida på kranen och få rent, friskt vatten. Vi har till och med ett sådant överflöd att vi kan spola våra toaletter med dricksvatten. Globalt är läget ett annat. 663 miljoner människor världen över saknar tillgång till rent vatten, och 2,7 miljarder människor lider av brist på vatten under minst en månad om året.

Med Sveriges ca 2 400 kilometer kuststräcka, mer än 100 000 sjöar och ännu fler vattendrag samt flera näringar som direkt eller indirekt är beroende av vatten är vattnet en av våra allra viktigaste resurser. Därför måste vi också värna den. För Centerpartiet är vattenfrågan oerhört viktig. Därför satsar vi i vår budget på en blå miljard för att stärka Sveriges vattenarbete. För oss är tre områden prioriterade: Östersjöns tillfrisknande, rena hav, sjöar och vattendrag samt säkrat dricksvatten i hela landet.

Herr talman! Låt mig börja med Östersjön. Östersjön är ett av världens mest känsliga hav, och det har stora problem. Övergödning, bottendöd, överfiske, koldioxidutsläpp och en hög halt miljögifter rubbar havets ekosystem. Precis som Jesper Skalberg Karlsson tidigare var inne på bedrevs det under alliansregeringens tid mycket arbete med just Östersjön, men vi kan tyvärr konstatera att Östersjön har fått lite mindre fokus från den nuvarande regeringen även om havsfrågorna har varit högt på agendan. Vi ser att arbetet behöver stärkas.

Mängden näringsämnen i Östersjön har minskat stadigt sedan 1980-talet, men koncentrationen av ämnena är fortfarande hög. Det beror till stor del på att andelen syrefria bottenar ökar där näringsämnet fosfor frigörs från sedimentet. Vi anser därför att vi behöver minska den interna belastningen i Östersjön, bland annat genom att stimulera utvecklingen av nya marina innovationer såsom musselodling för foder eller marinbiogas.

Trots att övergödningen är ett faktum har goda svenska resultat uppnåtts de senaste åren. Landsbygdsprogrammets miljöersättningar har varit en nyckelåtgärd för att minska näringsläckaget, och arbetet med att bland annat anlägga våtmarker och kantzoner samt anpassa gödslingen efter grödans behov har varit viktigt i sammanhanget, liksom satsningar inom projekt som Greppa näringen. Dessa kunskaper och erfarenheter behöver exporteras så att de även kommer andra länder till del.

Östersjön är ett innanhav med flera omkringliggande länder. Det är nödvändigt att Sverige är pådrivande i det regionala samarbetet för att alla länder ska ta sitt ansvar för Östersjöns tillfrisknande, vilket även tidigare talare har varit inne på.

Ett annat viktigt område är de många enskilda avlopp som inte uppdaterats än. Örenat avloppsvatten bidrar till syrebrist i och övergödning av våra hav och vattendrag samt ökar risken för smittspridning. En investering i ett nytt avlopp kan dock vara väldigt kostsam, vilket i dag oroar många, framför allt människor som bor på landsbygden.

Vi anser därför att uppdateringen av enskilda avlopp kräver att åtgärderna fokuserar på de områden där de gör mest nytta, så att vi får mesta möjliga miljönytta för pengarna. I Finland har man till exempel valt en modell där rimlighetsbedömningar är en central del och där fastigheter som ligger mer än 100 meter från vatten och som inte ligger vid vattentäkter kan få uppskov med att upgradera sitt avloppsvattensystem i samband med annan renovering.

Vi anser att det finns all anledning att titta på hur andra länder, till exempel Finland, har valt att hantera de enskilda avloppen.

Herr talman! Hoten mot vårt vatten är många. I vår vardag använder vi ett stort antal ämnen, exempelvis mikroplaster och läkemedel, som påverkar vattenmiljöerna och som de flesta reningsverk i dag inte kan sortera bort.

Spridning av mikroplaster ut i våra vattendrag kommer bland annat från däckslitage, tvätt av textilier som innehåller syntetfiber och från hygienartiklar som innehåller mikroplaster. Hur människor påverkas av mikroplaster är fortfarande ganska oklart, men i den marina världen påverkas hela ekosystemet. Här behöver ett större grepp tas. Arbetet för skarpare internationella regelverk och för teknikutveckling behöver stärkas, och det är viktigt att Sverige är pådrivande i detta arbete.

En annan källa till spridning av mikroplaster är konstgräsplaner. Det är viktigt att det görs en komplett miljökonsekvensanalys när man fattar beslut om konstgräsplaner, lekplatser och andra anläggningar där plast- och gummimaterial förekommer. Det är också viktigt att förnybara och hållbara alternativ används i betydligt större utsträckning.

Nyligen presenterades en rapport från Högskolan i Kristianstad som visar att det årligen släpps ut 600 kilo läkemedel i de skånska vattendragen, haven och sjöarna. Undersökningen gällde bara tjuoen av flera hundra läkemedelssubstanser som används för behandling av sjukdomar. Mörkertalet är alltså stort, och med stor sannolikhet läcker flera ton läkemedel ut årligen i åar, sjöar och hav i hela Sverige.

Läkemedelsrester påverkar ekosystemet, bidrar till infertila och tvåkönade fiskar och kan bidra till uppbyggnad av antibiotikaresistens. Ett problem i dag är att läkemedelsrester kan passera reningsverken i aktiv form utan att tas om hand. Dels behövs incitament för att minska utsläppen från hushållen, dels behövs bättre vattenreningsteknik för att hindra spridningen till naturen.

Det är därför väldigt positivt att utskottet i dag uppmanar regeringen att stärka arbetet med avancerad reningsteknik och utreda krav på rening. Men det behövs också krafttag i uppströmsarbetet.

Läkemedelsanvändningen kan bli betydligt bättre i miljöhänseende. Sedan 2006 gäller att alla nya läkemedel ska miljödeklarerars och att företaget under utvecklingstiden ska dokumentera effekter på miljön. Vi vill därför att miljödeklarationen ska ligga till grund för en synlig miljömärkning på läkemedel, så att konsumenten kan göra ett aktivt val på apoteket eller i affären. Vi vill också att läkemedel ska kunna omprövas med hänsyn till nya forskningsrön avseende effekter på miljön.

Men läkemedlens påverkan är inte bara ett problem inom Sveriges gränser. Ca 70 procent av de läkemedel som i dag används i Sverige tillverkas i indiska Hyderabad. Utsläpp till vattendragen av läkemedelsrester från produktionen är en starkt bidragande orsak till antibiotikaresistens i Indien.

Därför måste miljöhänsyn genom hela produktionskedjan bli en betydligt viktigare parameter vid offentlig upphandling av läkemedel. Det är helt orimligt att svensk upphandling av läkemedel bidrar till antibiotikaresistens i andra länder.

Herr talman! Slutligen vill jag säga något om tillgången på rent dricksvatten. Förändrat klimat leder till översvämningar, som förutom allvarliga

konsekvenser för samhällen också riskerar att förorena våra dricksvattentäkter. VA-infrastrukturen är dessutom väldigt eftersatt i många kommuner. Detta ökar risken för exempelvis läckage mellan avloppsledningar och dagvattenledningar samt risken för föroreningar och smittor i dricksvattennet.

Nya utmaningar kräver en högre upprustningstakt och skapar ett ökat investeringsbehov. Centerpartiet har därför föreslagit ett nytt stöd till lokala initiativ och investeringar i ny teknik samt för medfinansiering av åtgärder för en tryggad tillgång till dricksvatten och för att motverka effekter av torka.

Vatten är ett kommunalt ansvar och ska så förbli, men staten behöver stötta kommunerna i deras arbete. Tillgången till vatten följer inte kommungränser, och den kommunala planeringen bör samordnas regionalt. Vi måste höja beredskapen för akuta situationer och samtidigt underlätta det långsiktiga arbetet med lokala och regionala dricksvattenplaner.

Herr talman! Listan på utmaningar för vårt vatten är lång. Lyckligtvis finns det också många lösningar. Det första och viktigaste steget är att vi alla – både politiker och konsumenter – slutar att ta vårt vatten för givet och börjar att se vatten för vad det är: livsnödvändigt.

Centerpartiet står såklart bakom alla sina reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 2 och 12. (Applåder)

Anf. 169 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Att vatten är det viktigaste livsmedlet är nog alla vi som är här i kväll överens om.

I april förra året fick jag förmånen att följa med till Somaliland och se vad vatten betyder. Somaliland ligger ju på Afrikas horn, där det är otroligt torrt. 1 miljon människor har flyttat därifrån för att hitta vatten. Som ledamoten Yngwe sa är vi i Sverige verkligen bortskämda med att ha gott om vatten, så vi får vara rädda om det.

Östersjön är ett hav som har ett utsatt läge. Östersjön är ett världsunikt bräckvattenhav med ett särskilt ekosystem. Oregelbundna variationer i saltvatteninflödet medför instabila villkor för de arter som lever i havet. Den långsamma vattenomsättningen gör att gifter och andra kemikalier inte rinner ut ur innanhavet i någon större omfattning utan stannar kvar och anrikas.

Dessa omständigheter gör Östersjön till ett särskilt känsligt hav. Det är därför motiverat att ta särskilda hänsyn till Östersjöns miljö och djurliv.

I dag mår Östersjön inte bra. En stor del av havsbotten är död, och en ännu större del lider av allvarlig syrebrist. Den främsta orsaken till algblomning och döda bottnar är övergödningen. Viktiga insatser har gjorts för att minska utsläppen från avlopp och jordbruk, men det räcker inte att bara minska tillförseln för att väcka liv i Östersjön. Här krävs mer arbete, och det är viktigt att alla länder kring Östersjön hjälps åt.

Fru talman! Vi kristdemokrater lägger i vår budget flera miljoner kronor per år för att starta ett storskaligt syresättningsprojekt av Östersjön för att få tillbaka torsken och samtidigt tränga tillbaka algblomningen, där vi vet att blåalgerna producerar nervgiftet BMAA, som orsakar ALS, Alzheimer och Parkinsons sjukdom.

För 20 år sedan fiskade vi 400 000 ton torsk i Östersjön. I dag har vi tvingats att sänka vår fiskekvot för torsk i Östersjön till 40 ton, eftersom torsken inte kan fortplanta sig på grund av fosforhalten i de döda bottenarna.

Fru talman! Läkemedelsrester i avloppsvattnet är ett stort bekymmer. Vi föreslår att avloppsreningsverk utrustas med avancerade reningsmetoder, som klarar att reducera läkemedelsrester och andra föroreningar som inte kan tas om hand i nuvarande processer.

Det bör också finnas ett förbud mot mikroplaster i kosmetiska produkter och hygienprodukter. Nordiska rådet har föreslagit ett totalförbud mot mikroplaster i kosmetiska produkter. Även om dessa produkter står för en mindre andel av mikroplasterna i havet skulle ett sådant förbud ha ett tydligt värde.

När det gäller frågan om enskilda avlopp måste ett regelverk komma på plats som verkligen fungerar. Det ska vara möjligt att fortsätta med enskilda avlopp på landsbygden. Dessa ska dock, även då de ligger i samlad bebyggelse, kunna föreläggas att uppgraderas så att de uppfyller miljö- och hälsokraven utan att detta medför en skyldighet för kommunen att ordna kommunalt vatten och avlopp i bebyggelsen i fråga.

De tre lagar som i dag reglerar vatten och avlopp – miljöbalken, anläggningslagen och vattentjänstlagen – bör revideras så att de harmonierar med varandra. Det handlar om själva lagarna men kanske framför allt om hur rättspraxis utvecklats på området.

I motionen anförs även i yrkande 4 att den som har ett enskilt avlopp som uppfyller gällande miljö- och hälsokrav i normalfallet inte ska påtvingas ett kommunalt avlopp.

De enskilda avloppens andel av miljöpåverkan på Östersjön är förhållandevis liten. Enligt Havs- och vattenmyndighetens förslag till ny förordning om små avloppsanläggningar ska kravet på fosforrening sänkas från 70 procent till 40 procent i vissa områden.

För hus som ligger avsides på näringsfattiga marker borde kravet på fosforrening kunna slopas helt. Enligt motionärerna ägs många icke godkända avlopp av äldre personer eller andra med små ekonomiska resurser. Investeringen för att installera ett godkänt avlopp kan vara orimligt betungande eller omöjligt att genomföra för dessa fastighetsägare.

Fru talman! Det finns totalt fem olika yrkanden i betänkandet som jag självfallet står bakom, men för att tids vinnande väljer jag att enbart yrka bifall till reservation 11 om regler för enskilda avlopp.

(Applåder)

Anf. 170 PETRA EKERUM (S):

Fru talman! Att vi debatterar havs- och vattenmiljö här i dag betyder extra mycket för mig. Jag är uppvuxen på västkusten i Bohuslän. Havet har alltid varit självklart närvarande i mitt liv. Jag har sedan jag var liten spenderat mina somrar i familjens sommarstuga i Hamburgsund. Min morfar och min morfars bror var fiskare, och jag fick tidigt i mitt liv uppleva havet på nära håll. Det är många i min närhet som har jobb som är beroende av havet. Det handlar både om fiskeindustrin och om turistnäringen, inte minst.

Havet, det rena havet, är en del av vår livskvalitet för fritid och jobb, friluftsliv och försörjning.

Jag vet inte om jag är ovanlig eller om jag är som alla andra. Jag har nog tagit det rena havet för självklart. Och varje ny kunskap om de hot som finns mot det rena havet har engagerat mig och gjort mig förfärad.

Arbetet här i riksdagen och i miljö- och jordbruksutskottet har lärt mig mer och mer om de utmaningar som vi måste lösa för att vi någon gång i framtiden återigen ska ha ett rent hav. Och det är något som, handen på hjärtat, många i min hembygd egentligen ser och förstår.

Havsmiljön har stadigt försämrats. Vi som bor där kan se det på riktigt – på nära håll. Vi ser algbloomingarna, och vi ser högarna med plasticskräp som växer i vikarna och som blivit värre för varje år. Vi ser att de små fiskebåtarna har försvunnit, och allt färre försörjer sig direkt på det som havet ger.

Jag vill att min son ska kunna uppleva ett rent kustlandskap och ett rent hav. Jag vill inte att han ska säga till mig: Mamma, du är ju politiker. Vad gjorde du när du hade chansen?

Fru talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Vi socialdemokrater har under lång tid arbetat för att få fram politiska åtgärder för rent hav. Nu har regeringen i budgeten för i år levererat. Det är en mycket bra och ambitiös satsning på havet och vattenmiljön som nu rullat igång, för det saknas ju inte idéer om vad som behöver göras. Det som har saknats är politisk vilja, handlingskraft och resurser, pengar.

Vi har slutligen löst det problem med städning av stränder som våra kustkommuner har. Vi har skyddat massor av känsliga havsområden med marina reservat. Vi håller på att förbjuda mikroplaster i kosmetika, små plastpartiklar som försvinner ut genom våra avlopp och som till slut hamnar i havet.

Längs Sverige kust finns 17 000 vrak. Experterna säger att 30 av dem är en akut miljöfara. Det är gifter som kommer att läcka ut. Regeringen har nu avsatt pengar för att påbörja saneringen av dessa, något som vi socialdemokrater från Bohuslän har tjatat om i årtal.

Vi har också alla gifter, dioxiner och PCB, som läcker från gamla synner på botten. Nu kommer det också pengar för sanering. Även om det inte är någon lätt uppgift som går snabbt är det en början.

Vi tar krafttag mot övergödningen. Vi inför stöd till blå fångstgrödor. Odling av musslor kan faktiskt göra nytta för miljön för att samla in övergödande ämnen. Vi anslår pengar för att fortsätta arbetet mot dåliga avlopp. Vi vill se till att gamla våtmarker återställs och nya tillkommer – våtmarker som också samlar in näringsämnen och förhindrar övergödning.

Fru talman! När man läser det här betänkandet och motionerna ser man att vi från alla partier egentligen är inne på samma spår och har samma medvetenhet om vilka problem som finns.

I betänkandet kommer den viktiga frågan om läkemedel i våra avlopp upp. När jag läser de motioner som kommit in från de borgerliga ledamöterna ser jag att vi alla, över partigränserna, känner starkt för denna fråga.

Det finns i dag en jättebra anläggning i Linköping för rening av läkemedelsrester. Anläggningen har byggts i ett samarbete mellan Tekniska verken i Linköping och IVL, Svenska miljöinstitutet. 90 procent av läkemedelsresterna tas bort i reningen. Det är ett första steg. Fler kommuner kan följa efter.

Regeringen gav Naturvårdsverket i uppdrag att redan 2014 jobba med avancerad rening av vårt avloppsvatten som kan få bort läkemedel från

vattnet. Verket rapporterade tillbaka förra året och sa: Ja, det finns teknik och ja, det finns behov.

Nu har regeringen också lagt till pengar i budgeten för satsningar på avancerad avloppsrening, så regeringen har satsat mycket på detta område. Motionerna från de borgerliga partierna slår på så sätt in öppna dörrar. Men jag tycker ändå att det är bra att vi alla tillsammans uppmärksammar frågan med denna debatt och med detta betänkande som vi snart ska ta ställning till. Det betyder mycket för framtiden att alla partier har en stark vilja. Det blir ett bra stöd för de kommuner som nu står inför en tung investering. Jag tror nämligen att läkemedel i våra avloppsvatten är en fråga som vi inte kan blunda för.

En annan viktig fråga är hur vi ska minska förekomsten av mikroplaster i våra hav. Jag håller med om mycket av det som står i motionerna och tror att vi alla vill att regeringen ska jobba mer med problemet. Och mycket är redan på gång, till exempel ett förbud mot mikroplaster i kosmetika – något som vi socialdemokrater uppmärksammat och drivit i till exempel Europaparlamentet. Jag är väldigt nöjd att vi har kunnat leverera där.

Jag håller med flera av dem som väckt motioner om att problemet med konstgräsplaner kanske är större än någon tidigare trott. Nu har Naturvårdsverket tagit fram en ny vägledning för hur man ska sköta konstgräsplaner. Samtidigt sitter en utredare och funderar brett på negativa miljöeffekter av plast. Det finns också en rad uppdrag till myndigheter för att minska utsläppen av mikroplaster i miljön.

Fru talman! Det engagemang som denna fråga väcker i alla partier i denna riksdag och i denna debatt ger hopp. Jag kan säga till min son, om han skulle fråga: Ja, vi politiker känner till problemet. Vi engagerar oss i det och tar fram lösningar.

(Applåder)

Anf. 171 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Vi är här i dag för att debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande om vattenvård. Det är sista gången som vi har detta betänkande att debattera för den här mandatperioden, så jag tänkte ta tillfället i akt att lite grann summera hur det ser ut och vad vi har gjort i regeringsställning.

I det stora havet, som täcker 70 procent av jordens yta, finns det många ställen där det är stora problem. Det kom en rapport förra året som visar att 50 procent av arterna i havet har försvunnit. Framför allt har antalet djur minskat.

Tack vare att det gjordes undersökningar på Sveriges västkust på 1920- och 1930-talet som sedan upprepades kan vi se hur det ser ut här hemma. Sommaren 2017 publicerades detta, och det visade sig att 60 procent av de arter som forskaren Jägerskiöld hittade på 20- och 30-talet var borta; de fanns inte i proverna. Hos de arter som fanns kvar har antalet minskat, med några få undantag. De arter som har ökat är ofta generalister som kan ta över andra nischer. Detta är förstås alarmerande.

Antalet koraller i världen har halverats på 30 år. Det viktiga sjögräset ålgräs här i Sverige har också minskat drastiskt, på vissa ställen med 98 procent men längs hela kusten med ungefär 80 procent. Det är inte bra.

Å andra sidan kan vi se positiva trender. Sikt djupet i Västerhavet har till exempel ökat, vilket gör att ljuset tränger längre ned och ökar fotosyntesen.

Men fortfarande är 30 procent av Östersjöns botten död, och 95 procent av Östersjön räknas som övergödd. Trots detta har flera partier sagt att det där med enskilda avlopp behöver man inte göra så mycket åt. En latrintunna för en person under ett år innehåller lika mycket näring som behövs för att odla två ton morötter. Det är inte lite. Ofta odlar man inte dessa två ton morötter på sin bakgård, utan det är näring som lagras i marken eller går ut i avloppen.

Därför har regeringen tillsatt en utredning om enskilda avlopp. Eftersom det är stora kostnader för den enskilde måste rätt åtgärder vidtas. Utredningen kommer i maj, och jag hoppas att vi då kan få fler, bättre och mer funktionella åtgärder, för vi har nästan 1 miljon enskilda avlopp. Att inte göra något eller att säga att det inte gör något är inte hållbart.

Moderaterna talar mycket om biståndsprojekt och det stora reningsverket i Kaliningrad, som verkligen har gett effekt. Då är det konstigt att ni skär ned 2,8 procent av biståndsbudgeten, vilket skulle kunna användas till fler sådana projekt. Dessutom skär ni ned 32 procent av hela miljöbudgeten. Trots allt måste vi vidta dessa åtgärder och stärka detta.

Miljöövervakningen, som gör att vi kan se skillnaderna och att sådant som gjordes på 20- och 30-talet kan upprepas i dag, vill Moderaterna också dra ned med 21 procent.

Det håller alltså inte riktigt att ni har en större budget och fler åtgärder för havsmiljön.

Regeringen har gjort mycket för havsmiljön. Men det är det som gjordes på 70- och 80-talet som vi nu kan skörda frukterna av, till exempel ett bättre sikt djup i Västerhavet. Vi ser inte heller längre små diffusa oljeutsläpp här och var. Mycket är alltså bättre i dag tack vare det politikerna gjorde för 30–40 år sedan. Det vi gör i dag blir alltså vårt arv 20, 30, 40 år framåt i tiden.

Något vi har gjort i regeringsställning är att vi äntligen har tillfört pengar till att sanera vrak. Det första vraket som sanerats är Thetis. Det ligger ganska nära där jag bor, och jag har själv dykt på det. Regeringen satsar 25 miljoner kronor i budgeten till sanering av cirka tre vrak om året. Detta gör att miljögifter, oljor och annat i vraken tas bort i stället för att riskera läcka ut. Detta har efterfrågats länge, och nu blir det verklighet.

Vi tillför också pengar för strandstädning. Ibland säger man: Ge hockeyslagen och fotbollslagen några påsar så kan de städa stränderna! Men det är så mycket att det måste göras professionellt. Utefter våra riksvägar är det staten som har ansvar för att plocka upp skräp, men på våra stränder är det kommunerna – trots att skräpet har en okänd källa och, som flera i debatten påpekat, ofta inte kommer från det ställe där det flyter i land. Nu finns det 17 miljoner kronor för kommunerna att söka. Plasten och skräpet från stränderna kommer att tas bort, och stränderna kommer att hållas rena och bli bättre.

Vi talar mycket om mikroplaster, men stora plastföremål blir också mikroplaster allteftersom de vittrar sönder. De ska bort, och det har vi tillfört medel till.

Vi har också vidtagit åtgärder för renare dagvatten och åtgärder för att få bort spökgarn, alltså borttappade fiskeredskap som fortsätter att fiska i havet. Vi har antagit en maritim strategi som ska göra det bättre för människor, djur och natur och skapa jobb.

Vi har också en stor satsning på att förhindra läkemedels spridning i miljön, och den kommer att fortsätta. Naturvårdsverket vill gå vidare och se var man ska göra dessa insatser för att få bäst utveckling.

Vi måste också tala om vad Sverige gör utomlands. Jag kom just hem från Nepal, och trots att det ligger långt från havet visste de att Sverige jobbar med havsfrågor och att vi har haft en havskonferens i New York. Det var rätt häftigt. De kände också till Isabella Lövin.

Havskonferensen i New York handlade om ett av de hållbarhetsmål som 193 av världens länder antog 2015, nämligen mål 14 om havet. Sverige och Fiji tog täten och anordnade konferensen. Den resulterade i 140 frivilliga åtaganden, och för första gången talade hela världen samma språk och tänkte framåt. Sverige gjorde 26 frivilliga åtaganden, och de håller nu på att omsättas i verkstad. Förhoppningsvis kommer de att göra skillnad både nu och i framtiden.

Jag ser med stor tillförsikt på att det vi har gjort under denna mandatperiod kommer att ge stora avtryck i framtiden.
(Applåder)

Anf. 172 CARL SCHLYTER (MP):

Fru talman! Vatten är det finaste vi har. Utan vatten stannar allt liv. Att skydda vatten är inte en kostnad; det är en investering med väldigt god förräntning.

Många har talat om mikroplasterna. Dessa har regeringen påbörjat ett arbete mot liksom mot läkemedel i vatten – något som jag och Emma Nohrén uppmärksammade redan i motionen 2015/16:1589 om miljöproblem med läkemedel. För många svenskar är det okänt att vanliga receptfria läkemedel som diklofenak, ibuprofen och många ämnen mot fotsvamp är mycket miljöskadliga för vattenlevande organismer. Så ni som tittar på detta: Försök att undvika dessa produkter om ni kan!

Jag ska mest tala om min motion som handlar om högfluorerade ämnen. I EU använder vi i dag upp till 3 000 kemikalier som är högfluorerade. Som EU-parlamentariker var jag ansvarig föredragande och lyckades fasa ut PFAS ur mycket, och tack vare detta direktiv har användningen minskat med 95 procent. Men det räcker inte. Även om vi kom vidare med PFOA finns det massor med så kallade PFAS-ämnen, alltså högfluorerade ämnen, som fortfarande används.

Regeringen har gett uppdrag till myndigheter att gå vidare, men det räcker inte. Livsmedelsverket har analyserat elva ämnen, i stället för sju, och satt upp gränsvärden. Naturvårdsverket har analyserat 40 stycken. Att försöka åtgärda ett ämne i taget kommer att ta alldeles för lång tid. Vi vet av erfarenhet att det är dyrt att vänta med att åtgärda högfluorerade ämnen. Det är mycket dyrare att rena bort dem från dricksvattnet än att undvika att de hamnar där.

Även om betänkandet redogör för flera av de åtgärder som pågår och utredningar som görs – dessa kände jag till när jag skrev motionen – hoppas jag att vi tillsammans kan hjälpas åt att fasa ut dessa ämnen så snabbt det går.

Ett bra sätt att komma vidare utan att fastna vid enskilda ämnen är att göra som tyskarna har föreslagit och som Kemikalieinspektionen också är inblandad i, nämligen att förbjuda grupper av ämnen eller ämnen som kan brytas ned till andra ämnen. Om tyskarna nu går vidare med ett förbud av sex olika PFAS-ämnen innebär detta ett direkt förbud för upp till 200 andra.

En annan åtgärd vi behöver vidta är att mäta totalt organiskt fluor. För även om Livsmedelsverkets rekommendationer för gränsvärden, som nu har kommit, har en inbyggd säkerhetsmarginal försvinner hela denna marginal om man inte har hänsyn till de hundratals andra högfluorerade ämnen som vi inte mäter eller räknar in i gränsvärdet. Därför vore det bästa att ha totalt organiskt fluor. Man har länge sagt att detta inte går därför att det är svårt att mäta, men nu finns nya mätmetoder som har börjat tillämpas även i USA. Nu går det äntligen. Detta skulle vara bästa sättet att säkra vår hälsa och åtgärda de kemikalier vi kommer att hitta i våra avlopp.

Även om arbetet har påbörjats önskar jag att vi så snart som möjligt kan enas om att titta på totalen, för alla dessa högfluorerade ämnen har väldigt lika, skadliga och långverkande effekter. Låt oss göra oss av med dem så fort vi kan!

Anf. 173 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, Carl Schlyter!

Jag vill inleda med att säga att jag instämmer i problembeskrivningen vad gäller grupper av ämnen. Vi har sett en hel del exempel där man har förbjudit bisfenol A och där tillverkare sedan har ersatt det med bisfenol S eller F. Det är klart att grupper av ämnen verkligen spelar roll.

PFAS är ett problem. Jag minns inte var jag har läst siffran, men jag har för mig att det handlar om ungefär 3 miljoner människor som får sitt dricksvatten där det finns rester av PFAS, vilket är en häpnadsväckande hög siffra. Det är säkerligen så att inte alla dessa människor får i sig skadliga nivåer, men det är ändå alarmerande hur utbredd ett sådant ämne kan bli, så snabbt.

Huvudbudskapet i ledamoten Carl Schlyters anförande är att vi behöver titta på grupper av ämnen. Jag instämmer faktiskt i det, och det vet jag att de som sitter här i kammaren också gör. Faktum är att när vi debatterade detta i fjol ställde sig ett enigt utskott bakom ståndpunkten att det bör tittas på grupper av ämnen i EU-lagstiftningen snarare än på enskilda ämnen. Vi vet att det blir stuprör, och så substituerar man med något som kanske är potentiellt ännu farligare.

Min fråga till Carl Schlyter är: Finns det inte skäl att vara hoppfull, eller vad förväntar du dig mer av gänget i miljö- och jordbruksutskottet? Det verkar som att vi redan tycker så som du anser att vi borde tycka.

Anf. 174 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Fru talman! Ingen skulle bli tacksammare än jag om utskottet valde att tillstyrka motionen i stället för att avstyrka den, för då skulle vi alla vara helt överens. Det finns dock en skillnad. Det var den jag försökte beskriva, men jag lyckades kanske inte helt.

Till att börja med delar jag helt din uppfattning att det är viktigt att komma vidare med grupper av ämnen. Som jag nämnde har KemI i samarbete med tyska miljömyndigheter inlett ett arbete för att indirekt komma

åt dessa ämnen genom att angripa nedbrytningsprodukterna. Det är ett smart sätt att komma åt grupper av ämnen att förbjuda ett ämne och alla ämnen som leder till den nedbrytningsprodukten. Det är ett indirekt men ändå lagligt och rättsligt effektivt sätt att komma åt grupper av ämnen.

Det som vi inte gör nu, som Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen ännu inte har gjort och som miljö- och jordbruksutskottet hittills inte har ställt sig bakom, är att förenkla efterlevnaden genom att införa ett gränsvärde för totalt organiskt fluor. Det var detta jag krävde i motionen, och det har jag inte sett att man har kommit vidare med ännu. Det är detta jag menar.

Anf. 175 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Fru talman! Tack för förtydligandet, Carl Schlyter!

Jag instämmer i att det är ett intressant sätt att angripa problemet att titta på nedbrytningsprodukterna. Så agerar flera länder när det gäller droger. Till exempel finns det många nätdroger som man tittar på. När man har förbjudit en av dem tar det några månader, och så flyttas en fenyylgrupp eller liknande. Sedan är den helt plötsligt inte olaglig längre. Där kan precis samma metodik användas, mycket framgångsrikt.

Jag vill avsluta debatten med att önska Carl Schlyter lycka till med att få gehör för sin motion. Möjligheten finns också att lyfta telefonen och ringa till någon, kanske på Miljö- och energidepartementet, vilket är betydligt enklare för Carl Schlyter än för oss i Alliansen.

Anf. 176 CARL SCHLYTER (MP) replik:

Fru talman! Jag erkänner att idén till motionen kom från folk som dagligdags sysslar med detta och som vill komma vidare och lyfta upp problemet.

Det är roligt att du tar upp just exemplet med droger. Även där hade jag ett finger med i spelet. Jag var ansvarig förhandlare för EU-parlamentet när det gäller psykotropiska droger. Som du nämnde är problemet just att när man förbjuder en sak ändras en liten grupp någonstans. Effekten finns kvar på ett ungefär, och så får man en ny grupp som inte är förbjuden. Det var första gången som man i EU-lagstiftningen skrev in möjligheten att gå vidare med att förbjuda just grupper av ämnen. Även där finns alltså möjlighet i EU-lagstiftningen att gå vidare med det.

Egentligen är vi säkert överens om ambitionen. Och jag har en telefon – den vägen prövas också. Men ibland behöver man lyfta upp problem offentligt för att det ska ta fart. Min erfarenhet från politiken är ofta att man jobbar med många bra idéer, det går lite långsamt eller så kommer man inte vidare alls. Eller också motarbetas de av ekonomiska intressen, och så händer det inte så mycket. Men när man då gör något offentligt – i en motion eller i en sådan debatt som vi har nu – och när folk engagerar sig brukar det gå fortare. Det är alltid en effektiv metod när man håller på med politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 7 mars.)

Anf. 177 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Vi avslutar kvällen med en kemikaliedebatt, och jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 2.

Enligt Världsbankens statistisk låg den förväntade globala medellivslängden 1960 på mellan 52 och 53 år. Nu, ungefär två generationer senare, ligger den på mellan 71 och 72 år, och trenden är ökande.

Fru talman! Resultatet skiljer sig fortfarande mycket åt mellan olika delar av världen, men det går i regel åt rätt håll överallt. Detta är i grunden glädjande och borde få många att bli mer hoppfulla, men vad beror det på? Man ska inte förenkla utvecklingen, men det finns i alla fall två faktorer som starkt har bidragit till denna utveckling: bättre tillgång till mat och bättre tillgång till mediciner.

Vad gäller mediciner är det uppenbart, men den globala revolutionen av livsmedelsproduktionen vilar i slutändan på industriell produktion av agrokemikalier, närmare bestämt konstgödsel och bekämpningsmedel. Detta är dock inte allt. Kemin har gett oss nya material och bidragit till det moderna samhällets urval av produkter som vi alla använder oss av.

Att i detta läge börja tala om ett samhälle utan kemikalier är världsföränt. Myntet har dock en baksida. Rätt kemikalie på fel plats och i fel koncentration är inte längre rätt kemikalie, utan fel kemikalie. Kemi kan rädda liv men också ta liv, orsaka hälsoproblem och påverka våra ekosystem på negativa sätt. Därför har vi en omfattande lagstiftning på detta område och även myndigheter med uppgift att se till att lagstiftningen följs.

Det är viktigt att medborgare känner förtroende i detta avseende och att vi även har säkerhetsmarginaler. Ibland väljer vi bort en annars användbar och nyttig kemikalie, eller begränsar dess användning, därför att hälsoaspekten är oklar, och det är vårt ansvar att anstränga oss för att identifiera och helst eliminera alla kemiska hälsorisker.

Fru talman! Om något är farligt bör det i första hand förbjudas eller användningen av det begränsas. Regeringen har en annan syn på detta och beskattar hemelektronik under det innovativa namnet kemikalieskatt. Det borde i stället kallas insamling av pengar, eftersom det inte har någon styrande effekt på miljöområdet. Regeringen minskar alltså inte exponeringen av farliga kemikalier på detta sätt. Man ökar intäkterna till statskassan och hämmar i förlängningen svensk handels konkurrenskraft.

Konkurrenskraftsutredningen har konstaterat att Sverige har tillgång till betydligt färre växtskyddsmedel av betydelse för produktionen jämfört med konkurrenter i andra länder i Europa. Tillgången till lämpliga växtskyddsmedel är viktig för det svenska lantbruket om det ska kunna bibehållas och utvecklas och om vi ska kunna öka den svenska livsmedelsförsörjningen.

Sverigedemokraterna anser därför att det är av stor vikt att Sverige tillämpar ett ömsesidigt erkännande och accepterar andra länders godkännandeprocesser i större utsträckning än i dag.

Beslutanderätt om godkännande av växtskyddsmedel bör också överföras från Kemikalieinspektionen till Jordbruksverket. Kemikalieinspektionen ska fortsatt vara delaktig i processen, men ett överförande av beslutanderätten kan bidra till förbättrade helhetsbedömningar. Jordbruksverket ska även ha ett bredare ansvar för att säkra tillgången på växtskyddsmedel för grödor som odlas i liten omfattning eller till begränsade användningsområden.

Flera statliga utredningar har pekat på behovet av att differentiera bekämpningsmedelsskatten med avseende på preparatens olika miljö- och hälsorisker. Flera länder har gjort detta. Det finns också fler exempel på teknik som tillämpar icke-kemiskt växtskydd, där användningen skulle stimuleras av en differentierad bekämpningsmedelsskatt.

Sverigedemokraterna föreslår därför att det ska utredas hur en differentierad skatt på bekämpningsmedel kan utformas. Det ska konstateras att de bekämpningsmedel som används i Sverige i dag genomgår ett omfattande regelverk för godkännande, hantering och miljöövervakning. Produkter som inte är säkra för människor, djur och miljö blir inte godkända, medan de produkter som godkänns ändå måste anses vara säkra. Vi anser att detta är viktigt att ha i åtanke.

Fru talman! Det är alltså denna balansgång vi måste göra – bejaka modernitet och vetenskapliga framsteg till nytta för mänskligheten samtidigt som vi är uppmärksamma på att utvecklingen även kan medföra bakslag. Det sägs att alkemisterna ville nå rikedom och evigt liv. Dit kommer vi nog inte. Men en ökning av den globala medellivslängden med 20 år på ett halvt sekel får sägas vara ett steg i rätt riktning.

Anf. 178 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Jag tycker att det är mycket positivt att vi debatterar vatten och kemikalier efter varandra, eftersom de är mycket starkt sammanknutna.

I mitt förra anförande om vattenvård tog jag upp behovet av att arbeta uppströms för att minska olika ämnens påverkan på våra vattenmiljöer. Men farliga kemikalier i vår vardag påverkar inte bara vattnet utan även övriga delar av vår natur och oss människor.

För Centerpartiet är det tre viktiga delar som vi fokuserar på när det gäller kemikaliepolitiken: ett aktivt arbete för ett giftfritt kretslopp, stärkt konsumentmakt och stärkt skydd av både konsumenter och miljö.

Sverige och världen behöver bli mer resurseffektiva. I stället för det linjära samhälle som vi har i dag, där vi tar en råvara, förädlar, använder och slänger den, måste vi gå över till ett samhälle där använda produkter ses som en resurs och inte som avfall. För att vi ska lyckas med det krävs det ett giftfritt kretslopp.

En gammal plastleksak som innehåller ett numera förbjudet ämne kan till exempel inte återvinnas till en ny plastprodukt utan måste kastas. Därför är det viktigt att farliga ämnen fasas ut så att vi kan skapa cirkulära system. Vissa farliga ämnen måste förbjudas. Andra kemikalier är vanliga och inte så giftiga att de bör förbjudas. Men de kan i större mängder, eller i kombination med varandra, ändå vara skadliga. Dessa ämnen behöver bära sina kostnader, och användningen av dem bör minska. Ekonomiska incitament, exempelvis producentansvar eller kemikalieskatt, bör därför användas för att skynda på omställningen till mer hållbara alternativ.

För att uppnå giftfria kretslopp krävs också att EU:s kemikalielagstiftning Reach utvecklas och att den uppdateras i takt med att ny kunskap om kemikaliers egenskaper tillkommer. Det är också viktigt att giftfria kretslopp finns med i det arbete som görs kring till exempel cirkulär ekonomi på EU-nivå. Just nu håller EU på att arbeta fram en plaststrategi. Då är det en viktig uppgift för Sverige att fortsätta peka på behovet av regelverk och åtgärder som skyndar på arbetet för ett giftfritt kretslopp.

Fru talman! För att konsumenten ska kunna göra aktiva och hållbara val krävs information. Tyvärr är det väldigt svårt i dag att som konsument veta exempelvis vilka kemikalier som de kläder som barnen bär egentligen innehåller. Enligt gällande EU-lagstiftning måste innehållet i livsmedel och kosmetika anges. Men det finns inga krav på att redovisa vilka kemikalier som finns i t-shirten du bär eller i golvet i huset där du och dina barn dagligen vistas. Därför är det nästintill omöjligt för konsumenten att avgöra huruvida produkten innehåller ämnen som kan vara farliga.

Centerpartiet vill stärka konsumentmakten när det gäller innehåll i textilier genom exempelvis innehållsförteckning på kläder, men vi ser också behov av ökad transparens när det gäller fler varugrupper. Detta kan ske genom till exempel en databas där konsumenterna direkt kan söka och se vilka kemikalier som finns i de produkter som finns på marknaden – en kemikalie-FASS, kan man säga. Då kan man som konsument göra informerade val, och makten förs närmare dem som berörs.

Fru talman! Det sista område som jag vill lyfta fram är arbetet för stärkt skydd av både konsument och miljö.

Högfluorerade kemikalier, PFAS, hörde vi en djupgående debatt om i det förra ärendet. Men jag vill ta upp dem även i detta ärende. De är extremt svårnedbrytbara i naturen, och många är bioackumulerande och giftiga. Att dricka vatten med höga halter av PFAS kan ha negativa effekter på sköldkörteln, levern och immunförsvaret. PFAS har blivit mer allmänt känt när PFAS-ämnena har hittats i vattnet vid flera av försvarets flygplatser och övningsfält, bland annat i Kallinge, Tullinge, Halmstad och Uppsala.

Centerpartiet har vid upprepade tillfällen tryckt på för att försvaret ska fasa ut PFAS i sin verksamhet, men också för att de måste ta ansvar för den påverkan som deras användning av PFAS har gett upphov till.

Tyvärr har regeringen förhållit sig tämligen ointresserad till att agera. Men lyckligtvis har nu försvarsinspektören för miljö och hälsa beslutat att förelägga Försvarsmakten att ta fram förslag på åtgärder för att minska mängden PFAS i Uppsalas vatten. Men även fortsatt förekommer PFAS i brandskum och i mer konsumentnära produkter som pizzakartonger. Det är därför viktigt att från politiskt håll fortsätta arbeta mot PFAS.

Ett annat område där vi ser behov av stärkt konsumentskydd är den ökande e-handeln, där konsumenterna från sin telefon eller padda kan direkt-handla produkter från länder utanför EU. Dessvärre innebär denna direktimport ofta en risk för att det som man handlar innehåller ämnen som är förbjudna i produktionen i EU.

I ett tillsynsprojekt om näthandlade leksaker hittade Kemikalieinspektionen förbjudna ämnen som bly, kadmium och ftalater i nästan var femte kontrollerad leksak.

En annan varugrupp som ofta handlas på nätet, där man vid kontroll har sett en stor förekomst av i EU förbjudna ämnen, är smycken.

Vid en granskning av elektroniska lågprisprodukter som handlas på nätet, till exempel hörlurar, cykellampor och usb-kontakter, upptäcktes förbjudna kemikalier i 38 procent av de granskade produkterna.

Därför är det viktigt att stärka det internationella kemikaliearbetet, så att fler ämnen regleras och hårdare krav ställs på de varor som importeras till EU. Skärpta globala kemikalie regler ger bättre miljö där produkterna tillverkas, där de används och när de ska tas om hand som avfall.

För att skydda konsumenter på hemmaplan bör ett skärpt internationellt kemikaliearbete kompletteras med ett stärkt arbete med tillsyn av kemikalier i varor. Centerpartiet vill därför se en stor satsning på Kemikalieinspektionen, tullen och kommunerna för att kunna hitta dessa produkter, få bort oseriösa importörer och hjälpa butiker att ställa krav på giftfria produkter.

Fru talman! Kemiska ämnen är en förutsättning för det liv vi lever, och de har underlättat våra liv och samhällets utveckling. Men det är uppenbart att vi har mycket kvar att göra för att säkerställa en giftfri vardag med hänsyn till både människa och miljö.

Centerpartiet står så klart bakom alla våra reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 15.

(Applåder)

Anf. 179 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att ställa en fråga: Kan det finnas någon som inte vill växa upp och leva i en giftfri och ren miljö? Nej, självklart inte. Vi vill inte leva på en jord där miljögifter hotar våra liv, vår hälsa, djurlivet och miljön. Detta är särskilt viktigt för våra barn, som ofta är extra känsliga för kemikalier och andra ämnen i vår omgivning. En uppgift för politiken måste vara att på bästa sätt skydda barn och unga.

En bärande princip för oss kristdemokrater är försiktighetsprincipen. Vi har ett ansvar för att motverka oansvarig hushållning med jordens resurser.

Bland kommuner runt om i vårt land finns ett stort engagemang när det gäller att fasa ut giftiga ämnen ur barnens vardag. Det har gjorts och görs stora insatser, men mer måste till.

Fru talman! Utskottet konstaterar att det finns ett stort behov av att komma till rätta med spridningen av så kallade PFAS-ämnen i miljön, eftersom de är extremt långlivade i naturen och bland annat kan störa reproduktionsförmågan. Regeringen ser det som sin högsta prioritet att kartlägga användningen och verka för en utfasning av dessa ämnen, men de vill avvakta Kemikalieinspektionens förslag till åtgärder innan de agerar.

Vi kristdemokrater föreslår att ett förbud ska införas mot alla PFAS-ämnen, förutom de ämnen där det kan visas att miljö- och hälsoegenskaperna är acceptabla. I dag är endast en av PFAS-föreningarna förbjuden, nämligen PFOS. Vi menar att det är angeläget med ett helhetsgrepp när det gäller denna kemikaliegrupp eftersom många av de andra PFAS-föreningarna har liknande miljö- och hälsoegenskaper. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 11 i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 180 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Jag är socialdemokrat för att jag tycker att Socialdemokraterna bäst av alla partier kan kombinera det som vi människor behöver för att leva ett gott liv – det handlar om en hållbar utveckling ur ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Vi har därmed också en hållbar utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Vi socialdemokrater har en stolt tradition av att arbeta med miljö- och klimatfrågor. Att solidariskt ta ansvar för våra gemensamma tillgångar, som både ska fördelas rättvist och ska förvaltas för kommande generationer, är en grundläggande värdering för oss. Den svenska modellen har dessutom visat att det går att förena välfärd, ekonomisk tillväxt och miljötankande. Det handlar om miljövänlig teknisk utveckling som skapar arbetstillfällen, ekonomisk tillväxt och en välfärd värd namnet. Det handlar naturligtvis också om det som vi diskuterar i dag: en kemikaliepolitik som värnar vår hälsa och våra barn.

Fru talman! Sveriges regering har under denna mandatperiod, som nu går mot sitt slut, visat att den kan leverera på ett trovärdigt sätt, inte minst när det gäller miljö- och klimatpolitik och kemikaliepolitik. Klimatutmaningen är ständigt närvarande i regeringens arbete, och statsbudgetarna som har beslutats av vår regering under denna mandatperiod har gett kraftiga förstärkningar på just miljö- och klimatområdet – över 100 procent jämfört med den förra regeringen. I en jämförelse med tidigare regeringar är skillnaden i ambitionsnivå på just miljöområdet kanske den mest tydliga.

Kemikalier är något som angår oss alla. Vi människor kommer nämligen i kontakt med dem genom maten vi äter, genom kläderna vi har på oss och genom medicin som vi behöver när vi är sjuka. De finns i elektronikprodukter, till exempel mobiltelefoner och annat, som vi redan har hört. De finns i hygienprodukter och i många andra varor.

Det betänkande som vi diskuterar i dag handlar om Sveriges kemikaliepolitik. I betänkandet behandlas ett flertal motioner, som har skrivits och lämnats in av olika partier. Yrkandena rör flera skilda saker. Det handlar om miljökrav vid offentlig upphandling, allmän miljöövervakning, miljö-sanktionsavgifter, giftfri miljö, hormonstörande ämnen, kemiska bekämpningsmedel, pollinerande insekter och kemikaliearbetet på internationell nivå.

När vi debatterar kemikalier och nationell politik kontra den internationella nivån är det viktigt att vi har med oss att kemikalieområdet i hög grad är harmoniserat inom ramen för EU. Det samordnas genom EU:s kemikalielagstiftning Reach. Det innebär att utrymmet för nationella särregler blir något begränsat, men det har hela tiden varit Socialdemokraternas och även en del andra partiers linje att Sverige, oavsett det, ska gå före med nationell lagstiftning om farliga kemikalier när EU-regelverket inte räcker till. Många nationella regleringar har faktiskt följts av EU-regleringar eller regleringar på global nivå genom att enskilda stater har tagit initiativ till att gå före. Dessutom var det en stark politisk vilja i flera medlemsländer i EU som gjorde det möjligt att få till stånd världens mest ambitiösa kemikalielagstiftning.

Fru talman! I detta betänkande är det tydligt att regeringen driver en progressiv kemikaliepolitik, och i början av denna mandatperiod beslutade

regeringen att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att utveckla handlingsplanen för en giftfri vardag. Det handlar om att intensifiera arbetet för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Uppdraget för de första åren har redovisats. Även om många framsteg har gjorts ska vi vara ärliga och säga att många utmaningar återstår. Det handlar om farliga ämnen i varor, om att livsmedel och dricksvatten behöver skyddas bättre och om att barn och unga behöver skyddas i alla miljöer. Regeringen bedömer också fortsättningsvis att miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö är ett av de svåraste miljö kvalitetsmålen att uppnå, varför vi i utskottet delar analysen att arbetet med kemikaliepolitiken fortsättningsvis måste bedrivas intensivt på alla nivåer. Inte minst därför har regeringen gett Kemikalieinspektionen förstärkta anslag och tydligare mandat för sitt uppdrag.

Ett ytterligare konkret exempel på initiativ som har tagits och som är värt att nämna är regeringens satsning på inrättandet av ett substitutionscentrum. Ambitionen är att substitutionsarbetet bland företag och offentliga upphandlare ska öka. Man ska även bidra till utveckling av hållbara kemiska produkter, varor och icke-kemiska metoder och tekniker.

Fru talman! Sverige har varit och är ett föredöme när det gäller såväl nationell som internationell kemikaliepolitik. En viktig del har som sagt varit att arbeta för att utveckla EU:s kemikalielagstiftning. Sverige tillhör den grupp av medlemsländer som har lämnat in flest förslag till åtgärder mot hälso- och miljöfarliga kemiska ämnen. Det arbetet fortsätter nu. Förhoppningsvis fortsätter det också efter valet.

Grunden för en giftfri vardag läggs genom en harmoniserad klassificering av farliga ämnen, tillståndsprövning inom EU och förbud mot försäljning och användning av vissa farliga kemikalier. Men vi behöver också se över lagstiftning i frågor som rör det som vi har diskuterat: ekonomiska styrmedel, offentlig upphandling och upphandlingsstöd. Det handlar också om, inte att förglömma, riktad information till konsumenter.

Fru talman! Som socialdemokratisk företrädare för riksdagens miljö- och jordbruksutskott är det glädjande att se det breda engagemang i kemikaliefrågorna och den svenska kemikaliepolitiken som finns såväl hos regeringen som hos flera av riksdagens partier. Det märks inte minst i de motioner som behandlas i betänkandet och som finns på detta område. Anledningen till att utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden i betänkandet är i huvudsak att det pågår arbete när det gäller flera av de frågor som berörs. Det hänvisas också till detta i betänkandet.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande 2017/18: MJU12 om kemikaliepolitik.
(Applåder)

Anf. 181 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Detta är fjärde och sista gången som vi debatterar det här kemikaliebetänkandet. De flesta moderata förslag som har lagts har därmed behandlats tidigare under mandatperioden och blir inte föremål för debatt i dag. Men man får ändå göra lite av ett bokslut, som Emma Nohrén förtjänstfullt sa tidigare, och se tillbaka på vad det egentligen är man har åstadkommit och bidragit till under perioden.

Under det första riksmötet, 2014/15, gjorde utskottet två tillkännagivanden: ett kring att man bör verka inom EU för att fasa ut kvicksilver och

ett kring att fasa ut bromerade flamskyddsmedel. Både dessa yrkanden kom från motioner som Moderaterna varit med och skrivit tillsammans med övriga Alliansen.

Även förra året gjordes ett tillkännagivande till regeringen, där ett enigt utskott anförde att regeringen bör driva på inom EU för att få ett bättre regelverk som tar hänsyn inte bara till enskilda ämnen utan tittar på grupper av ämnen med liknande egenskaper. Här fanns också en moderat motion i botten, tillsammans med flera motioner från Centerpartiet.

I dag finns det däremot inga moderata reservationer. Vi har dock nått ganska stor framgång även detta riksmöte, och det tänker jag återkomma till längre fram i mitt anförande.

Fru talman! På ett övergripande plan är kemikalielagstiftningen på väg åt rätt håll. Det är väldigt glädjande att kemikalielagstiftningen i allt väsentligt nu finns i gemensamma EU-förordningar. Det säkerställer att nationella särkrav inte blir hinder för den inre marknaden; den inre marknaden är ju ett av huvudsyftena med att vara medlem i Europeiska unionen.

I en värld där våra svenska företag blir alltmer internationella är det såklart väldigt önskvärt. På de områden där vi kan leverera miljömarta innovationer med kemibaserade lösningar är det bra om vi kan exportera dem så att nyttan adderas och multipliceras. En sådan utveckling stärker vårt välbefinnande och säkerställer resurser till vår gemensamma välfärd, samtidigt som andra länder kan dra nytta av bättre och ofta billigare varor och produkter. Lite enkelt kan man säga att en högre tillväxt här och en utveckling på miljöområdet inte behöver vara motsatser utan kan också vara ömsesidigt förstärkande.

Sedan finns det i och för sig problem på nationell nivå när det gäller tolkningen av EU-gemensam lagstiftning. Ska lagstiftningen fungera som det är tänkt i unionen behöver medlemsländerna också tolka reglerna ungefär lika. Här är Sverige ett av de länder som sticker ut lite. Under den här mandatperioden har vi sett hur våra egna myndigheter förbjudit växtskyddsmedel som varit tillåtna i våra nordiska grannländer.

Den sortens gold-plating blir väldigt problematisk. Dels försämrar det konkurrenskraften för svenskt jordbruk, dels får vi samtidigt importera mat från länder som kanske inte tar samma hänsyn när de använder växtskyddsmedel. Det ska sägas att även om vi moderater generellt är emot att Sverige förbjuder ämnen som är godkända i andra länder förordar vi ju ett ansvarsfullt användande här hemma.

Glyfosat är ett utmärkt exempel. Det är det aktiva ämnet i det mest använda växtskyddsmedlet i Sverige och avgörande för att vi ska kunna bedriva en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion på våra breddgrader. Vissa vill förbjuda det i Sverige för att det överanvänds i andra länder. Men bättre vore ju om fler använde det på samma ansvarsfulla sätt som vi gör i Sverige, med begränsning när det gäller vilken mängd man får använda och hur nära skörden man får använda det.

Fru talman! Glyfosat för mig också in på nästa ämne. Det är nämligen så att glyfosat, som kanske låter farligt, ofta ersätter klororganiska föreningar som aktivt ämne i växtskydd. Det är väldigt bra, för klororganiska föreningar vill vi hålla på armlängds avstånd från allt vi stoppar i munnen.

Det är lite det som är det viktiga med substitution: Man kan inte bara förbjuda saker hit och dit. Det är inte bara "hähä och häpp häpp", utan det allra mesta som finns i våra produkter och varor har också en funktion.

Och även om ett ämne förbjuds måste funktionen finnas kvar, vilket leder till att man eventuellt ersätter ett ämne med ett annat som potentiellt är farligare eller mer oönskat än det man hade från början. Det borde vi såklart undvika.

Samtidigt finns det ett behov av informationsinsatser så att tillverkare alltid kan använda bästa tillgängliga kemiska komponenter. Jag vet att många tillverkare absolut är öppna för att förbättra sina produkter om det bara finns ett rimligt alternativ. De är ju inte så att tillverkare längtar efter att använda farliga ämnen, utan de har enbart en vilja att tillverka saker som uppfyller de krav som kunderna har och vad de begär.

Därför är det väldigt glädjande att regeringen nu har inrättat ett centrum för substitution av farliga kemikalier vid Research Institutes of Sweden i Borås, det vi kallar för Rise. Att detta nu blir verklighet tror jag är en väldigt verkningsfull insats för kemikaliepolitiken, inte minst på lång sikt.

Det här har regeringen skött överraskande bra. Faktum är att vi moderater ser hur man nästan ordagrant har tagit det förslag som vi lagt om att inrätta ett substitutionscentrum: angående finansiering, angående utformning och angående närheten till branschen. Det är tre gröna bockar!

Fru talman! På tal om myndigheter vill jag också säga några avslutande ord om vad jag tycker att de gör bra. Varje gång som vi har den här debatten om kemikalier brukar jag prata om problematiken med guldplätning, och ibland glömmar man att säga att det även finns saker som fungerar utomordentligt bra.

Ett sådant område som Kemikalieinspektionen verkligen är duktiga på är marknadskontroll. Kemikalieinspektionen har ansvar för tillsyn och har gjort ganska många intressanta granskningar bara på senare tid. Det första man ska veta är att de testar produkter som folk faktiskt använder. Det är inte perifera saker som är kul att testa, utan det är saker som folk faktiskt använder i sin vardag. Bland annat leksaker har man tittat mycket på.

När man testar gör man också en avgränsning mellan produkter där det delvis finns medvetet fusk och produkter där det finns rester av oönskade ämnen på grund av att man har haft dålig städning i lokalerna där man har tillverkat produkten.

När man så har fastställt vilka produkter som innehåller halter av reglerade ämnen – till exempel bly, kadmium och ftalater – inleder man en diskussion med branschen och med de företag som är ansvariga. Här får man säga att svenska myndigheter är ganska duktiga, för de blir ofta mer av en stödjande samarbetspartner än enbart en överrock som domderar, vilket är helt rätt.

Det vanliga när Kemikalieinspektionen har gjort sin marknadskontroll är att företag eller återförsäljare själva drar in produkterna. Sedan finns det fall där det handlar om rena lagöverträdelser, och där har myndigheten också resurser att inleda rättsprocesser.

Det här är också något som med rätta uppmärksammas i medierna. Man vill ju inte ha gift i produkter som man använder dagligdags. Här får jag säga att Kemikalieinspektionen också tar ett ansvar. Man informerar lugnt och sansat om vilka produkter det handlar om, man informerar om att man jobbar med branschen, man informerar om vilka rättsprocesser man inlett och dessutom, vilket är viktigt, är man tydlig med vilka halter som är farliga och inte.

Om jag exempelvis skulle säga att det finns arsenik i ris skulle nog de flesta bli ganska rädda – med rätta, för arsenik är ett väldigt potent ämne. Men när larvet om arsenik i ris gick senast var det sådana mikroskopiskt låga nivåer att det knappt var mätbart. Nivåerna var lägre än dem vi har i vårt blod naturligt. Vi hade mer arsenik naturligt i kroppen än de nivåer som gav upphov till krigsrubrikerna.

Fru talman! Det vetenskapliga förhållningssättet, som varken är skön- eller svartmålande, mår vi väldigt bra av. Det ger en gemensam grund, inte bara för oss i samhället utan också för oss i den här kammaren, för diskussioner om vilken riktning politiken ska ta. Vi har läst många larmrubriker de senaste åren som sedan visat sig vara baserade på tveksamma studier från tveksamma forskare i fjärran länder.

Sådant tycker jag att vi folkvalda har ett ansvar att bemöta. En oro som saknar grund i vetenskapliga bedömningar är förlamande och kontraproduktiv. Därför hoppas jag att alla partier i den här kammaren tar strid mot sådana alternativa fakta i den valrörelse som närmar sig. Vi vet faktiskt bättre än att bara läsa rubriker, och mitt löfte till er, från hela mitt parti, är att stå emot sådana krigsrubriker.

(Applåder)

Anf. 182 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Jag har fått den otacksamma uppgiften att vara sist ut i en debatt en torsdagskväll, och jag ska försöka hålla mig kort och även informativ.

Vi är här för att debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande om kemikaliepolitik, och jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

När man pratar om kemikalier kan det ibland te sig lite skrämmande. Man tänker kanske på provrör med dödskallar på, så som det framställs i litteratur och på tv. När man har kemi i skolan är det alltid skyddshandskar och skyddsglasögon på. Det är bra. Man ska vara varsam.

Men det är faktiskt så att det mesta i vår vardag är kemi. Se bara på detta att laga mat. När man lägger salt i pastavattnet höjer man kokpunkten. Det är kemi. En dag som denna är det mer att man håller ut salt på isen för att slippa halka. Man får en lägre smältpunkt.

När vi rullar deo under armen är det aluminiumklorid som dödar bakterier och tar bort lukt. När vi tvålar in händerna sänks vattnets ytspänning, och det gör att fetter blandar ihop sig och kan sköljas bort. Det är kemi.

Att blanda samman ämnen så att de får andra egenskaper än varje ämne vart för sig har vi hållit på med länge. Salt på mat höjer smaken. Att randbarka en tall så att det bildas fetved, kådrikt virke, har gjorts länge för att få stabilt, bra och hållbart material, det vill säga ett naturligt impregnerat virke.

Med ökad kunskap och ökade resurser har vi förstås tagit detta mycket längre. I stället för att randbarka ett träd och vänta i sex år innan det tas ned kan vi ta vilket träd som helst och tryckimpregnera det och få fram något som är rötbeständigt. Tekniken var förstås revolutionerande när den kom, men nu vet vi alla att det inte var så bra med all kreosot som läckte ut i markerna och så vidare.

Det var samma sak med flamskyddsmedel, som tas upp i betänkandet. Det var jättebra att man kunde göra möbler som inte brann, men det var

inte så bra när det var hormonstörande ämnen i dem. Det mesta har tagits fram i gott syfte, men konsekvenserna har ibland visat sig vara ödesdigra.

Vi talar nu om en giftfri vardag, vilket betyder att det är norm att vi befinner oss bland gifter. Det kan gälla golv inne på dagis, plastleksaker, pennor och kvitton. Allt innehåller ämnen som vi får mer och mer kännedom om och helt enkelt antingen måste förbjuda eller fasa ut.

Ibland vet vi inte ens om ämnena påverkar varandra. Vi har sagt det tidigare de senaste fyra åren i samband med debatter om kemikaliebetänkanden, nämligen att $1 + 1$ inte alltid blir 2. $1 + 1$ kan bli både 4, 10 och 1 000 beroende på vilka ämnen det är fråga om, när vi har utsatts för dem och under vilken del av vår livstid.

Olika ämnen och kemikalier påverkar inte bara oss utan påverkar förstås också andra levande varelser. Vi har talat om läkemedel. Något som gör att jag som människa inte får ont i huvudet påverkar givetvis andra levande varelser också, dock inte alltid på samma sätt. Diklofenak, som gör att vi kan gå till jobbet fast vi har ont i ryggen, är dödligt för fåglar.

När vi talar om bekämpningsmedel, som Jesper Skalberg Karlsson tog upp alldeles nyss, kan jag nämna glyfosat. Efter många och långa EU-förhandlingar i höstas blev det en förlängning på enbart fem år, och privat användande av glyfosat blir förbjudet innan dess. Och den professionella användningen är reglerad. Ja, det kan bli problem till att börja med innan ersättningsämnen har tagits fram. Men glyfosat är skadligt för vattenlevande organismer och påverkar den biologiska mångfalden negativt. Det är helt enkelt inte bra för miljön. Ämnet motverkar faktiskt det vi vill göra. Vi vill odla och få grödor, och då måste det också finnas pollinerare. Men pollinerare och den biologiska mångfalden påverkas. Det behövs ett humuslager fullt med nematoder och andra små djur, men de påverkas negativt.

Vi biter oss själva i svansen – men vi trodde att vi var smarta.

I går släppte Efsa, European Food Safety Authority, en rapport om neonicotinoider. Det är bekämpningsmedel som används för att minska insektsangrepp på framför allt majs. Det är ett av de vanligaste och mest använda medlen. Tidigare har det sagts att det är ofarligt eftersom man har tittat på om det påverkar människor. Nu har man tittat på hur medlet påverkar bin, honungsbin och humlor. Rapporten är entydig: Det dödar bin. De tappar minnet och kan inte reproducera sig, och det blir en minskad mängd pollinerare.

I höstas kom en undersökning från Tyskland. Den visade att 60 procent – på vissa ställen ännu mer – av insekterna har försvunnit. Vi ser en insektsdöd.

Fru talman! Detta är allvarligt. Redan Einstein sa: Sju år utan pollinerare så finns ingen mat. Det finns få grödor som klarar sig utan pollinerare. Att förbjuda och minska användning av bekämpningsmedel är inte ett slag mot jordbruket utan är kanske det som behövs för att jordbruket ska kunna fortsätta.

Vi ska inte bita oss i svansen.

Mycket av detta är saker vi kan göra på hemmaplan. Vi ska förbjuda där det går, påverka där vi kan och gå före där vi kan. Flera har varit inne på att dessa frågor inte stannar inom nationens gränser utan att vi måste driva dem i EU, och det har både den här regeringen och den förra regeringen varit tydliga med. Sverige har ett bra track record i dessa frågor.

Detta gäller även globalt. Varje dag kommer 150 000 paket, så kallade Kinapaketer, med olika innehåll till Arlanda. Paketerna är beställda, men ingen ansvarar för vad de innehåller. Paketerna kan i värsta fall innehålla ämnen som är förbjudna i EU eftersom de är skadliga för hälsa och miljö, till exempel bly eller mjukgörare. Vi behöver globala ramar – också för återvinning.

Därför är det spännande och bra att Sverige med miljöminister Karolina Skog står värd för ett internationellt strategimöte den 12–15 mars. Mötet ska titta på det globala samarbetet på kemikalieområdet, den så kallade Saicmstrategin. Den sträcker sig till 2020. Därefter vet man inte vad som ska hända. Det kommer att vara ett högnivåmöte i Stockholm. Sverige vill forma en koalition med ambitiösa länder för att få till stånd ett globalt ramverk för kemikalier och avfall. Man vill se ett Parisavtal för kemikalier och avfall, som det nu finns för klimatet. Ramverket ska innehålla en enkel och långsiktig version med mål om minskad risk för farliga kemikalier. Sverige har redan tagit på sig ledartröjan genom att bjuda in till mötet och se på hur arbetet kan ta sin fortsättning efter 2020. Det här är att ta frågan på allvar och göra det vi kan.

(Applåder)

Anf. 183 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att Emma Nohrén ändå använder Efsa som källa i en mening om neonikotinoider men inte när det handlar om glyfosat. Både Efsa och Echa har sagt att glyfosat inte leder till det som Emma Nohrén säger. Ändå vill hon fasa ut det.

Glyfosat är det aktiva ämnet i det mest använda växtskyddsmedlet i Sverige och är avgörande för att vi ska kunna idka jordbruk på våra breddgrader, enligt LRF. Ändå vill Emma Nohrén fasa ut det.

Jag har uppfattat det så att Miljöpartiet och hela regeringen står bakom livsmedelsstrategin, och den säger att livsmedelsproduktionen ska ökas i Sverige. Ändå verkar man vilja fasa ut det mest använda växtskyddsmedlet.

Låt oss titta på frågan om ett fossilfritt jordbruk. Ett plöjningsfritt jordbruk är avhängigt att det finns fungerande växtskyddsmedel.

Här som på andra områden finns en risk att om det ena förbjuds får man ett värre alternativ. Det är lite som att stänga ned kärnkraften i Tyskland, och sedan får man kolkraft i stället. Eller man förbjuder glyfosat, och sedan får man klororganiska föreningar i stället.

Varför vill Miljöpartiet så desperat vara fast i bilden av glyfosat, som egentligen bara bekräftas av en erkänd studie för några år sedan och som har överbevisats av alla europeiska expertmyndigheter? Vad är det som är så viktigt med glyfosat, förutom att det låter farligt?

Anf. 184 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jesper Skalberg Karlsson!

Jag tror att vi blandar ihop begreppen lite grann. Efsa har kommit fram till att glyfosat inte är cancerframkallande utan säger att det är hjälpämnet talgamin som är cancerframkallande. Därför har man bytt hjälpämne. Där emot har Efsa inte sagt något annat än att det är farligt för den biologiska

mångfalden. Det är skadligt för vattenlevande organismer – det står på förpackningen. Det ska också ut i naturen, så Efsa har i det fallet tittat på hur det slår mot människor men inte hur det slår mot naturen.

Det som skett med neonikotinoider är att man för första gången har tittat på hur de slår mot pollinerare som bin, honungsbin och humlor och då sett att de är farliga. Man har alltså inte tittat på det tidigare. Efsa har inte tittat på hur skadliga de ämnena är för den biologiska mångfalden.

Vad jag vet har aldrig ett förbud mot ett sådant här ämne lett till att man använder någonting som är farligare, utan det har alltid lett till en substitution mot någonting bättre. Men om Jesper Skalberg Karlsson har något annat exempel så varsågod.

Anf. 185 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Fru talman! Ett tydligt exempel är väl bisfenol A, som man ersatte med bisfenol S och bisfenol F, som har ungefär samma eller värre effekter.

Man kan säga att det fanns en tid när Sverige inte använde växtskyddsmedel, och då var saker mer naturliga. Ja, men då levde man också bara till den digra åldern av död i barnsäng. Det är klart att vi behöver nya saker om vi vill utvecklas och komma framåt, och vad gäller glyfosat är det som sagt det aktiva ämnet i det mest använda växtskyddsmedlet i Sverige.

Jag har debatterat det här med både Sven-Erik Bucht och Karolina Skog i den här kammaren, och de är fast i synen att det finns alternativa metoder som kommer att lösa de här problemen längre fram. Så kanske det är, men det är ingen som kan redogöra för hur dessa alternativa metoder går till. Där är man lite svaret skyldig – om man vill fasa ut alla växtskyddsmedel, vad vill man ersätta dem med?

Jag kan inte se framför mig att vi kan öka livsmedelsproduktionen – vilket är ett mål som den här regeringen har satt upp – om vi inte ger vårt jordbruk rimliga förutsättningar att konkurrera med våra nordiska grannländer. Det blir väldigt konstigt om vi ska lägga ned jordbruk i vårt land och sedan importera mat från andra länder.

Svensk mat är ansvarsfullt producerad mat – även om man använder lite glyfosat.

Anf. 186 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Återigen tycker jag att Jesper Skalberg Karlsson blandar ihop begreppen. Beslutet att fasa ut glyfosat under fem år gäller ju för hela EU, vilket gör att det kommer att vara samma konkurrensvillkor för svenska jordbruk som för utländska. I Frankrike har man fattat beslut om att göra det på tre år och gå före.

Om vi inte har biologisk mångfald, om vi inte har pollinerare, kommer vi heller inte att kunna öka vår livsmedelsproduktion. Vi ska kanske inte vara helt utan växtskyddsmedel, men vi måste ha rätt sorts växtskyddsmedel – växtskyddsmedel som faktiskt harmonierar med naturen och inte slår ut den och motarbetar oss.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 7 mars.)

§ 17 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:112 Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning

2017/18:133 En anpassning till dataskyddsförordningen av lagar inom Miljö- och energidepartementets verksamhetsområde

§ 18 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 februari

2017/18:401 Arbetskraftsinvandring och kompetensförsörjning

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:402 Hästar och spiltor

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2017/18:403 Reglering av telefonförsäljning och undantaget för lotteriförsäljning

av *Mats Green* (M)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2017/18:404 Vårdköerna

av *Niklas Wykman* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 februari

2017/18:870 Arbetet vid Nationellt forensiskt centrum

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:871 Kriminalvårdens transporter av frihetsberövade

av *Tomas Tobé* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:872 Narkotikabrottslighet

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:873 Bristfälliga konsekvensutredningar

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2017/18:874 Utvecklingen av migrationspolitiken i Tyskland och Frankrike

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:875 Växande vårdköer och regionala skillnader

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:876 Förberedande åtgärder för ett ökat flyktingmottagande

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:877 Migrationsverkets utgifts- och verksamhetsprognos

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:878 Omställningen till ny teknik i Västerbotten

av *Isak From* (S)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2017/18:879 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:880 Verktyg vid inre utlänningskontroll

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:881 Dublinärenden och asylavslag i Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:882 Turkiets agerande i Afrin

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2017/18:883 Prestationsbaserade satsningar riktade till barn- och ungdomspsykiatri

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:884 Prestationsbaserade riktade satsningar

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:885 Kriskommission till fler landsting

av *Anders Hansson* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:886 Vårdköer och självbestämmande

av *Lena Asplund* (M)

till statsminister *Stefan Löfven* (S)

2017/18:887 Tillämpning av praxis gällande arbetstillstånd

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:888 Löftet om 14 000 fler vårdanställda

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:889 Förebyggande åtgärder mot diskriminering

av *Erik Andersson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2017/18:890 Skenande tolkkostnader

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:891 Förbättrad sex- och samlevnadsundervisning

av *Jessica Polfjärd* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:892 Bristande jämställdhet hos Arbetsförmedlingen

av *Jessica Polfjärd* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:893 Försäkringskassan och regeringens direktiv

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2017/18:894 Fikru Maru

av *Ulla Andersson* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:895 Arbetskraftsinvandring

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:896 Butiksstölder

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:897 Polishundar

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:898 Biografmomsen

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:899 Bättre integration

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:900 Brottsligheten mot företagare

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:901 Arbetsförmedlingen och jämställda insatser

av *Erik Andersson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:902 Kompetensbristen inom sågverksindustrin

av *Jan Ericson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:903 Kompetensbrist och konkurrenskraft

av *Jan Ericson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:904 Prognoser gällande arbetslöshet

av *Jan Ericson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:905 Bristen på psykologer

av *Erik Andersson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:906 Gårdsförsäljning

av *Jan Ericson* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:907 Arbetsmiljöstrategin och kompletterande åtgärder
av *Erik Andersson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:908 Brist på yrkeschaufförer
av *Jan Ericson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:909 En nollutsläppsstrategi för industrin
av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:910 Resemöjligheter vid funktionsnedsättning
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:911 Generationsskifte bland företag
av *Lotta Finstorp* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:912 Effektivisering av Migrationsverkets arbete
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:913 En attraktivare lärarutbildning
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:914 Ett treterminssystem
av *Ida Drougge* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:915 Utökad undervisningstid
av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:916 Ökad trygghet i skolan
av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:917 Fler jobb i Värmland
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:918 Långtidsarbetslösheten och psykisk ohälsa
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:919 Förbättrat arbete gällande idrott och hälsa
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 28 februari

2017/18:765 Utredningsuppdrag till Brottsförebyggande rådet
av *Tomas Tobé* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:773 Framtiden för polisutbildningen i Umeå
av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:770 Äganderätt för mark- och skogsägare på Kålland
av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:793 Olovlig vistelse
av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:779 Bosparande för en första bostad
av *Robert Hannah* (L)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:780 Brott och penningtvätt med kryptovalutor
av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:781 Sanktionssystem för efterlevnad av svaveldirektivet
av *Johan Hultberg* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:784 Droger i skolan
av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

**2017/18:786 Bättre balans mellan musikplattformar och upphovsper-
soner**

av *Christer Nylander* (L)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

**2017/18:785 En självständig utvärderings- och uppföljningsinstans
inom totalförsvarets område**

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:794 Regeringens exitskatt

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2017/18:792 Utrikesministerns uttalande angående Natos försvarsga-
rantier**

av *Maria Weimer* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

**2017/18:804 Behov av utländsk arbetskraft inom andra branscher än
it-sektorn**

av *Anette Åkesson* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:795 Backaundantaget

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:814 Ökade krav och villkor i palestinskt bistånd

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:797 Regionala skyddsombud

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:798 Antalet poliser av de polisanställdaav *Mikael Cederbratt* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:801 Åtgärder för att stoppa eller hindra fler avhopp från polisutbildningenav *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:800 Översyn av knivlagenav *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:802 Utredning av återvändare från IS-territoriumav *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:803 Konsekvenser av domar på migrationsområdetav *Johanna Jönsson* (C)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:809 Våld och hot mot enskilda poliserav *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:807 Skenäktenskapav *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:811 Brottsofferstödav *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:810 Långa ledtider vid Nationellt forensiskt centrumav *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:813 Konsumtionsutsläppav *Maria Malmer Stenergard* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:812 Trovärdigheten i biståndsarbetetav *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:815 Föreningen Skydda Skogens rapportav *Johan Hultberg* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:819 Yrkesutbildningarav *Per-Arne Håkansson* (S)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2017/18:822 Granskningsrapporten om kandidaturen till FN:s säkerhetsrådav *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:823 Nordiska utvecklingsfondenav *Suzanne Svensson* (S)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:824 Blekinge tingsrätts verksamhet i Karlshamnav *Suzanne Svensson* (S)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2017/18:77
1 mars

2017/18:825 Minskad sysselsättningsgrad bland utrikes födda
av *Jessika Roswall* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:826 Nytt förslag på kilometerskatt
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 20.23.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.54,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52,
av andre vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 169 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 5 Kommunala frågor.....	2
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU26.....	2
Anf. 1 NIKLAS KARLSSON (S).....	2
Anf. 2 HÅKAN SVENNELING (V).....	5
Anf. 3 ANETTE ÅKESSON (M).....	7
Anf. 4 HÅKAN SVENNELING (V) replik.....	10
Anf. 5 ANETTE ÅKESSON (M) replik.....	10
Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V) replik.....	11
Anf. 7 ANETTE ÅKESSON (M) replik.....	12
Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V) replik.....	12
Anf. 9 PETER HELANDER (C).....	12
(Beslut fattades under § 12.).....	14
§ 6 Riksrevisionens rapport om tillgängligheten till	
Statistiska centralbyråns registerdata.....	15
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU33.....	15
(Beslut fattades under § 12.).....	15
§ 7 Konsumenträtt.....	15
Civilutskottets betänkande 2017/18:CU10.....	15
Anf. 10 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	15
Anf. 11 OLA JOHANSSON (C).....	16
Anf. 12 HAMZA DEMIR (V).....	18
Anf. 13 EVA SONIDSSON (S).....	19
Anf. 14 OLA JOHANSSON (C) replik.....	20
Anf. 15 EVA SONIDSSON (S) replik.....	21
Anf. 16 OLA JOHANSSON (C) replik.....	21
Anf. 17 EVA SONIDSSON (S) replik.....	22
Anf. 18 LARS BECKMAN (M).....	22
Anf. 19 EVA SONIDSSON (S) replik.....	23
Anf. 20 LARS BECKMAN (M) replik.....	24
Anf. 21 EVA SONIDSSON (S) replik.....	24
Anf. 22 LARS BECKMAN (M) replik.....	24
(Beslut fattades under § 12.).....	24
§ 8 Idrott, friluftsliv och folkbildning.....	25
Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU2.....	25
Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M).....	25
Anf. 24 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD).....	27
Anf. 25 PER LODENIUS (C).....	28
Anf. 26 BENGT ELIASSON (L).....	29
Anf. 27 ROLAND UTBULT (KD).....	31
(forts. § 10).....	32
Ajournering.....	32
Återupptaget sammanträde.....	32
§ 9 Frågestund.....	33

Anf. 28 TREDJE VICE TALMANNEN.....	33
<i>Regeringens finanspolitik i högkonjunktur.....</i>	<i>33</i>
Anf. 29 ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	33
Anf. 31 ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
Anf. 32 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	34
<i>Vårdköerna.....</i>	<i>34</i>
Anf. 33 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	34
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	34
Anf. 35 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	35
Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	35
<i>Regeringens inställning till vinster i skolan</i>	<i>35</i>
Anf. 37 DANIEL RIAZAT (V).....	35
Anf. 38 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	35
Anf. 39 DANIEL RIAZAT (V).....	36
Anf. 40 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	36
<i>Sveriges alliansfrihet och Ryssland.....</i>	<i>36</i>
Anf. 41 KERSTIN LUNDGREN (C).....	36
Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	36
Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (C).....	37
Anf. 44 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	37
<i>Utrikesministerns uttalande om Nato</i>	<i>37</i>
Anf. 45 MARIA WEIMER (L).....	37
Anf. 46 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	38
Anf. 47 MARIA WEIMER (L).....	38
Anf. 48 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	38
<i>Väntetiderna för cancerpatienter</i>	<i>38</i>
Anf. 49 EMMA HENRIKSSON (KD).....	38
Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
Anf. 51 EMMA HENRIKSSON (KD).....	39
Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
<i>Framtida behov av resurser till välfärden.....</i>	<i>39</i>
Anf. 53 MONICA GREEN (S)	39
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	40
Anf. 55 MONICA GREEN (S)	40
Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	40
<i>Situationen i Colombia.....</i>	<i>40</i>
Anf. 57 MARCO VENEGAS (MP).....	40
Anf. 58 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	41
Anf. 59 MARCO VENEGAS (MP).....	41
Anf. 60 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	41
<i>Uppehållstillstånd till personer som fått avslag på asylansökan</i>	<i>41</i>

Anf. 61 JOHAN FORSSELL (M)	41
Anf. 62 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	42
Anf. 63 JOHAN FORSSELL (M)	42
Anf. 64 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	42
<i>Ett nationellt tiggeriförbud</i>	43
Anf. 65 ADAM MARTTINEN (SD).....	43
Anf. 66 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	43
Anf. 67 ADAM MARTTINEN (SD).....	43
Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	44
<i>Sveriges arbete mot förföljelse av kristna i Mellanöstern</i>	44
Anf. 69 ROBERT HANNAH (L).....	44
Anf. 70 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	44
Anf. 71 ROBERT HANNAH (L).....	44
Anf. 72 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	45
<i>Utredning av överförmyndarverksamheten</i>	45
Anf. 73 SOLVEIG ZANDER (C)	45
Anf. 74 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	45
Anf. 75 SOLVEIG ZANDER (C)	45
Anf. 76 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	46
<i>Åtgärder mot betygsinflationen</i>	46
Anf. 77 MATHIAS TEGNÉR (S)	46
Anf. 78 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	46
Anf. 79 MATHIAS TEGNÉR (S)	46
Anf. 80 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	47
<i>Situationen i vården</i>	47
Anf. 81 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	47
Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	47
<i>De nationella proven</i>	47
Anf. 83 ANNIKA ECLUND (KD).....	47
Anf. 84 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	48
<i>Socialdemokraternas framtida migrationspolitik</i>	48
Anf. 85 PAULA BIELER (SD).....	48
Anf. 86 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	48
<i>Åtgärder mot skatteflykt</i>	49
Anf. 87 LAILA NARAGHI (S).....	49
Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	49
<i>Utrikesministerns ifrågasättande av Nato</i>	49
Anf. 89 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	49
Anf. 90 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	50
<i>Finansieringen av nya stambanor</i>	50
Anf. 91 PIA NILSSON (S).....	50
Anf. 92 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	51
<i>Surrogatmoderskap</i>	51
Anf. 93 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	51
Anf. 94 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	51

<i>Kraven för gymnasiebehörighet</i>	52
Anf. 95 MICHAEL SVENSSON (M).....	52
Anf. 96 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	52
§ 10 (forts. från § 8) Idrott, friluftsliv och folkbildning (forts. KrU2).....	52
Anf. 97 PETER JOHNSSON (S)	52
Anf. 98 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	54
Anf. 99 PETER JOHNSSON (S) replik.....	54
Anf. 100 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	55
Anf. 101 PETER JOHNSSON (S) replik.....	55
Anf. 102 SAILA QUICKLUND (M) replik.....	56
Anf. 103 PETER JOHNSSON (S) replik.....	56
Anf. 104 SAILA QUICKLUND (M) replik.....	57
Anf. 105 PETER JOHNSSON (S) replik.....	57
Anf. 106 NICLAS MALMBERG (MP).....	58
Anf. 107 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	59
Anf. 108 EVA LOHMAN (M).....	61
Anf. 109 MATTIAS VEPSÄ (S)	62
(Beslut fattades under § 12.)	64
Ajournering	65
Återupptaget sammanträde	65
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 februari	65
NU10 Mineralpolitik	65
CU11 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om personlig skyddsutrustning.....	67
UbU13 Förskolan	67
AU11 Subsidiaritetstest av kommissionens direktivförslag om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen	69
FiU34 Offentlig upphandling	69
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	71
FiU26 Kommunala frågor	71
FiU33 Riksrevisionens rapport om tillgängligheten till Statistiska centralbyråns registerdata	71
CU10 Konsumenträtt	72
KrU2 Idrott, friluftsliv och folkbildning	73
§ 13 Återrapportering från Europeiska rådets möte	75
Anf. 110 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	75
Anf. 111 JONAS SJÖSTEDT (V).....	77
Anf. 112 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	77
Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V).....	78
Anf. 114 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	78
Anf. 115 ESKIL ERLANDSSON (C).....	78
Anf. 116 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	78
Anf. 117 ESKIL ERLANDSSON (C).....	79
Anf. 118 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	79
Anf. 119 DAG KLACKENBERG (M)	79
Anf. 120 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	80
Anf. 121 DAG KLACKENBERG (M)	80

Anf. 122	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	80	Prot. 2017/18:77
Anf. 123	ARON MODIG (KD).....	80	1 mars
Anf. 124	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	81	-----
Anf. 125	ARON MODIG (KD).....	81	
Anf. 126	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	82	
Anf. 127	MARIE GRANLUND (S).....	82	
Anf. 128	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	82	
Anf. 129	MARIE GRANLUND (S).....	83	
Anf. 130	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	83	
Anf. 131	JONAS ERIKSSON (MP).....	83	
Anf. 132	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	84	
Anf. 133	JONAS ERIKSSON (MP).....	84	
Anf. 134	JOHNNY SKALIN (SD).....	84	
Anf. 135	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	84	
Anf. 136	JOHNNY SKALIN (SD).....	85	
Anf. 137	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	85	
Anf. 138	JOHAN HULTBERG (M)	86	
Anf. 139	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	86	
Anf. 140	JOHAN HULTBERG (M)	87	
Anf. 141	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	87	
Anf. 142	MARIA WEIMER (L)	88	
Anf. 143	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	88	
Anf. 144	MARIA WEIMER (L)	89	
Anf. 145	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	89	
Anf. 146	PAVEL GAMOV (-).....	89	
Anf. 147	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	90	
Anf. 148	PAVEL GAMOV (-).....	90	
Anf. 149	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	91	
§ 14	Kultur för alla	91	
	Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU5	91	
Anf. 150	CECILIA MAGNUSSON (M).....	91	
Anf. 151	ARON EMILSSON (SD).....	93	
Anf. 152	PER LODENIUS (C)	95	
Anf. 153	VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	97	
Anf. 154	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	99	
Anf. 155	VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	99	
Anf. 156	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	100	
Anf. 157	VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	100	
Anf. 158	CHRISTER NYLANDER (L).....	101	
Anf. 159	ROLAND UTBULT (KD)	103	
Anf. 160	AGNETA GILLE (S)	104	
Anf. 161	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	106	
Anf. 162	AGNETA GILLE (S) replik.....	107	
Anf. 163	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	107	
Anf. 164	AGNETA GILLE (S) replik.....	107	
Anf. 165	NICLAS MALMBERG (MP)	108	
	(Beslut skulle fattas den 7 mars.).....	109	
§ 15	Vattenvård.....	110	
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU11	110	
Anf. 166	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	110	
Anf. 167	MARTIN KINNUNEN (SD)	111	

Anf. 168 KRISTINA YNGWE (C).....	113
Anf. 169 MAGNUS OSCARSSON (KD)	116
Anf. 170 PETRA EKERUM (S)	117
Anf. 171 EMMA NOHRÉN (MP)	119
Anf. 172 CARL SCHLYTER (MP).....	121
Anf. 173 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	122
Anf. 174 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	122
Anf. 175 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	123
Anf. 176 CARL SCHLYTER (MP) replik.....	123
(Beslut skulle fattas den 7 mars.)	123
§ 16 Kemikaliepolitik	124
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU12	124
Anf. 177 MARTIN KINNUNEN (SD)	124
Anf. 178 KRISTINA YNGWE (C).....	125
Anf. 179 MAGNUS OSCARSSON (KD)	127
Anf. 180 JOHAN BÜSER (S).....	128
Anf. 181 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	129
Anf. 182 EMMA NOHRÉN (MP)	132
Anf. 183 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	134
Anf. 184 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	134
Anf. 185 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	135
Anf. 186 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	135
(Beslut skulle fattas den 7 mars.)	135
§ 17 Bordläggning.....	136
§ 18 Anmälan om interpellationer	136
§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar	136
§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor	139
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 20.23.	142